

วิชาภาษาไทย

โรงเรียนเหล่าทหารสารบรรณ กองเสมียนตรา
กรมสารบรรณทหารอากาศ
Directorate Of Administrative Services

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
ความหมายของภาษา	๑
ลักษณะสำคัญของภาษาไทย	๑
พยัญชนะไทย	๔
สระในภาษาไทย	๕
วรรณยุกต์ในภาษาไทย	๗
มาตราตัวสะกด	๑๕
อักษรควบ	๑๘
คำพ้อง	๒๐
คำย่อและอักษรย่อ	๒๑
เครื่องหมายในภาษาไทย	๒๒
การสร้างคำในภาษาไทย	๒๘
ประโยคในภาษาไทย	๓๐
คำที่มักเขียนผิดในภาษาไทย	๓๓
คำที่ยืมจากภาษาต่างประเทศ	๕๔
ชนิดของคำ ๗ ชนิด	๕๖
คำสมาส สนธิ	๕๙
การอธิบาย บรรยาย พรรณนา และโวหารการเขียน	๖๒
โวหารการเขียน	๖๔
การอ่านจับใจความ	๖๖
ระดับของภาษา	๖๘
คำราชาศัพท์	๗๑
การใช้ภาษาไทยในการเขียนหนังสือราชการ	๗๘

ความหมายของภาษา

คำว่า “ภาษา” หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้พูดหรือเขียน เพื่อสื่อความของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒, ๒๕๔๖: ๘๒๒) เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน เป็นต้น

ประเภทของภาษา

ภาษาแบ่งตามลักษณะการสื่อสารได้ ๒ ประเภท ได้แก่

๑. **วจนภาษา** คือ ภาษาที่ใช้ถ้อยคำในการสื่อสาร ได้แก่ ภาษาพูด และภาษาเขียน
๒. **อวจนภาษา** คือ ภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำในการสื่อสาร ได้แก่ ภาษาท่าทาง ภาษาหน้าตา ภาษามือ และภาษาสัญลักษณ์

องค์ประกอบของภาษา ภาษามีองค์ประกอบ ๔ เรื่อง คือ

๑. **เสียง** เกิดจากการเปล่งเสียงแทนพยางค์ และคำ
๒. **พยางค์และคำ** เกิดจากการประสมพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์
๓. **ประโยค** เกิดจากการนำคำมาเรียงกันตามลักษณะ โครงสร้างของภาษาที่กำหนด เป็นกฎเกณฑ์ หรือเป็นระบบไวยากรณ์ของแต่ละภาษา
๔. **ความหมาย** คือ ความหมายที่เกิดจากคำหรือประโยคเพื่อใช้ในการสื่อสารทำความเข้าใจกัน

ลักษณะสำคัญของภาษาไทย

ภาษาไทยมีวิวัฒนาการมาตามลำดับ ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยพระโหราธิบดี ได้แต่งตำราเรียนภาษาไทยเล่มแรก ชื่อ **จินตมณี** ขึ้น ต่อมาในสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยกระทรวงธรรมการได้พิมพ์ตำราสยามไวยากรณ์เป็นแบบเรียน และเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี ได้เรียบเรียงขึ้นใหม่ โดยย่อจากตำราสยามไวยากรณ์ จนถึง พ.ศ.๒๔๖๑ พระยาอุปกิตศิลปสารได้ใช้เค้าโครงของตำราสยามไวยากรณ์แต่งตำราหลักภาษาไทยขึ้นใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นตำราหลักภาษาไทย ที่สมบูรณ์และเป็นแบบฉบับหลักภาษาไทยที่ใช้กันมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีหลักการสังเกตลักษณะที่สำคัญของภาษาไทย ดังนี้

๑. **ภาษาไทยเป็นคำโดด (Isolating Language)** คือ คำไทยแต่ละคำจะมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง ใช้ได้อย่างอิสระโดยไม่มีการเปลี่ยนรูปศัพท์ เช่น พ่อ แม่ สูง ต่ำ

๒. **คำไทยแท้ส่วนมากมีพยางค์เดียว** คือ คำไทยแท้ส่วนใหญ่มีพยางค์เดียว มีความหมายเข้าใจได้ทันที เช่น โอง ไหว ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นต้น ส่วนคำไทยแท้ที่มีหลายพยางค์มีสาเหตุมาจาก

๒.๑ การปรับปรุงศัพท์ ด้วยการลงอุปสรรคแบบไทย คือ การเพิ่มเสียงหน้าศัพท์ เช่น

ขีด	----	ประขีด
ทำ	----	กระทำ
ลูกตุ้ม	----	ลูกกระตุ้ม

๒.๒ การกลายเสียง เป็นการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติของภาษา เช่น เสียงกร่อน

หมากม่วง	----	มะม่วง
สายเอว	----	สะเอว
ต้นไคร้	----	ตะไคร้

๓. คำไทยแท้มีตัวสะกดตรงตามมาตรา เช่น ตัวอย่างคำที่เกี่ยวกับการต่อสู้ ได้แก่

แม่กก	----	ชก ศอก กระแทก โขก ผลัก
แม่กด	----	กัด ฟัด รัต อัด กอด ฟาด อัด
แม่กบ	----	ตบ ทูบ จับ บีบ จีบ กระที่บ ถีบ
แม่กง	----	ถอง ฟุง ดึง เหวี่ยง ทิ้ง
แม่กน	----	ชน ยัน โยน ดัน
แม่กม	----	โถม ทิ่ม รุม ทุ้ม
แม่เกย	----	เสย ต่อย
แม่เกอว	----	เหนียว น้ำ

๔. ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งวรรณยุกต์นี้จะทำให้คำมีระดับเสียง และความหมายต่างกัน เช่น

คา คำ ค้า	เขา เข้า เข้า
น้ำ น้ำ น้ำ	เสือ เสือ เสือ

๕. มีการสร้างคำเพื่อเพิ่มความหมายให้มากขึ้น การเพิ่มคำในภาษาไทยมีหลายลักษณะ เช่น การประสมคำ คำซ้อน คำซ้ำ คำสมาส คำสนธิ ศัพท์บัญญัติ คำแผลง เป็นต้น

๖. การเรียงคำในประโยค การเรียงคำในประโยคของภาษานั้นสำคัญมาก เพราะถ้าเรียงคำในประโยคสลับที่กันจะทำให้ความหมายเปลี่ยนไป เช่น

- พ่อให้เงินผมใช้
- พ่อให้ใช้เงินผม
- พ่อให้ผมใช้เงิน
- พ่อให้เงินใช้ผม

๗. คำขยายในภาษาไทยจะเรียงอยู่หลังคำที่ถูกขยายเสมอ เช่น

- แม่ไก่สีแดง
- เรือลำใหญ่แล่นช้า

ยกเว้น คำที่แสดงจำนวนหรือปริมาณ อาจอยู่หน้า หรือ หลังก็ได้ เช่น

คำขยายอยู่หลัง	คำ ข ย า ย อ ยู่
หน้า	

๘. คำไทยมีคำลักษณะนาม โดยมีหลักการใช้ดังนี้

๘.๑ ใช้ตามหลังคำวิเศษณ์บอกจำนวนนับที่เป็นตัวเลข เช่น

- นักเรียน ๑๐ คน
- แมว ๒ ตัว

๘.๒ ใช้ตามหลังคำนามเพื่อบอกลักษณะคำนามที่อยู่ข้างหน้า เช่น

- หนังสือเล่มนั้นใครซื้อให้
- นกฝูงนี้มาจากไซบีเรีย

ยกเว้น การใช้ว่า “เดียว” แทนจำนวนนับ ๑ หน่วย ซึ่งจะอยู่หลังลักษณะนาม เช่น

- ฉันทิ้งแมวไว้ตัวเดียว

๙. ภาษาไทยมีวรรคตอนในการเขียนและการพูด เพื่อกำหนดความหมายที่ต้องการสื่อสาร หากแบ่งวรรคตอนการเขียนผิด หรือพูดเว้นจังหวะผิด ความหมายก็จะเปลี่ยนไป เช่น

- อาหาร อร่อยหมดทุกอย่าง ----- อาหารอร่อย หมดทุกอย่าง

๑๐. ภาษาไทยมีระดับการใช้ แบ่งได้ดังนี้

๑๐.๑ ระดับพิธีการ	-	ใช้ในพิธีการสำคัญต่าง ๆ
๑๐.๒ ระดับทางการ	-	ใช้ในโอกาสที่เป็นทางการ (ภาษาทางการ)
๑๐.๓ ระดับกึ่งทางการ	-	ใช้ในโอกาสที่เป็นทางการ แต่ลดระดับโดยการใช้ภาษาสุภาพและเป็นกันเองมากขึ้น
๑๐.๔ ระดับสนทนา	-	ใช้ในโอกาสที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยทั่วไป
๑๐.๕ ระดับกันเอง	-	ใช้ในโอกาสที่ไม่เป็นทางการกับเพื่อนสนิท สามารถใช้ภาษาพูดหรือภาษาคะนอง

พยัญชนะไทย

พยัญชนะไทยในปัจจุบันมี ๔๔ ตัว แต่ใช้เพียง ๔๒ ตัว โดยมีพยัญชนะที่ไม่ได้ใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๔๕ อยู่ ๒ ตัว ได้แก่ ข ค (กรมวิชาการ, ๒๕๔๕ : ๖๙) พยัญชนะไทย มี ๒๑ เสียง ๔๔ รูป ดังนี้

ที่	เสียง	รูป
๑	ก	ก
๒	ค	ข ข ค ค ฅ
๓	ง	ง
๔	จ	จ
๕	ช	ช ฉ ฌ
๖	ซ	ซ ส ศ ษ
๗	ด	ด ฎ
๘	ต	ต ฏ
๙	ท	ท ฑ ฒ ฌ ฎ ฐ
๑๐	น	น ฌ
๑๑	บ	บ

ที่	เสียง	รูป
๑๒	ป	ป
๑๓	พ	พ ภ ฝ
๑๔	ฟ	ฟ ฝ
๑๕	ม	ม
๑๖	ย	ญ ย
๑๗	ร	ร
๑๘	ล	ล ฬ
๑๙	ว	ว
๒๐	ฮ	ห ฮ
๒๑	อ	อ

พยัญชนะไทย มีลักษณะเฉพาะที่สำคัญ ได้แก่

๑. หัวมีแวง (หัวมีลักษณะเป็นวง) มี ๒ แบบ ได้แก่ แบบหัวเข้า เช่น ฌ ญ ฝ ย เป็นต้น ส่วนอีกแบบ คือ แบบหัวออก เช่น น ภ บ ห เป็นต้น
๒. หัวสองชั้น มีลักษณะคล้ายแบบหัวเข้า แต่เมื่อเขียนหัวครบวงแล้ว เขียนวนต่ออีกเกือบรอบ มี ๒ ตัว ได้แก่ ข ช
๓. หัวหยักหรือหัวแตก มีลักษณะคล้ายแบบหัวสองชั้น แต่เพิ่มรอยหยัก มี ๔ ตัว ได้แก่ ข ฌ ฐ ท
๔. ไม่มีหัว มี ๒ ตัว ได้แก่ ก ฌ

สระไทย

ปัจจุบันสระในภาษาไทย มีการแบ่งรูปและเสียงต่างกันเป็น ๒ ลักษณะ

๑. หนังสือหลักภาษาไทย ของพระยาอุปกิตศิลปสาร กล่าวถึงรูปสระและเสียงสระในภาษาไทย ว่ามี ๒๑ รูป ได้แก่

๑) -ะ	เรียกว่า	วิสรรชนีย์	๑๒) ไ-	เรียกว่า	ไม้มัน
๒) -	เรียกว่า	ไม้หันอากาศ	๑๓) ไ-	เรียกว่า	ไม้มลาย
๓) ี	เรียกว่า	ไม้ไตคู้	๑๔) โ-	เรียกว่า	ไม้โอ
๔) -า	เรียกว่า	ลากข้าง	๑๕) -อ	เรียกว่า	ตัวอ
๕) ิ	เรียกว่า	พินท์อิ	๑๖) -ย	เรียกว่า	ตัวย
๖) ' (น้ำค้าง)	เรียกว่า	ฝนทอง	๑๗) -ว	เรียกว่า	ตัวว
๗) °	เรียกว่า	นฤคหิตหรือหยาด	๑๘) ฤ	เรียกว่า	ตัวรี
๘) "	เรียกว่า	พินหนู	๑๙) ฤ	เรียกว่า	ตัวรือ
๙) ุ	เรียกว่า	ตีนเหยียด	๒๐) ฤ	เรียกว่า	ตัวลี
๑๐) ู	เรียกว่า	ตีนคู้	๒๑) ฤ	เรียกว่า	ตัวลือ
๑๑) เ-	เรียกว่า	ไม้หน้า			

วิธีใช้รูปสระ สามารถใช้ได้ ๒ วิธี คือ ใช้สระรูปเดียวและสระหลายรูปประสมกัน ส่วนเสียงตามตำราอักษรวิธีดั้งเดิมของไทย กล่าวว่า ในภาษาไทยมีสระ ๒๑ รูป แทนเสียงได้ถึง ๓๒ เสียง ดังนี้

๑) อะ	๑๒) แอ	๒๓) เออะ
๒) อา	๑๓) เอียะ	๒๔) เออ
๓) อี	๑๔) เอีย	๒๕) อ้า
๔) อี้	๑๕) เอือะ	๒๖) ไอ
๕) อึ	๑๖) เอือ	๒๗) ไอ
๖) อื	๑๗) อัวะ	๒๘) เอา
๗) อุ	๑๘) อัว	๒๙) ฤ
๘) อู	๑๙) โอะ	๓๐) ฤ
๙) เอะ	๒๐) โอ	๓๑) ฤ
๑๐) เอ	๒๑) เออะ	๓๒) ฤ
๑๑) แอะ	๒๒) ออ	

๒. หนังสือบรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม ๑ (กรมวิชาการ : ๒๕๔๕) กล่าวว่า สระในภาษาไทย มีรูปสระที่ใช้แทนเสียง จำนวน ๓๖ รูป ดังนี้

๑)	-	เรียกว่า	ไม้ไตคู้	๑๙)	โ-ะ	เรียกว่า	สระ โอะ
๒)	-ะ	เรียกว่า	สระ อะ	๒๐)	โ-	เรียกว่า	สระ โอ
๓)	-	เรียกว่า	ไม้หันอากาศ	๒๑)	-าะ	เรียกว่า	สระ เอาะ
๔)	-า	เรียกว่า	สระ อา	๒๒)	-อ	เรียกว่า	สระ ออ
๕)	-ำ	เรียกว่า	สระ อำ	๒๓)	-็อ	เรียกว่า	สระ ออ กับไม้ไตคู้
๖)	-ิ	เรียกว่า	สระ อิ	๒๔)	-อะ	เรียกว่า	สระ เออะ
๗)	-ี	เรียกว่า	สระ อี	๒๕)	-อ	เรียกว่า	สระ เออ
๘)	-ึ	เรียกว่า	สระ อึ	๒๖)	-ิ	เรียกว่า	สระ เออ
๙)	-ื	เรียกว่า	สระ อือ	๒๗)	-ียะ	เรียกว่า	สระเอียะ
๑๐)	-ือ	เรียกว่า	สระ อือ - ออ	๒๘)	-ีย	เรียกว่า	สระ เอีย
๑๑)	-ุ	เรียกว่า	สระ อุ	๒๙)	-ือะ	เรียกว่า	สระ เอือะ
๑๒)	-ู	เรียกว่า	สระ อู	๓๐)	-ือ	เรียกว่า	สระ เอือ
๑๓)	-ะ	เรียกว่า	สระ เอะ	๓๑)	-วะ	เรียกว่า	สระ อัวะ
๑๔)	-เ	เรียกว่า	สระ เอ	๓๒)	-ว	เรียกว่า	สระ อิว
๑๕)	-เ็	เรียกว่า	สระ เอ กับไม้ไตคู้	๓๓)	-ว	เรียกว่า	ตัว วอ
๑๖)	-แะ	เรียกว่า	สระ แอะ	๓๔)	-ไ	เรียกว่า	สระ ไอไม้ม้วน
๑๗)	-แ	เรียกว่า	สระ แอ	๓๕)	-ไ	เรียกว่า	สระ ไอไม้มลาย
๑๘)	-แ็	เรียกว่า	สระ แอ กับไม้ไตคู้	๓๖)	-เา	เรียกว่า	สระ เอา

เสียงสระในภาษาไทย แบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

สระเดี่ยว คือ สระที่เปล่งเสียงโดยอวัยวะในช่องปากอยู่ในตำแหน่งเดียวตลอดเสียง เช่น เสียงสระของคำว่า กา ขอ เจอ ดู ตา นา มือ สี เป็นต้น หน่วยเสียงสระเดี่ยวในภาษาไทยมี ๑๘ หน่วย

สระประสม คือ สระที่เปล่งเสียงโดยอวัยวะที่ใช้ออกเสียงอยู่ในตำแหน่งมากกว่า ๑ ตำแหน่ง หน่วยเสียงสระประสมในภาษาไทยมี ๓ หน่วย คือ

เีย เช่น เสียงสระในคำว่า เลีย เรียน เปียก เรียบ เจียบ เกียะ เฝียะ เป็นต้น

เือ เช่น เสียงสระในคำว่า เกลือ เมื่อ เชื้อ เหลือ เป็นต้น

-ว เช่น เสียงสระในคำว่า ตัว กลัว นวล รวบ ผัวะ จัวะ เป็นต้น

สำหรับ -ำ -เ -เ็ -แ -แ็ เป็นรูปสระที่มีเสียงพยัญชนะรวมอยู่ด้วย (เสียง ม ย ว) ส่วน ฤ ฦ ฎ ฏ มีเสียง ร ล นำหน้าเสียงสระ เราจึงเรียกรูปสระดังกล่าวว่า **สระเกิน**

วรรณยุกต์ไทย

ภาษาไทยได้กำหนดวรรณยุกต์ไว้ใช้ในภาษาไทย เพื่อเป็นเครื่องหมายแทนระดับเสียงสูง ต่ำ
ในภาษา วรรณยุกต์ไทยมี ๔ รูป ได้แก่

๑. เรียก ไม้เอก
๒. เรียก ไม้โท
๓. เรียก ไม้ตรี
๔. เรียก ไม้จัตวา

แมว	เสียง.....
ว่าย	เสียง.....
เหา	เสียง.....
ผี	เสียง.....

รูปวรรณยุกต์ทั้ง ๔ จะใช้เขียนบนส่วนท้ายของพยัญชนะต้น เช่น นำ หน้า จ่า เป็นต้น ในกรณี ที่
คำมีรูปสระกำกับอยู่ข้างบนแล้ว ให้เขียนรูปวรรณยุกต์นั้นกำกับเหนือรูปสระอีกทีหนึ่ง เช่น ชื่อ ปรี้อ เที้ยว เรื่อย
 เป็นต้น นอกจากนี้ในเรื่องของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย ยังมีข้อสังเกตอีกว่า คำบางคำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์
กำกับ อาจไม่เป็นเสียงสามัญ เช่น ผี เหงา ครับ เป็นต้น และคำบางคำอาจมีเสียงไม่ตรงกับรูปวรรณยุกต์ที่
กำกับ เช่น ว่าว เค้า เลื่อย เป็นต้น

การแจกลูกและสะกดคำ

การอ่านแจกลูกและสะกดคำเป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานของการนำเสียงพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์
และเสียงตัวสะกดมาประสมเสียงกัน ทำให้ออกเสียงคำต่าง ๆ ที่มีความหมายในภาษาไทย การแจกลูกและ
การสะกดคำบางครั้งเรียกรวมกันว่า “การแจกลูกสะกดคำ” เพราะในการสอนแจกลูกสะกดคำจะดำเนินไปด้วยกัน
อย่างกลมกลืน เพื่อให้นักเรียนได้หลักเกณฑ์ทางภาษาทั้งการอ่าน และการเขียนไปพร้อมกัน

การแจกลูก

การแจกลูกมีความหมายมี ๒ นัย ดังนี้

นัยแรก หมายถึง การแจกลูกในมาตราตัวสะกดแม่ ก กา กง กน กม เกย เกอว กก กต และกบ
การแจกลูกจะเริ่มจากการจำและออกเสียงพยัญชนะและสระให้ได้ก่อน จากนั้นจะเริ่มแจกลูกในมาตราแม่ ก กา
(ไม่มีเสียงสะกด) จะใช้การสะกดคำไปที่ละคำไล่ไปตามลำดับของสระ แล้วจึงอ่านโดยไม่สะกดคำ เรียกว่า
แจกลูกสะกดคำ

นัยที่สอง หมายถึง การเทียบเสียง เป็นการแจกลูกวิธีหนึ่ง เมื่ออ่านคำได้แล้วให้นำรูปคำมาแจกลูก
โดยการเปลี่ยนพยัญชนะต้นหรือพยัญชนะท้าย เช่น

บ้าน สูตร ของ คำ คือ ้าน เมื่อเปลี่ยนพยัญชนะต้น จะได้คำว่า ก้าน

วิธีการเทียบเสียง วิธีนี้มีหลักการ คือ

1. อ่านสระเสียงยาวก่อนสระเสียงสั้น
2. เปลี่ยนพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย
3. นำคำที่อ่านมาจัดทำแผนภูมิการอ่าน เช่น

เปลี่ยนพยัญชนะต้น เช่น			
กา	ตา	นา	มา
ดู	ปู	ดู	หู
เปลี่ยนพยัญชนะท้าย เช่น			
คาง	คาน	คาย	คาว
วาง	วาน	วาย	วาว

วิธีการอ่านจะไม่สะกดคำแต่ให้อ่านเป็นคำตามสูตรของคำ เช่น อ่าน กา สูตรของคำ คือ -า นำพยัญชนะมาเติมและอ่านเป็นคำ

การสะกดคำ

การสะกดคำ หมายถึง การอ่านโดยนำเสียงพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกดมาประสมเป็นคำอ่าน

การสะกดคำ มีวิธีการสะกดคำหลายวิธี ถ้าสะกดคำเพื่ออ่านจะสะกดคำตามเสียง ถ้าสะกดคำเพื่อเขียนจะสะกดคำตามรูป และการสะกดคำจะสะกดเฉพาะคำที่เป็นคำไทยและตัวสะกดตรงตามรูป

๑. วิธีการสะกดคำตามรูปคำ

กา	สะกดว่า	กอ-อา-กา
คาง	สะกดว่า	คอ-อา-งอ-คาง
ร้าน	สะกดว่า	รอ-อา-นอ-ราน-ไม้โท-ร้าน

๒. วิธีการสะกดคำโดยสะกดแม่ ก กา ก่อน แล้วจึงสะกดมาตราตัวสะกด

ทาง	สะกดว่า	ทอ-อา-ทา-ทา-งอ-ทาง
บ้าน	อ่านว่า	บอ-อา-บา-บาน-นอ-บาน-บาน-โท-บ้าน

๓. วิธีสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด คำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดจะเป็นคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ เช่น คำที่มาจากภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร ภาษาอังกฤษ เป็นต้น วิธีการสอนอ่านและเขียนมีวิธีการ ดังนี้

๓.๑ ดูรูปคำและอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง

๓.๒ จำรูปคำและรู้ความหมายของคำ

๓.๓ รู้หลักการสะกดคำ เช่น

แม่ กง	ใช้ ง สะกด
แม่ กน	ใช้ น ร ล พ ญ ณ
แม่ กบ	ใช้ บ ภ พ ฝ

คำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราจะไม่สะกดคำ แต่ใช้หลักการสังเกตรูปคำและรู้หลักการ สะกดคำ เช่น คำว่า เหตุ ออกเสียงสะกดในแม่ กต

๔. วิธีการสะกดคำอักษรควบ มีวิธีการสะกดคำ ๒ วิธี คือ

๔.๑ การสะกดคำเพื่ออ่าน จะมุ่งที่เสียงของคำด้วยการอ่านอักษรควบก่อนแล้วจึงสะกดคำ เช่น

กราบ ออกเสียง กรอ-อา-บ-กราบ

ครอง ออกเสียง ครอ-ออ-ง-ครอง

๔.๒ การสะกดคำแบบเรียงพยัญชนะต้น วิธีนี้ใช้ในการสะกดคำเพื่อเขียน เช่น

กรอง ออกเสียง กอ-รอ-อ-ง-กรอง

ปลาย ออกเสียง ปอ-ลอ-อา-ยอ-ปลาย

๕. วิธีการสะกดคำอักษรนำ มีวิธีการสะกดคำดังนี้

๕.๑ **ห นำ ย ร ล ว** ให้ออกเสียงพยัญชนะนำก่อน เช่น หน ออกเสียง หนอ หย ออกเสียง หยอ เป็นต้น แล้วจึงสะกดคำ เช่น หยา สะกดว่า หยอ-อา-หยา หนุ สะกดว่า หนอ-อุ-หนุ ให้เห็นว่าอักษรตัวแรกมีอิทธิพลต่ออักษรตัวที่สอง ส่วนการสะกดคำเพื่อมุ่งเขียนสะกดคำให้ถูกต้องอาจสะกดแบบเรียงพยัญชนะ เช่น หนุ สะกดว่า หอ-นอ-อุ-หนุ

๕.๒ **อ นำ ย** ให้ออกเสียง อย เป็นเสียง ย แล้วสะกดคำ เช่น ออย่า สะกดว่า ยอ-อา-ยา- ยอ-เอก-อย่า (ออกเสียง ออย่า เพราะอิทธิพลของเสียง อ ที่เป็นอักษรนำ) หรือ ออ-ยอ-อา-ยา-ไม้ออก-อย่า หรือ จำรูปคำทั้ง ๔ คำ ได้แก่ ออย่า อยู่ อย่าง อยาก

๕.๓ การสะกดคำที่อักษรสูงนำอักษรต่อเดียว หรืออักษรกลางนำอักษรต่ำเดียว เช่น สง_ สน_ สม_ ผล_ กล_ ถง_ ตล_ เป็นต้น ให้ออกเสียงนำก่อน เช่น สน ออกเสียง สะหนอ สม ออกเสียง สะหมอ แล้วจึงสะกดคำเพื่อออกเสียงให้ถูกต้อง เช่น เสมอ สะกดว่า สะหมอ-เออ-สะ-เหมอ สนอ สะกดว่า สะหนอ-ออ-งอ-สะหนอ หรือจะสะกดคำแบบเรียงตัวพยัญชนะเพื่อมุ่งเขียนคำให้ถูกต้อง เช่น เสมอ สะกดว่า สอ-มอ-เออ-สะเหมอ สนอ สะกดว่า สอ-นอ-ออ-งอ-สะหนอ

๖. วิธีการสะกดคำที่สระเปลี่ยนรูปและลดรูป

สระโอะ มีตัวสะกด จะลดรูป

ลด สะกดว่า ลอ-โอะ-ตอ-ลด

สระอะ มีตัวสะกด จะเปลี่ยนรูปเป็นไม้หันอากาศ

วัน สะกดว่า วอ-อะ-นอ-วัน

สระเอะ มีตัวสะกด จะเปลี่ยนรูปโดยใช้ไม้ไต่คู้

เปิด สะกดว่า ปอ-เอะ-ตอ-เปิด

สระเออ มีตัวสะกด จะเปลี่ยนรูป

เดิน สะกดว่า ดอ-เออ-นอ-เดิน

สระแอะ มีตัวสะกด จะเปลี่ยนรูป

แข็ง สะกดว่า ขอ-แอะ-งอ-แข็ง

สระอัว มีตัวสะกด จะเปลี่ยนรูป

ลวด สะกดว่า ลอ-อัว-ตอ-ลวด

๗. วิธีการสะกดคำที่มีตัวการ์นต์เป็นคำมาจากภาษาอื่น คำที่มีจากภาษาอื่น เช่น ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต จะมีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด การสะกดคำที่มีตัวการ์นต์จะให้อ่านเป็นคำ แล้วสังเกตรูปคำและรู้กฎเกณฑ์ตามหลักภาษาว่าคำที่มีตัวการ์นต์ พยัญชนะการ์นต์จะไม่ออกเสียง

ตัวอย่างการอ่านแจกลูกสะกดคำสำหรับคำที่มีลักษณะต่าง ๆ

๑. คำที่มีสระอยู่หน้าพยัญชนะ เช่น เก ใจ โต ไป เป็นต้น ให้อ่านออกเสียงพยัญชนะก่อนสระเสมอ ดังนี้

ก-เ-เก	ออกเสียงว่า	กอ-เอ-เก
จ-ไ-ใจ	ออกเสียงว่า	จอ-ไอ-ใจ
ต-โ-โต	ออกเสียงว่า	ตอ-โอ-โต
ก-ไ-ไก	ออกเสียงว่า	กอ-ไอ-ไก

๒. คำที่เป็นสระลดรูปหรือสระเปลี่ยนรูป เช่น กั้น คน ขวด เดิน เต็ม เป็นต้น ให้อ่านเสียงสระแม้ว่าจะไม่เห็นรูปสระ เช่น

ก-ะ-น-กั้น	ออกเสียงว่า	กอ-อะ-นอ-กั้น
ค-โ-ะ-น-คน	ออกเสียงว่า	คอ-โอะ-นอ-คน
ข-ัว-ด-ขวด	ออกเสียงว่า	ข อ - อี้ ว - ด อ -
ดอ-เอ-น-เดิน	ออกเสียงว่า	ด อ - เอ อ - น อ -

หมายเหตุ คำที่เป็นสระลดรูป อาจอ่านสะกดคำในแบบอื่นได้ดังนี้

กั้น		
แบบที่ ๑	ออกเสียงว่า	กอ-อะ-นอ-กั้น
แบบที่ ๒	ออกเสียงว่า	กอ-ไม้หันอากาศ-นอ-กั้น
คน		
แบบที่ ๑	ออกเสียงว่า	คอ-โอะ-นอ-คน

๓. คำควบกล้ำ เช่น กราว คลอง พราว กวาง อ่านตามรูปคำที่ปรากฏ

กราว	ออกเสียงว่า	กอ-รอ-อา-วอ-กราว
คลอง	ออกเสียงว่า	คอ-ลอ-ออ-งอ-คลอง
พราว	ออกเสียงว่า	พอ-รอ-อา-วอ-พราว
กวาง	ออกเสียงว่า	กอ-วอ-อา-งอ-กวาง

หมายเหตุ อาจออกเสียงตัวควบพร้อมกัน ดังนี้

กราว	ออกเสียงว่า	กรอ-อา-วอ-กราว
คลอง	ออกเสียงว่า	คลอ-ออ-งอ-คลอง

๔. อักษรนำประเภทคำที่มีอักษรสูงหรืออักษรกลางนำอักษรต่ำเดี่ยว เช่น สนาม ฉลอง ตลาด เป็นต้น อาจอ่านแบบใดแบบหนึ่ง เช่น

๔.๑ อ่านเรียงตัวอักษรของคำ เช่น สนาม

สนาม	ออกเสียงว่า	สอ-นอ-อา-มอ-สนาม
------	-------------	------------------

๔.๒ อ่านอักษรนำแล้วจึงสะกด เช่น สนาม

สนาม	ออกเสียงว่า	สะหนอ-อา-มอ-สนาม
------	-------------	------------------

๔.๓ อ่านเทียบเสียง เช่น

นาม - สนาม

ลอง - ฉลอง

ลาด - ตลาด

หมายเหตุ แม้ว่าจะมีวิธีอ่านอักษรนำได้หลายวิธี แต่ครูควรเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งเพียงวิธีเดียวที่เห็นว่าเหมาะสม และเพื่อไม่ให้นักเรียนสับสนควรใช้วิธีเดียวตลอดทุกชั้นปีที่เรียน

การผันวรรณยุกต์

การผันวรรณยุกต์ หมายถึง การอ่านคำโดยแจกแจงเสียงวรรณยุกต์ของคำไปตามลำดับเสียง โดยมีเครื่องหมายวรรณยุกต์เป็นตัวกำหนด เครื่องหมายวรรณยุกต์ไทยมี ๔ รูป ได้แก่ ส่วนเสียงวรรณยุกต์ไทย มี ๕ เสียง ได้แก่ เสียงสามัญ เสียงเอก เสียงโท เสียงตรี และเสียงจัตวา

เครื่องหมายวรรณยุกต์ที่กำกับคำต่าง ๆ นอกจากจะทำให้รูปของคำต่างกันแล้วยังทำให้เสียงและความหมายของคำต่างกันด้วย การผันเสียงวรรณยุกต์ทำให้คำในภาษาไทยมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่ง คือ เป็นภาษาที่มีเสียงสูงต่ำคล้ายเสียงดนตรี โดยคำในภาษาไทยมีทั้งคำที่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์ เรียกว่า วรรณยุกต์มีรูป และคำที่ไม่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์ปรากฏ เรียกว่า วรรณยุกต์ไม่มีรูป และเนื่องจากพยางค์ภาษาไทยมีจำนวนทั้งสิ้นถึง ๔๔ ตัว ซึ่งสามารถจำแนกพื้นเสียงได้ ๓ กลุ่ม หรือที่เรียกว่า ไตรยางศ์ คือ เสียงสูง เสียงกลาง และเสียงต่ำ อักษรทั้ง ๓ กลุ่มหรือ ๓ หมู่นี้ เมื่อนำมาเขียนเป็นคำ ระดับพื้นเสียงที่แตกต่างกัน จะทำให้การใช้วรรณยุกต์แตกต่างกัน นอกจากนี้การที่คำไทยจำแนกเป็น คำเป็น คำตาย คำที่ประสมสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว ยังทำให้การใช้วรรณยุกต์แตกต่างกันอีกด้วย

ไตรยางศ์

ไตรยางศ์ คือ การแบ่งพยางค์ออกเป็น ๓ หมู่ เพื่อสะดวกในการผันวรรณยุกต์ ดังนี้

อักษรกลาง	อักษรสูง	อักษรต่ำ		
		อักษรต่ำคู่	อักษรต่ำเดี่ยว	
ก	ข ข	ค ค	ฅ	ง
จ	ฉ	ช	ฌ	ญ ย
ฎ ฏ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ ร
ด ต	ถ	ท	ธ	น ล ฟ
ป ป	ฝ	พ	ภ	ม ว
	ฝ	ฟ		
	ศ ช ส	ซ		
อ	ห	ฮ		

คำเป็น คำตาย

คำเป็น คำตาย หมายถึง พยางค์ที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

คำเป็น	คำตาย
๑. พยางค์ที่ประสมสระเสียงยาว (ทิมสระ) ไม่มีพยัญชนะสะกด เช่น ปู ขา มี หมู	๑. พยางค์ที่ประสมสระเสียงสั้น (รัสสระ) ไม่มีพยัญชนะสะกด เช่น ดี ปะ ผุ เละ
๒. พยางค์ที่มีพยัญชนะสะกดในแม่ กง กน กม เกย เกอว หรือพยางค์ที่ ประสมสระ อำ ไอ ไอ เอา เช่น ปราง เพลิน ชม พลอย ขาว คำ ไต ไว เข้า	๒. พยางค์ที่มีพยัญชนะสะกดใน แม่กก กต กบ เช่น ลูก คิด ติด กับ

การผันวรรณยุกต์

การผันวรรณยุกต์มีหลักการผันดังนี้

อักษรกลาง	
คำเป็น	ผันวรรณยุกต์ได้ทั้ง ๔ รูป ๕ เสียง ฟันเสียงสามัญ และมีเสียงตรงกับรูป
คำตาย	ผันวรรณยุกต์ได้ทั้ง ๓ รูป ๔ เสียง ฟันเสียงเอก และมีเสียงตรงกับรูป
อักษรสูง	
คำเป็น	ผันวรรณยุกต์ได้ทั้ง ๒ รูป ๓ เสียง ฟันเสียงจัตวา และมีเสียงตรงกับรูป
คำตาย	ไม่ผันวรรณยุกต์
อักษรต่ำ	
คำเป็น	ผันวรรณยุกต์ได้ ๓ เสียง ฟันเสียงสามัญ และมีเสียงกับรูป

ตารางแสดงการผันวรรณยุกต์

ลักษณะ	เสียง				
	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
อักษรกลาง คำเป็น	กา	ก่า	ก้า	ก๊า	ก๋า
	กั้น	กั่น	กั้น	กิ้น	ก๋น
คำตาย	-	จะ	จ๊ะ	จ๊ะ	จ๊ะ
	-	จับ	จับ	จับ	จับ
อักษรสูง คำเป็น	-	ข่า	ข้า	-	ข่า
	-	ข้าง	ข้าง	-	ข้าง
คำตาย	-	ชะ	ช๊ะ	-	-
	-	ขัด	ขัด	-	-

ลักษณะ	เสียง					
	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา	
อักษรต่ำ คำเป็น	คา	-	ค่า	ค้ำ	-	
	คาน	-	ค่าน	ค้าน	-	
คำตาย สระเสียงสั้น	-	-	คะ	คะ	คะ	
	-	-	คัก	คัก	คัก	
	คำตาย สระเสียงยาว	-	-	วะ	ว้ะ	-
		-	-	วาก	ว้าก	-
อักษรคู่ คำเป็น	คา	ข้า	ค่า/ข้า	ค้ำ	ขา	
	คัน	ขัน	คั่น/ขั่น	คั้น	ขั่น	
	คำตาย สระเสียงสั้น	-	ชีก	คัก/ชีก	คัก	-
		คำตาย สระเสียงยาว	-	ขาด	คาค/ข้าค	ค้ำค
อักษรเดี่ยว คำตาย สระเสียงสั้น	-		หนะ	นะ	นะ	-
	คำตาย สระเสียงยาว	-	โหนด	โนค	โน้ค	-

หมายเหตุ ๑. อักษรต่ำ คำตาย สระสั้น ที่ผันด้วยวรรณยุกต์จัตวามีใช้ในภาษาไทย ๑ คำ (คะ)

๒. อักษรต่ำ คำตาย สระยาว ที่ผันด้วยวรรณยุกต์จัตวา ไม่มีคำใช้ในภาษาไทย

อักษร ๓ หมู่มีวิธีการจำกลุ่มคำด้วยการแต่งเป็นข้อความที่มีความหมาย เช่น อักษรกลาง อาจให้จำว่า ไก่ จิก เต็ก ตาย เต็ก (ฎ) ตาย (ฎ) บน ปาก โอง

อักษรต่ำจำแนกเป็น อักษรเดี่ยว และอักษรคู่ ดังนี้

อักษรคู่ คือ อักษรต่ำที่มีเสียงคู่กับอักษรสูง มี ๑๔ ตัว ได้แก่	
อักษรคู่	อักษรสูง
ค ฅ	ข ฃ
ช ฌ	ฉ
ซ	ศ ษ ส
ฑ ฒ ท ฐ	ฐ ถ
พ ภ	ผ
ฟ	ฝ

อักษรเตี้ย คือ อักษรต่ำที่เสียงไม่เป็นคู่กับอักษรสูง มี ๑๐ ตัว ได้แก่

หมายเหตุ อักษรเตี้ย ๑๐ ตัว อาจแต่งเป็นคำเพื่อให้่ายต่อการจำ ดังนี้ ฐ ฌึง ฌร หนุ ม้า ยักษ์ เรือ ลิง แหวน จุฬา

มาตราตัวสะกด

ตัวสะกด หมายถึง พยัญชนะที่ประกอบอยู่ท้ายสระและมีเสียงประสมเข้ากับสระทำให้เสียงของคำแตกต่างกันตามตัวพยัญชนะที่นำมาประกอบ ตัวสะกดจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. ตัวสะกดตรงมาตรา เช่น กาน กาม กาย กาก กาด กาบ กาบ
๒. ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา เช่น กาล ขวัญ ศาล เหตุ

มาตราตัวสะกด

มาตราตัวสะกดในภาษาไทย มี ๘ มาตรา ดังนี้

มาตราแม่ กก ใช้ ก ข ค ฌ เป็นตัวสะกด ออกเสียงเหมือน ก สะกด เช่น

มาก	อ่านว่า	มาก
สุข	อ่านว่า	สุข
โชค	อ่านว่า	โชค
เมฆ	อ่านว่า	เมก

มาตราแม่ กง ใช้ ง เป็นตัวสะกด เช่น

กาง	ข้าง	ขง	ด้าง	ดั่ง
กั้ง	ผง	ยาง	สัง	ห้วง

มาตราแม่ กต ใช้ จ ช ฌ ฎ ฐ ฒ ฑ ฒ ต ถ ท ฐ ษ ส เป็นตัวสะกด ออกเสียงเหมือน ต สะกด เช่น

ปิด	อ่านว่า	ปิด
อุฐ	อ่านว่า	อุต
ครุฑ	อ่านว่า	ครุต
โทษ	อ่านว่า	โตด

มาตราแม่ กน ใช้ น ร ล ญ ณ พ เป็นตัวสะกด ออกเสียงเหมือน น สะกด เช่น

กิน	อ่านว่า	กิน
สาร	อ่านว่า	सान
กล	อ่านว่า	กน
บุญ	อ่านว่า	บุน
คุณ	อ่านว่า	คุน
วาพ	อ่านว่า	วาน

มาตราแม่ กบ ใช้ บ ป พ ฟ ภ เป็นตัวสะกด ออกเสียงเหมือน บ สะกด เช่น

กบ	อ่านว่า	กบ
รูป	อ่านว่า	รุบ
ภาพ	อ่านว่า	พาบ
ลาภ	อ่านว่า	ลาบ

มาตราแม่ กม ใช้ ม เป็นตัวสะกด เช่น

กลม	ก้าม	งาม	ชิม	ตาม	เต็ม	นึม	ยาม	หาม
-----	------	-----	-----	-----	------	-----	-----	-----

มาตราแม่ เกย ใช้ ย เป็นตัวสะกด เช่น

เขย	เงย	ชาย	ด้าย	ถ้าย	นาย	บ้าย	มวย	ราย
-----	-----	-----	------	------	-----	------	-----	-----

มาตราแม่ เกอว ใช้ ว เป็นตัวสะกด เช่น

กาว	คิ้ว	ดาว	ปลิว	ยาว	วิว	สาว	หิว	อ่าว
-----	------	-----	------	-----	-----	-----	-----	------

Note : ตัวสะกดตรงแม่ ประกอบด้วย ง ม ย ว
ตัวสะกดไม่ตรงแม่ ประกอบด้วย ก บ ด น

“แผนภูมิตัวสะกด”

ก	ข	ค	ฅ	ง						
	แม่กก			แม่กง						
จ	ฉ	ช	ซ	ฌ	ญ					
ฎ	ฏ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ					
ด	ต	ถ	ท	ธ	น					
	แม่กต			แม่กน						
บ	ป	ผ	ฝ	พ	ฟ	ภ	ม			
	แม่กบ						แม่กม			
ย	ร	ล	ว	ศ	ษ	ส	ห	ฬ	อ	ฮ
แม่เกย	แม่กน	แม่ เกอว	แม่กต				แม่กน			

หมายเหตุ พยัญชนะ ซ ฟ ใช้เป็นตัวสะกดในภาษาอื่น

อักษรนำ

อักษรนำ คือ พยัญชนะ ๒ ตัว ประสมอยู่ในสระเดียวกัน มีวิธีการออกเสียงอักษรนำ ดังนี้

๑. อ่านออกเสียงร่วมกันสนิทเป็นพยางค์เดียว ได้แก่

๑.๑ เมื่อ **ห** นำ **อักษรต่ำ** ได้แก่ ฅ ญ น ม ย ร ล ออกเสียงพยางค์เดียวสูงตามเสียง ห เช่น หงาย หล้า หนอน ไหม หยาม หรือ หลาน

๑.๒ เมื่อ **อ** นำ **ย** มี ๔ คำ ได้แก่ ออย่า อยู่ อย่าง อยาก

๒. อ่านออกเสียง ๒ พยางค์ พยางค์แรกออกเสียง อะ กิ่งเสียง พยางค์หลังออกเสียงตามสระที่ประสมอยู่และออกเสียงเหมือน ห นำ ดังนี้

๒.๑ อักษรสูงนำอักษรต่ำที่เป็นอักษรเดี่ยว เช่น

ขนม	อ่านว่า	ข	ะ	-
หนม				
ฉลาม	อ่านว่า	ฉะ-		

๒.๒ อักษรกลางนำอักษรต่ำที่เป็นอักษรเดี่ยว เช่น

จมูก	อ่านว่า	ต	ะ	-
หมูก				
ตลาด	อ่านว่า	ตะ-		

อักษรควบ

อักษรควบหรือตัวควบกล้ำ หมายถึง พยัญชนะที่ควบกับ ร ล ว ประสมสระเดียวกัน ออกเสียง ควบกล้ำกันเป็นพยางค์เดียว โดยออกเสียงวรรณยุกต์ตามพยัญชนะตัวหน้า

อักษรควบหรือตัวควบกล้ำ แบ่งออกเป็น ๒ ชนิด ได้แก่

๑. **อักษรควบแท้** ได้แก่ อักษรควบที่ออกเสียงพยัญชนะ ๒ ตัว ควบกล้ำกัน ดังนี้

๑.๑ พยัญชนะตัวหน้า ก ข ค ต ป พ ควบกับ ร เช่น

กร	เช่น	กราบ กรอง กรีด โกรธ แกร่ง
ขร	เช่น	ขรัว ขรุขระ ขริม
คร	เช่น	ใคร ครู ครบ คราม คริว ครอง
ตร	เช่น	เตรียม ตรวจ ตรา ตรง ตรอง ตีรึง
ปร	เช่น	โปรด เปรม ปรง ปราย
พร	เช่น	พระ พร้อม พรุง พรวน พราน

๑.๒ พยัญชนะตัวหน้า ก ข ค ป ผ พ ควบกับ ล เช่น

กล	เช่น	กล้อง กลิ่น กลม แกล้ง เกลียว
ขล	เช่น	ขลาด เขลา ไขลง ขล้ง ขลู่ย
คล	เช่น	คลัง คล้าย แคล้ว คล้อย
ปล	เช่น	ปลอบ ปลด ปล่อย ปลี้ม ปลวก
ผล	เช่น	ผลัด ผลาญ ผลูบ ผลอ
พล	เช่น	พลาด พลั้ง พลาย พลิก เพลง

๑.๓ พยัญชนะตัวหน้า ก ข ค ควบกับ ว เช่น

กว	เช่น	กวัด	ไกว	กวาด	แกว่ง	เกวียน
ขว	เช่น	ขวา	แขวง	ไขว่	ขว้าง	ขวิด
คว	เช่น	ควัก	ควม	ควาย	ควาน	ควั่น

๒. **อักษรควบไม่แท้** ได้แก่ อักษรควบที่ออกเสียงพยัญชนะตัวหน้าเพียงตัวเดียวหรือออกเสียง
 อย่างเป็น
 อยู่อื่น ดังนี้

๒.๑ พยัญชนะตัวหน้า จ ช ศ ส ควบกับ ร ออกเสียงพยัญชนะตัวหน้า โดยไม่ออกเสียง ร กล้า
 เช่น

จริง	อ่านว่า	จิง
ศรัทธา	อ่านว่า	สัด - ทา
เศรษฐี	อ่านว่า	เสด - ถี
สร้าง	อ่านว่า	ส้าง
เสริม	อ่านว่า	เสิม
สร้าง	อ่านว่า	ส้าง

๒.๒ พยัญชนะตัวหน้า ทร ออกเสียงเป็น ซ เช่น

ทราบ	อ่านว่า	ซาบ
ทรุด	อ่านว่า	ซุด
ทรง	อ่านว่า	ซง

ในกรณีนี้ กำชัย ทองหล่อ (๒๕๔๐: ๑๖๘) ได้รวบรวมคำที่มีพยัญชนะต้น เป็น ทร
 ออกเสียงเป็น ซ ทั้งที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤต และภาษาอื่นไว้ ดังนี้

ทรวดทรงทราบทราวมทราย	ทรุดโทรม
หมายนกอินทรี	
มัทรีอินทรีมี	เทริดนนทรีพุทรา
เพรา	

คำพ้อง

คำพ้อง หมายถึง คำที่มีรูปหรือเสียงเหมือนกัน แต่จะมีความหมายต่างกัน ซึ่งเวลาอ่านต้องอาศัยการสังเกตเนื้อความของคำที่เกี่ยวข้องคำพ้องมีหลายลักษณะ ได้แก่

๑. **คำพ้องรูป** คือ คำที่เขียนเหมือนกันแต่ออกเสียงต่างกัน ในการอ่านจึงต้องระมัดระวัง โดยดูจากบริบทของคำแวดล้อม เพื่อให้ถูกต้องและสื่อความหมายได้ตรงกับเจตนาของสาร

กรี	อ่านว่า	กรี (อ่านแบบควบกล้า)	แปลว่า	อ	วิ	ย	ว	ะ
ส่วนหัวของกุ้ง								
	อ่านว่า	กะ-รี	แปลว่า					
	ข้าง							
แหน	อ่านว่า	แหน (อ่านแบบอักษรนำ)	แปลว่า	พี	ช	นี้	า	
ชนิดหนึ่ง								

๒. **คำพ้องเสียง** คือ คำที่เขียนต่างกันแต่ออกเสียงเหมือนกัน เช่น

กาล กาศ กานต์					
กาล	อ่านว่า	กาน	แปลว่า	เวลา	
กาศ	อ่านว่า	กาน	แปลว่า	ตำ	
กานต์	อ่านว่า	กาน	แปลว่า	น่ารัก	
จัน จันท์ จันทร					
จัน	อ่านว่า	จัน	แปลว่า	ต้นไม้	
ชนิดหนึ่ง					
จันท์	อ่านว่า	จัน	แปลว่า		

๓. **คำพ้องทั้งรูปและเสียง** คือ คำที่เหมือนกันและอ่านออกเสียงเหมือนกัน แต่จะต่างกันในด้านความหมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับใจความของคำในบริบทข้างเคียง

กัน						
กัน	อ่านว่า	กัน	แปลว่า	โ	ก	น
ให้เสมอกัน						
กัน	อ่านว่า	กัน	แปลว่า	จัน	ข้าพเจ้า	

คำย่อและอักษรย่อ

คำย่อ มี ๒ แบบ ได้แก่

๑. คำที่ตัดให้สั้น และใช้เครื่องหมาย “ฯ” เขียนกำกับต่อท้าย โดยไม่ต้องเว้นช่องไฟ เช่น กรุงเทพฯ โปรตเกล้าฯ น้อมเกล้าฯ ซึ่งคำย่อเหล่านี้สามารถใช้เป็นภาษาเขียนได้
๒. คำที่ตัดบางส่วนของคำออก โดยไม่ต้องเว้นช่องไฟ เช่น

กันยา	ย่อจาก	
กันยายน		
ตุลา	ย่อจาก	ตุลาคม

อักษรย่อ หมายถึงอักษรที่ใช้แทนคำที่เขียนให้สั้น มักใช้อักษรตัวแรกของคำหรือพยางค์ มาเรียงต่อกัน โดยอาจใช้เครื่องหมายมหัพภาค (.) กำกับทุกตัวอักษร หรือกลุ่มอักษร หรืออาจไม่ใช้เครื่องหมายมหัพภาค ทั้งนี้ให้เขียนตามที่หน่วยงานนั้น ๆ กำหนด เช่น

คำที่กำกับมหัพภาคไว้ท้ายคำ		คำที่กำกับมหัพภาคมากกว่า ๑ แห่ง	
กพผ.	การไฟฟ้าฝ่ายผลิต	ส.ส.	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
สพฐ.	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ป.ล.	ปัจฉิมลิขิต
กทม.	กรุงเทพมหานคร	อส.รด.	อาสารักษาดินแดน
รศ.	รองศาสตราจารย์	ร.ศ.	รัตนโกสินทร์ศก
ชม.	ชั่วโมง	ช.ม.	จังหวัดเชียงใหม่

เครื่องหมายในภาษาไทย

เครื่องหมายที่ใช้เขียนกำกับในภาษาไทย มีหลักการอ่าน ดังนี้

๑. () เรียก นขลิขิต หรือ วงเล็บให้อ่านว่า วงเล็บเปิด.....วงเล็บปิด เช่น

อรรถที่แปลว่างาม (ใช้ว่าอ่อนซอน หรืออ่อนซอนก็ได้)

อ่านว่า ออ-ระ-ซอน ที่-แปล-ว่า กาม วง-เล็บ-เปิด

ใช้-ว่า ออ-น-ซอน หรือ-อ่อน-ซอน ก็-ได้ วง-เล็บ-ปิด

๒. “.....” เรียกว่า อัญประกาศ หรือ เครื่องหมายคำพูดให้อ่านว่า อัญประกาศเปิด.... (ข้อความ).... อัญประกาศปิด หรือเครื่องหมายคำพูดปิด เช่น

ครูประกาศว่า “หมดเวลาสอบ”

อ่านว่า ครู-ประ-กาด-ว่า อัน-ยะ-ประ-กาด-เปิด หมด-
เว-ลา อัน-ยะ-ประ-กาด-ปิด

หรือ ครู-ประ-กาด-ว่า เครื่อง-หมาย-คำ-พูด-เปิด
หมด-เว-ลา เครื่อง-หมาย-คำ-พูด-ปิด

หมายเหตุ ในการเขียนตามคำบอกให้ใช้ว่าเครื่องหมายคำพูดเปิด....(ข้อความ)....เครื่องหมายคำพูดปิด

๓. ๗ เรียกว่า ไปยาลน้อยให้อ่านข้อความเต็มของข้อความที่ย่อไว้ เช่น

โปรดเกล้าฯ อ่านว่า โป ร ด - เ ก ล้ า - โป ร ด -
กระ-หม่อม

ทูลเกล้าฯ อ่านว่า ทู น - เ ก ล้ า - ทู น - กระ -
หม่อม

เสด็จฯ อ่านว่า ส เ ฉ - เ ตี จ - พ ร ะ -

๔. ฯลฯ เรียกว่า ไปยาลใหญ่ให้อ่านได้ ๒ แบบ คือ

๔.๑ ไปยาลใหญ่ ท้ายความอ่าน “ละ” หรือ “และอันอื่น” เช่น

ไร่ของป่าที่จันทบุรีมีผลไม้มากมาย เช่น ส้ม เงาะ ขนุน ทุเรียน ฯลฯ

อ่านว่า ไร่ของป่าที่จันทบุรีมีผลไม้มากมาย เช่น ส้ม เงาะ ขนุน
ทุเรียน ละ

๔.๒ ไปยาลใหญ่ ที่อยู่ตรงกลางความอ่านว่า “ละถึง” เช่น

พยัญชนะไทยมี ๔๔ ตัว ได้แก่ ก ฯลฯ ฮ

อ่านว่า พยัญชนะไทยมี ๔๔ ตัว ได้แก่ ก ละถึง ฮ

๕.เรียกว่า จุดไข่ปลา

การอ่านจุดไข่ปลาที่อยู่ระหว่างข้อความ ควรหยุดเว้นวรรคเล็กน้อย จึงอ่าน ละ ละ ละ
หรือ จุด จุด จุด แล้วหยุดอีกเล็กน้อย ก่อนที่จะอ่านข้อความต่อไป เช่น ข้อความต่อไปนี้

ชีวิตของนักธุรกิจชาวจีนโพ้นทะเล ที่เข้ามาตั้งรกรากในเมืองไทย นับเป็นแบบอย่างอันดี
ของผลแห่งความเอาจริงเอาจัง ด้วยความขยันหมั่นเพียร..... ท่านเหล่านี้สร้างฐานะขึ้นมา
ด้วยหยาดเหงื่อ และความเอาจริงเอาจังอย่างมีเป้าหมายเพื่อความสำเร็จในชีวิต
อ่านว่า

ชีวิตของนักธุรกิจชาวจีนโพ้นทะเล ที่เข้ามาตั้งรกรากในเมืองไทย นับเป็นแบบอย่างอันดี
ของผลแห่งความเอาจริงเอาจัง ด้วยความขยันหมั่นเพียร ละ ละ ละ (หรือ จุด จุด จุด) ท่านเหล่านี้
สร้างฐานะขึ้นมาด้วยหยาดเหงื่อ และความเอาจริงเอาจังอย่างมีเป้าหมายเพื่อความสำเร็จในชีวิต

๖. ๑ เรียกว่า ไ้ม้มก

ใช้วางหลังคำหรือข้อความที่ต้องการให้อ่านซ้ำ ซึ่งอาจอ่านซ้ำคำเดียวหรือมากกว่าหนึ่งคำก็ได้
แล้วแต่ความหมาย โดยมีหลักการอ่าน ดังนี้

๖.๑ อ่านซ้ำคำ เช่น

ของดี ๆ	อ่านว่า	ของ-ดี-ดี
มาเร็ว ๆ	อ่านว่า	มา-เร็ว-เร็ว
สีดำ ๆ	อ่านว่า	สี-ดำ-ดำ

๖.๒ อ่านซ้ำกลุ่มคำ เช่น

วันละคน ๆ	อ่านว่า	วัน-ละ-คน วัน-ละ-คน
ทีละน้อย ๆ	อ่านว่า	ที-ละ-น้อย ที-ละ-น้อย

๖.๓ อ่านซ้ำประโยค เช่น

โอเลี้ยงมาแล้วครับ ๆ อ่านว่า โอเลี้ยงมาแล้วครับ โอ

๗. วัน เดือน ปี ทางจันทรคติ

ในเอกสารโบราณ เรามักเจอการใช้รูปแบบแสดงวัน เดือน ปี ดังนี้

วัน ๆ เดือน ค่ำ

แรม

เช่น	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>๑๐</td> </tr> <tr> <td>๗ ๆ ๕ ค่ำ</td> </tr> </tbody> </table>	๑๐	๗ ๆ ๕ ค่ำ	อ่านว่า วันเสาร์ เดือนห้า ขึ้น ๑๐ ค่ำ
๑๐				
๗ ๆ ๕ ค่ำ				
เช่น	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>๔ ๆ ๘ ค่ำ</td> </tr> <tr> <td>๑</td> </tr> </tbody> </table>	๔ ๆ ๘ ค่ำ	๑	อ่านว่า วันพุธ เดือนแปด แรม ๑ ค่ำ
๔ ๆ ๘ ค่ำ				
๑				

ตัวเลขใช้แทนวัน ดังนี้

๑	แทน	วันอาทิตย์
๒	แทน	วันจันทร์
๓	แทน	วันอังคาร
๔	แทน	วันพุธ
๕	แทน	วันพฤหัสบดี
๖	แทน	วันศุกร์
๗	แทน	วันเสาร์

๘. การอ่านตัวเลข

๘.๑ การอ่านจำนวนเลขตั้งแต่ ๒ หลักขึ้นไป ถ้าเลขท้ายเป็นเลข ๑ ให้ออกเสียงว่า “เอ็ด” ดังนี้

๑๑	อ่านว่า	สิบ-เอ็ด
๒๑	อ่านว่า	ยี่-สิบ-เอ็ด
๑๐๑	อ่านว่า	ร้อย - เอ็ด หรือ หหนึ่ง - ร้อย-เอ็ด
๑๐๐๑	อ่านว่า	พัน - ๑ หรือ ๑ พัน

๘.๒ ตัวเลขหน้าจุดทศนิยมให้อ่านแบบจำนวนเต็ม ตัวเลขหลังจุดทศนิยมให้อ่านแบบเรียงตัว เช่น

๒.๑๓๕	อ่านว่า	สอง-จุด-หนึ่ง-สาม-
-------	---------	--------------------

๘.๓ ตัวเลขที่เป็นเงินตราหรือหน่วยนับให้อ่านตามหน่วยเงินตราหรือหน่วยนับนั้น ๆ เช่น

๓.๕๐ บาท	อ่านว่า	สาม-บาท-ห้า-สิบ-สะ-
ต่าง		
๔.๑๕ ดอลลาร์	อ่านว่า	สี่-ดอน-ล่า-สิบ-
ห้า-เซ็นต์		

๘.๔ ตัวเลขที่แสดงมาตราส่วนหรืออัตราส่วน เช่น

๑:๑๐๐,๐๐๐	อ่านว่า	หนึ่ง-ต่อ-
แสน หรือ		หนึ่ง-ต่อ-หนึ่ง-แสน

๘.๕ ตัวเลขบอกเวลา

๑) การอ่านชั่วโมงที่ไม่มีจำนวนนาที เช่น

๐๓.๐๐ น. หรือ ๐๓:๐๐ น.	อ่านว่า	สาม-นา-
ลิ-กา		
๒๔.๐๐ น. หรือ ๒๔:๐๐ น.	อ่านว่า	ยี่-สิบ-สี่-

๒) การอ่านชั่วโมงกับนาที เช่น

๑๒.๓๕ น. หรือ ๑๒:๓๕ น.	อ่านว่า	สิบ-สอ-นา-ลิ-
กา-สาม-สิบ-ห้า-นา-ที		

๓) การอ่านชั่วโมง นาที และวินาที เช่น

๕:๓๐:๔๕	อ่านว่า	ห้า-นา-ลิ-กา-สาม-สิบ-นา-ที-สี่-สิบ-
ห้า-วิ-นา-ที		

การอ่านเวลาที่มีเศษของวินาที ตัวเลขหลังจุดทศนิยมที่เป็นเศษของวินาทีให้อ่านเรียงตัว เช่น

หมาย
วินาที เป็นวิธี

๗:๐๕:๔๐.๒๓ อ่านว่า เจ็ด-นา-ลิ-กา-ห้า-นา-ที-สี่-สิบ--จุด-
สอง-สาม-วิ-นา-ที

ส่วนการใช้เครื่องหมายยึดถัก "-" คั่นระหว่างตัวเลขบอกชั่วโมง นาที วินาที เป็นวิธีการเขียน ที่ใช้ในการเดินเรือหรือทางดาราศาสตร์

๘.๖ เลขหนังสือราชการให้อ่านได้ ๒ แบบ ดังนี้

หนังสือที่ ศธ ๗๘/ ๒๕๕๒

อ่านแบบที่ ๑ หนังสือ-ที่-สอง-ทอ-เจ็ด-สิบ-แปด-ทับ-สอง-ห้า-ห้า -
สอง

๘.๗ บ้านเลขที่

๑) บ้านเลขที่ซึ่งมีตัวเลข ๒ หลักให้อ่านแบบจำนวนเต็ม

บ้านเลขที่ ๑๐ อ่านว่า บ้านเลขที่สิบ

๒) บ้านเลขที่ที่มีตัวเลข ๓ หลักขึ้นไปให้อ่านแบบเรียงตัวหรือแบบจำนวนเต็มก็ได้ ส่วนตัวเลขหลังเครื่องหมายทับ "/" ให้อ่านเรียงตัว เช่น

บ้านเลขที่ ๕๑๕ อ่านว่า บ้าน-เลข-ที่ ห้า-หนึ่ง-ห้า

หรือ บ้าน-เลข-ที่ ห้า-ร้อย-สิบ-ห้า

บ้านเลขที่ ๕๔/๑๒๓ อ่านว่า บ้าน-เลข-ที่ ห้า-สิบ-สี่ ทับ

๓) บ้านเลขที่ที่มีเลข ๐ นำหน้า อ่านเรียงตัวเสมอ เช่น

บ้านเลขที่ ๐๓๓๔/๒๒๐๕ อ่านว่า บ้าน-เลข-ที่ สิบ-สาม-สาม-สี่-

๘.๘ รหัสไปรษณีย์ มีความหมาย ดังนี้

เลข ๒ ตัวแรก หมายถึง จังหวัด

เลข ๓ ตัวหลัง หมายถึง ที่ทำการไปรษณีย์ของจังหวัดนั้น ๆ

การอ่านรหัสไปรษณีย์ให้อ่านแบบเรียงตัว เช่น

รหัสไปรษณีย์ ๑๑๑๒๐

อ่านว่า หนึ่ง-หนึ่ง-หนึ่ง-สอง-ศูนย์

๘.๙ เลขแผ่นป้ายทะเบียนรถยนต์ อ่านแบบเรียงตัว ดังนี้

๕๓-๒๔๕๖ นนทบุรี อ่านว่า ห้า-นอ-หนุ สอง-สี่-ห้า-หก นน-ทะ-

๘.๑๐ หมายเลขโทรศัพท์ อ่านแบบเรียงตัว เช่น

หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๕๓๑ ๓๒๓๔

อ่านว่า หมายเลข-โท-ระ-ลับ สุน-สอง-ห้า-สาม-หนึ่ง สาม-สอง-สาม-สี่
หรือ หมายเลข-โท-ระ-ลับ สุน-โท-ห้า-สาม-หนึ่ง สาม-โท-สาม-สี่

หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๖๔๓ ๕๑๕๑-๒๒

อ่านว่า หมายเลข-โท-ระ-ลับ สุน-สอง-หก-สี่-สาม ห้า-หนึ่ง-ห้า
หนึ่ง ถึง สอง-สอง

หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๓๒๒๑ ๑๒๓๔

..... ๓ ๒ ๒ ๑ ๑ ๒ ๓ ๔

การสร้างคำในภาษาไทย

คำมูล

คำมูล คือ คำที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง เป็นคำดั้งเดิมที่มีในภาษาเดิม เป็นภาษาไทยหรือมาจากภาษาใด ๆ ก็ได้ อาจมีพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้ แต่ต้องไม่ใช่คำที่เกิดจากการประสมกับคำอื่น ๆ

เช่น คำมูลพยางค์เดียว = ช้าง ป่า ม้า วัว ควาย ใจ กิน เห็น บน ใน

คำมูลสองพยางค์ = ขนม ทะเล นารี กะทิ ตะกั่ว สะดวก

คำมูลสามพยางค์ = กะละแม มะละกอ นาฬิกา กะละมัง จะละเม็ด เป็นต้น

วิธีการง่าย ๆ ที่จะสังเกต คือ ลองแยกคำนั้น ๆ ออกมา ถ้าพบว่าบางคำหรือทุกคำไม่มีความหมายเลย หรือมีความหมายแต่ความหมายนั้นไม่มีเค้ากับคำเดิมเลย แสดงว่าเป็น คำมูล เช่น

- **มะละกอ** ลองแยกออกมาจะพบว่า มะ+ละ+กอ (มะ กับ ละ จะไม่มีความหมาย) ดังนั้น มะละกอจึงเป็น**คำมูล**
- **กระถาง** ลองแยกออกมาจะพบว่า กระ+ถาง (กระ เป็นชื่อเต้าชนิดหนึ่ง ถาง เป็นกริยาแปลว่า ฟันให้เตียน) ระวัง เมื่อแยกออกมาแล้วมีความหมายทุกคำอย่าด่วนสรุปว่าไม่ใช่คำมูล สังเกตความหมายใหม่ที่เกิดขึ้น ไม่มีความเกี่ยวข้องกับความหมายเดิมเลย จึงถือเป็น**คำมูล**

สรุปอีกครั้ง คำคำหนึ่งจะเป็นคำมูลได้จะต้อง

๑. คำพยางค์เดียวที่มาจากภาษาใด ๆ ก็ได้
 ๒. ถ้ามีหลายพยางค์ จะแยกศัพท์ไม่ได้ เพราะเมื่อแยกแล้ว คำจะไม่มีความหมาย
 ๓. ถ้ามีหลายพยางค์ แยกคำได้มีความหมาย ความหมายนั้นต้องไม่เกี่ยวข้องกับความหมายเดิม
- การสร้างคำใหม่มี ๓ วิธี ได้แก่ คำประสม คำซ้อน และคำซ้ำ ดังนี้

คำประสม

คำประสม หมายถึง คำที่เกิดจากการนำหน่วยคำอิสระที่มีความหมายต่างกันอย่างน้อย ๒ หน่วยมารวมกัน เกิดเป็นคำใหม่คำหนึ่งที่มีความหมายใหม่ หลักการพิจารณาคำประสม มีดังนี้

๑. คำประสมเป็นคำที่มีความหมายใหม่ ต่างจากความหมายที่เป็นผลรวมของหน่วยคำที่มารวมกัน แต่มักมีเค้าความหมายของหน่วยคำเดิมอยู่ เช่น

หน่วยคำเดิม	คำประสม	ความหมายใหม่
ผ้า, ซีริ้ว	ผ้าซีริ้ว	ผ้าเก่าขาด ที่ใช้เช็ดถูพื้น
น้ำ, แข็ง	น้ำแข็ง	น้ำที่แข็งเป็นก้อนเพราะถูกความเย็นจัด
หนังสือ, พิมพ์	หนังสือพิมพ์	สิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าวสารและความเห็นแก่ประชาชน

๒. คำประสมจะแทรกคำใด ๆ ลงระหว่างหน่วยคำที่นำมารวมกันไม่ได้ ดังนั้นคำใดที่สามารถแทรกคำอื่นลงไปได้ คำนั้นย่อมไม่ใช่คำประสม ทั้งนี้จะต้องพิจารณาความหมายของคำในบริบทของประโยคที่ใช้คำนั้น เช่น คำว่า ลูกข้างในประโยคต่อไปนี้

ประโยค	ความหมาย	การพิจารณา
ลูกข้างเดินตามแม่ข้าง	ลูกของข้าง (แทรกคำว่า “ของ” ได้)	ไม่ใช่คำประสม
ลูกข้างยืนกินใบไม้	ข้างที่ยังเยาว์วัยอยู่ (แทรกคำอื่นไม่ได้)	เป็นคำประสม

เจ้าแม่ช่วยลูกข้างด้วย	คำสรรพนามที่ใช้แทนตัวผู้พูด เมื่อพูดกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (แทรกคำอื่นไม่ได้)	เป็นคำประสม
------------------------	--	-------------

๓. คำประสมเป็นคำคำเดียว หน่วยคำที่เป็นส่วนประกอบของคำประสม ไม่สามารถย้ายที่หรือสลับที่ได้
๔. คำประสมจะต้องออกเสียงต่อเนื่องกันไป โดยไม่หยุด หรือเว้นจังหวะระหว่างหน่วยคำ เช่น คำว่า กาแฟเย็น ถ้าพูดต่อเนื่องกันไป หมายถึง กาแฟที่ใส่นม ใส่น้ำแข็ง จึงเป็นคำประสม แต่ถ้าพูดเว้นจังหวะระหว่าง กาแฟ กับ เย็น หมายถึงกาแฟร้อนที่ทิ้งไว้จนเย็น จึงไม่ใช่คำประสม
๕. คำประสมบางคำไม่มีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์ระหว่างหน่วยคำที่เป็นส่วนประกอบ เช่น กินน้ำ ไม่ใช่คำประสม เพราะ กิน กับ น้ำ มีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์แบบกริยา - กรรม กินใจ เป็นคำประสม เพราะ กิน กับ ใจ ไม่มีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์

คำซ้อน

คำซ้อน หมายถึง คำที่เกิดจากการนำคำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาเรียงต่อกัน มีจุดประสงค์ของการซ้อนคำเพื่อให้ได้ความหมายที่ชัดเจน โดยแต่ละคำมีความสัมพันธ์กันในด้านความหมาย อาจเป็นความหมายเหมือนกัน คล้ายกัน ทำนองเดียวกัน หรือตรงข้ามกันก็ได้

คำซ้อนจำแนกตามลักษณะความหมายของคำ ดังนี้

๑. คำซ้อนที่มีความหมายเหมือนกัน ได้แก่ การซ้อนคำที่มีความหมายอย่างเดียวกัน เช่น เร็วไว ทรัพย์สิน ใหญ่โต สูญหาย ดูแล นุ่มนิ่ม เลือกสรร เป็นต้น
๒. คำซ้อนที่มีความหมายคล้ายกัน ได้แก่ การซ้อนคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันหรือทำนองเดียวกัน พอที่จะจัดเข้ากลุ่มเดียวกันได้ เช่น อ่อนนุ่ม ยักขмар เล็กน้อย ถ้วยโถโอชาม ภาชีอากร เย็บปักถักร้อย เป็นต้น
๓. คำซ้อนที่มีความหมายตรงข้ามกัน ได้แก่ การซ้อนคำที่มีความหมายคนละลักษณะ หรือคนละฝ่ายกัน เช่น โกลัโกล ผิดถูก ชั่วดี สูงต่ำ ดำขาว ที่หน้าที่หลัง ตีนลิกหนาบาง เป็นต้น

คำซ้ำ

คำซ้ำ หมายถึง คำที่ประกอบด้วยหน่วยคำ ๒ หน่วย ซึ่งเหมือนกันทุกประการ เช่น เด็ก ๆ แดง ๆ สวย ๆ เป็นต้น คำซ้ำจำแนกลักษณะการออกเสียงได้ ๒ ประเภท ดังนี้

๑. คำซ้ำประเภทไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งถ้าคำเดิมเป็นพยางค์เดียว จะลงเสียงหนักที่พยางค์หลัง เช่น หลาน ๆ แดง ๆ สวย ๆ และถ้าคำเดิมเป็นคำสองพยางค์ หรือหลายพยางค์ เมื่อเป็นคำซ้ำ ก็ออกเสียงเหมือนคำเดิมเพิ่มอีกครั้งหนึ่ง เช่น พอดี ๆ ระบุบ ๆ เป็นต้น
๒. คำซ้ำประเภทเปลี่ยนแปลง เป็นคำซ้ำที่เน้นความหมาย หรือเพิ่มความหมายขึ้นโดยเปลี่ยนเสียงของพยางค์หน้า คำประเภทนี้มีทั้งคำภาษาไทยและคำภาษาอื่น เช่น นางเอกนางเอก (ออกเสียงว่า นางเอ๊ก นางเอก) โบราณโบราณ (ออกเสียงว่า โบราณ โบราน)

ตัวอย่างคำซ้ำแยกตามประเภทของคำ

ประเภท	ตัวอย่างคำซ้ำ	ตัวอย่างประโยค
คำนาม	หลาน ๆ	คุณยายอยู่กับหลาน ๆ
คำสรรพนาม	เรา ๆ	เรา ๆ คนกันเองไม่ต้องมีพิธีรีตองอะไร
คำลักษณะนาม	หีบ ๆ	เขามีทองเป็นหีบ ๆ
คำกริยา	เตือน ๆ	เราต้องช่วยกันเตือน ๆ เขาหน่อย
คำช่วยกริยา	คล้าย ๆ	ฉันรู้สึกคล้าย ๆ จะเป็นลม

คำบุพบท	แถว ๆ	แม่อยากไปเที่ยวแถว ๆ ชายทะเล
คำวิเศษณ์	สาย ๆ	ที่สนามบินน้ำมักมีรถติดตอนสาย ๆ
คำบอกจำนวน	ร้อย ๆ	มีคนมาประชุมกันเป็นร้อย ๆ คน
คำบอกลำดับ	หน้า ๆ	ฉันชอบคนที่นั่งแถวหน้า ๆ
คำหน้าจำนวน	ราว ๆ	ผู้หญิงคนนี้อายุราว ๆ ๕๐ ปี
คำหลังจำนวน	ถ้วน ๆ	ลดราคาให้เหลือร้อยถ้วน ๆ ได้ไหม
คำบอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ	ไหน ๆ	ทุเรียนที่ไหน ๆ ก็ไม่อร่อยเท่าทุเรียนนนท์
คำซ้ำที่เปลี่ยนความหมาย	กล้วย ๆ	เรื่องกล้วย ๆ แค่นี้ฉันทำได้สบายมาก

ประโยค

ประโยค หมายถึง ถ้อยคำหลายคำที่นำมาเรียงกันแล้วเกิดใจความสมบูรณ์ ซึ่งประกอบไปด้วย ภาคประธาน และภาคแสดง ใช้ติดต่อสื่อสารกันได้ทั้งทางภาษาเขียน หรือภาษาพูด แต่การใช้ภาษาพูดในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน อาจละเว้นส่วนหนึ่งส่วนใดได้ในฐานที่เข้าใจกันระหว่างผู้พูด และผู้ฟัง ลักษณะของประโยคต่าง ๆ จำแนกตามโครงสร้าง ดังต่อไปนี้

๑. ประโยคความเดียว (เอกรรณประโยค)

ประโยคความเดียว (เอกรรณประโยค) หมายถึง ประโยคที่กล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว และสิ่งนั้นแสดงกริยาอาการ หรืออยู่ในสภาพอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว ประโยคประกอบด้วยภาคประธาน และภาคแสดง เช่น

ภาคประธาน	ภาคแสดง
นก	บินไปหากิน
แมว	ร้องดังเหมียวเหมียว
เรือ	แล่นไปช้า ๆ

รูปประโยคความเดียว แบ่งได้เป็น ๔ แบบ ดังนี้

๑.๑ ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยผู้กระทำ เช่น

- แม่ทำกับข้าว
- ยายป้อนข้าวน้อง

๑.๒ ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยผู้ถูกกระทำ เช่น

- กระต่ายถูกครูตัด

- ต้นไม้ถูกปลูกหลายต้น

๑.๓ ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยกริยา เช่น

- เกิดเหตุการณ์จลาจลที่ต่างประเทศ
- ฝนตกหนักที่นนทบุรี

๑.๔ ประโยคเชิงคำสั่งและขอร้อง เช่น

- อย่าเดินลัดสนาม (คำสั่ง)
- กรุณาเดินชิดด้านใน (ขอร้อง)

นอกจากนี้ ยังมีการแบ่งรูปแบบของประโยคความเดียวตามลักษณะการสื่อสาร ได้แก่

ประโยคบอกเล่า โดยมากประกอบด้วย ประธาน กริยา กรรม และอาจมีส่วนขยายต่าง ๆ เพื่อให้มีใจความชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น

- ครูกำลังสอนหนังสือนักเรียนชั้น ป.๒
- ฉันเดินไปตลาดนัดคนเดียว

ประโยคปฏิเสธ โดยมากมักมีคำว่า **ไม่ มิใช่ ห้ามมิได้** ประกอบตัวแสดง เช่น

- เขา**ไม่ได้**มาหาฉันนานแล้ว
- ผม**ไม่**สนใจศิลปะเกาหลี
- คุณ**มิได้**อ่านคำแนะนำก่อนใช้ยา

ประโยคคำสั่งและขอร้อง โดยมากจะละประธานไว้ในฐานที่เข้าใจ มีเฉพาะแต่แสดง เช่น

- โปรดฟังทางนี้
- ยกของขึ้นเตี้ยวันนี้
- กรุณาอย่าเดินลัดสนาม

ประโยคคำถาม โดยมากจะมีคำถามกำกับอยู่ต้น หรือท้ายประโยค เช่น

- มดชอบกินอะไร
- เธอเรียนอยู่ชั้นไหน
- หนูเป็นลูกของใคร

๒. ประโยคความรวม (อเนกสรรประโยค)

หมายถึง ประโยคที่รวมประโยคความเดียวตั้งแต่ ๒ ประโยคขึ้นไป โดยมีคำสันธาน เช่น และ แต่ หรือ ก็ เป็นตัวเชื่อม ประโยคความรวมมี ๔ ชนิด (จงชัย เจนหัตถการกิจ, ๒๕๕๑: ๑๐๒) ได้แก่

๒.๑ ประโยคความรวมแบบคล้องตาม จะมีเนื้อหาล้อตามกัน เช่น

- พนักงานดับไฟสงบแล้วจึงเข้าไปตรวจในพื้นที่
- ครั้นถูกครูดแล้วเขาจึงตั้งใจเรียน

๒.๒ ประโยคความรวมแบบขัดแย้ง จะมีเนื้อความขัดแย้งกัน เช่น

- กว่าเขาจะสำนึกได้ก็สายไปเสียแล้ว

- เธอเป็นคนปากหวานแต่ก็ไม่จริงใจ

๒.๓ ประโยคความรวมแบบเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง จะมีเนื้อความขัดแย้งกัน เช่น

- ไม่เขาก็เธอต้องออกไปพูดหน้าห้อง
- คุณต้องการดื่มชาหรือกาแฟ

๓. ประโยคความซ้อน (สังกรประโยค)

ความประโยคความซ้อน คือ ประโยคที่มีใจความหลักประโยคหนึ่ง แล้วมีประโยคย่อยอีกประโยคหนึ่งซ้อนอยู่ ซึ่งประโยคย่อยนั้นอาจทำหน้าที่เป็นคำนาม ขยายนาม หรือสรรพนาม หรือขยายกริยา หรือวิเศษณ์ ประโยคความซ้อนมี ๓ ชนิด ได้แก่

๓.๑ นามานุประโยค คือ ประโยคย่อยที่ทำหน้าที่แทนนาม ซึ่งนามนั้นอาจทำหน้าที่เป็นประธานกรรม หรือส่วนเติมเต็มในประโยคก็ได้ เช่น

- คนเห็นแก่ตัวเป็นคนที่สังคมน่าเกลียด
- ผมชอบมองนางงามวอลบิโนไปมา
- นักเรียนที่สอบได้ที่ ๑ ให้ออกมารับรางวัล
- ท่านพุทธทาสภิกขุสอนว่าสิ่งทั้งหลายไม่ควรยึดมั่นถือมั่น

๓.๒ คุณานุประโยค คือ ประโยคย่อยที่ทำหน้าที่ขยายนามหรือสรรพนาม โดยมีประพันธสรรพนาม ที่ ซึ่ง อัน ผู้ เป็นตัวเชื่อม เช่น

- ฉันได้รับรางวัลที่ราคาไม่แพงแต่มาด้วยคุณค่าทางจิตใจ
- เราพึงระวังความเสี่ยงต่าง ๆ อันจะนำไปสู่โรคไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่
- เธอเป็นคนเหนือผู้ซึ่งอยากไปทำงานในภาคใต้

๓.๓ วิเศษณานุประโยค คือ ประโยคย่อยที่ทำหน้าที่ขยายกริยา หรือวิเศษณ์ โดยมีคำประพันธวิเศษณ์ เช่น อย่างไม่ เมื่อ เพื่อ เพราะ ตาม จน ตั้งแต่ เป็นตัวเชื่อม เช่น

- เธอออกกำลังกายทุกวันเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง
- นักวิ่งเป็นลมเมื่อวิ่งมาถึงเส้นชัย
- รถติดในกรุงเทพฯ เพราะมีรถมากกว่าถนน
- เขาเขียนหนังสือตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนพระอาทิตย์ตก

คำที่มักเขียนผิด

คำที่ถูกต้อง	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
หมวด ก		
กงเกวียนกำเกวียน	กงกำกงเกวียน	กง และ กำ เป็นส่วนประกอบของล้อเกวียน
กงสุล	กงสุล	- "กรมศุลกากร" เรียกสั้น ๆ เป็น "กรมศุล" บางทีออกเสียงเพี้ยน เป็น "กงสุล" - ส่วน "กงสุล" นั้นมาจากคำในภาษาฝรั่งเศสว่า "consul"
กฏ	กฏ	กฏ ทุกอย่าง ใช้ ฎ ชฎา ยกเว้น ปราบฎ ใช้ ฏ ปฎัก
กบฏ	กบฏ, กบถ	ถ้าออกเสียง "ชะ-บด" เขียน "ชบถ"
กบาล, กระบาล	กะบาล	
กะเพาะ	กะเพาะ, กะเพราะ, กระเพราะ	
กริยา	กิริยา	"กริยา" (กฺริ-) คือ คำชนิดหนึ่ง บอกอาการ การกระทำ เช่น เดิน วิ่ง เขียน เหล่านี้ คือ คำกริยา
กรีธา	กรีธา, กรีทา	กีฬาประเภทหนึ่ง
กรีธา	กรีธา	เคลื่อน ยก เดินเป็นหมู่หรือเป็นกระบวน เช่น กรีธาทัพ
กเลวราก	กเลวราก	
กอป	กอบ, กอปร์	อ่านว่า "กอบ"
กะเทย	กระเทย	
กะพริบ	กระพริบ	
กะเพรา	กะเพา, กระเพา, กระเพรา	
กะลาสี	กลาสี	
กะโหลก	กระโหลก	จำไว้ว่า กะโหลก กะลา
กั้วาน	กั้วาล	
กาลเทศะ	กาละเทศะ	
กาลเวลา	กาฬเวลา	กาล หมายถึง เวลา
กำเหน็จ	กำเหน็ด	
กิตติมศักดิ์	กิตติมศักดิ์, เกียรติศักดิ์	
กฐี, กฐิ	กฐ, กฐิ	"กฐี" อ่านว่า "กุด" หรือ "กุด-ติ", ถ้าต้องการอ่าน "กฐิ" ต้องเขียน "กฐิ" (ใช้คำไหนก็ได้)
เกม	เกมส์	ในภาษาไทยสำหรับกรณีทั่วไปจะไม่มี การเปลี่ยนรูปแบบคำใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าสื่อความหมายถึงเอกพจน์หรือ

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
		พหูพจน์เว้นแต่เป็นการทับศัพท์วิสามานยนาม เช่น "SEA Games" ว่า ซีเกมส์
เกสร	เกษร	ส่วนในของดอกไม้
เกียรติ	เกียรติ์	อ่านว่า "เกียด", ถ้าเขียน "เกียรติ์" อ่านว่า "เกียน" เช่น งามเกียรติ์
แกร์น	แกน, แกรน	ไม่เจริญเติบโตตามปกติ (ใช้แก่คน สัตว์ และพืช), เช่น แคระแกร์น
หมวด ข		
ขบถ	ขบฏ	ดู กบฏ
ขโมย	โขมย	
ขม้กขม้มน	ขม้กขม้มน	
ขาดดุล	ขาดดุลย์	ดู "ดุล, "สมดุล"
ไซ้	ไซ่	คำนอกกฎการใช้ไม่มีวรรณ
ไซ้มูก	ไซ้มูกด์, ไซ้มูช	
หมวด ค		
คทา	คทา, คธา	
คน	คน	ค ไม่เคยใช้เขียนคำว่า คน
ครองราชย์	ครองราช	คำว่า "ราชย์" หมายถึง ความเป็นราชา, "ครองราชย์" จึงหมายถึง ครองความเป็นราชา ทั้งนี้ คำว่า "ครองราชสมบัติ" เป็นคนละกรณีกัน
คริสต์กาล	คริสต์กาล	ใช้ตามโบราณ

คริสต์จักร	คริสต์จักร	ใช้ตามโบราณ
คริสต์ทศวรรษ	คริสต์ทศวรรษ	ไม่นิยมสมาสข้ามภาษา
คริสต์ศาสนา	คริสต์ศาสนา	ไม่นิยมสมาสข้ามภาษา
ครุภัณฑ์	ครุภัณฑ์	
ครุศาสตร์	ครุศาสตร์	
คฤหาสน์	คฤหาสน์	คฤหา + อาสน
คลินิก	คลีนิค, คลินิก	
ค้อน	ซ็อน	
คนอง	คนอง	
คาร์ป	คาร์ฟ, คราฟ, คาร์พ, คราพ	ชื่อปลา ทับศัพท์มาจาก carp
คารวะ	เคารวะ	
คำนวณ	คำนวณ	
คำสดุดี	คำดุษฎี	

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
คุกกี้	คู้กกี้, คู้กกี้	ออกเสียง คุก โดยไม่ต้องใส่วรรณยุกต์
ครูศึกษา	ครุศึกษา	
เค้ก	เค็ก, เค็ก	
แคะแกระริน	แคะแแกน, แคะแแกรน, แคะแแกน, แคะแแกรน	ไม่เจริญเติบโตตามปกติ (ใช้แก่คน สัตว์ และพืช)
โคง	โฆ่ง	โฆ่ง = เป็น ไม่เข้าท่า / โคง = โดกว่าเพื่อน
โครงการ	โครงการณ์	การ คือ งาน
โควตา	โควต้า	ออกเสียง คว ควบล้ำ และออกเสียง ต้า โดยไม่ต้องใส่ วรรณยุกต์
หมวด ข		
ฆราวาส	ฆรวาส, ฆารวาส, -วาท	
ฆาตกร	ฆาตรกร	ฆาต แปลว่า ฆ่า, ทำลาย หรือ ตี
ฆาตกรรม	ฆาตรกรรม	ฆาต แปลว่า ฆ่า, ทำลาย หรือ ตี
เขียน	เคียน	
หมวด ง		
งบลู	งบลูย์	ไม่ใช่ ดูลย์
ง่องแง่ง	ง้องแง้ง	
งูสวัด	งูสวัด, งูสวัดดี	
หมวด จ		
จกรรม	จกลม	การฝึกสมาธิ
จระเข้	จรเข้	เครื่องดนตรีไทย เรียก "จะเข้"
จลนศาสตร์	จลศาสตร์	
จลาจล	จราจล	มาจากคำ จล + อจล
จงอย	จงอย	
จละเม็ด	จาละเม็ด, จาระเม็ด, จรเม็ด, จระเม็ด	
จ๊กจั่น	จี้กจั่น	
จักร	จักร์	
จักรพรรดิ	จักรพรรดี	อ่านว่า "จ๊ก-กระ-พัต"
จักรวรรดิ	จักรวรรดี	อ่านว่า "จ๊ก-กระ-หวัด"
จักสาน	จักรสาน	เครื่องใช้ที่ทำด้วยมือ
จระไน	จารไน	
จระบี	จารบี	
จ่านง	จ่านงค์	แผลงจาก "จง"
จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	จุฬาลงกรณ มหาวิทยาลัย	ปัจจุบันใช้แบบมีทณฑฆาต

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
เจตจำนง	เจตจำนงค์	แผลงจาก "จง"
เจียรไน	เจียรโน	
โจทก์	โจทย์	โจทก์ หมายถึง ผู้ฟ้องร้องในศาลกล่าวหาจำเลย โจทย์ หมายถึง ปัญหา เช่น โจทย์เลข
หมวด ฉ		
ฉบบ	ฉะบบ	
ฉะนั้น	ฉนั้น	
ฉะนี้	ฉนี้	
ฉัน	ฉันท์	เสมือน เช่น ฉันญาติ ฉันมิตร; รับประทาน ใช้กับพระสงฆ์
ฉันท์	ฉัน	ความพอใจ หรือร้อยกรองประเภทหนึ่งมีบังคับครุ ลหุ
ฉเพาะ	ฉะเพาะ, ฉเพาะ	
หมวด ช		
ชมพู่	ชมภู	
ชมพู่	ชมภู	
ชะนี	ชนี	
ชะมด	ชมด	
ชะลอ	ชลอ	
ชัชวาล	ชัชวาลย์	
ชีพิตักษัย	ชีพิตักษัย	
ชีวะประวัติ	ชีวะประวัติ	สมาสแล้วลบวิสรรชนีย์
หมวด ช		
ชลาเปา	ชลาปะา	
เซ็นชื่อ	เซ็นต์ชื่อ	จากคำอังกฤษ sign, ไม่มี ๓ การันต์
เซนติเมตร	เซ็นต์เมตร	
หมวด ฉ		
ฉาน	ฉาฉ	
ฉวน	ฉวฉ	
ฉาน	ฉาน	
ฉาติ	ฉาต	
หมวด ฎ		
ฎีกา	ฎีกา	ใช้ ฎ ขญา ตัวอักษรที่คล้ายกันทำให้เกิดความสับสน
หมวด ณ		
ณ	ณ.	อ่านว่า "นะ" มีความหมายว่า ที่ ในการเขียน ไม่มีจุดข้างหลังเพราะมิใช่คำย่อ แต่ "ณ"

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
		แผลงรูปมาจาก "โน" และมักเว้นวรรคหน้าวรรคหลัง "ณ" ด้วย เช่น "อยู่ ณ ที่นี้"
หมวด ด		
ดอกจัน	ดอกจันท์, ดอกจันห์น, ดอกจันทร์	เครื่องหมาย *, ดอกของต้นจัน
ดอกจันท์	ดอกจัน, ดอกจันท์, ดอกจันทร์	รอกหุ้มเมล็ดจันท์เทศ
ดอกไม้จันท์	ดอกไม้จัน, ดอกไม้จันท์, ดอกไม้จันทร์	ดอกไม้ประดิษฐ์สำหรับงานเผาศพ
ดำรง	ดำรงค์	
ดำริ	ดำหริ, ดำริห์	อ่านว่า "ดำ-หริ"
ดูล	ดูลย์	"ดูล" เป็นคำนามแปลว่า ความเท่ากัน หรือความเสมอกัน, ส่วน "ดูลย์" เป็นคำวิเศษณ์แปลว่า เท่ากัน หรือเสมอกัน
เดินเหิน	เดินเหิร	
โดยคุณิ	โดยคุณี	คุณิ หมายถึง ยอมรับแต่โดยดี
หมวด ต		
ตราสัง	ตราสังข์	
ตริงตรา	ตริงตา	หมายถึง ตัดแน่น
ตระวาง	ตาราง	ที่คุมขัง
ตานขโมย	ตาลขโมย	
ตาราง	ตระวาง	ช่องสี่เหลี่ยม
ตำรับ	ตำหรับ	
ไต้	ไต้	ใช้แสดงตำแหน่ง เช่น ไต้โต๊ะ ภาคไต้ แสงไต้ (ออโรรา)
ไต้เท้า	ไต้เท้า	เปรียบเหมือนเราอยู่ข้างไต้ เท้าของผู้มีอำนาจบารมี ทำนองเดียวกับ ไต้ฝ่าพระบาท ฯลฯ
ไต้	ไต้	หมายถึงคบเพลิง เช่น ชีไต้ จุดไต้ตำตอ น้ำตาแสงไต้ หรือใช้ทับศัพท์ภาษาอื่น
ไต้กัง	ไต้กัง	นายท้ายเรือสำเภาหรือเรือประมง ทับศัพท์จากภาษาจีน
ไต้ฝุ่น	ไต้ฝุ่น	ทับศัพท์มาจาก typhoon
ไต้รางค์	ไต้รางค์	
ไต้หวัน	ไต้หวัน	ทับศัพท์จากภาษาจีน
หมวด ท		
ทยอย	ทยะยอย	
ทแยง	ทะแยง, แทะยง	

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
ทรรราช	ทรรราชย์	- ทรรราช = ผู้ปกครองบ้านเมืองที่ใช้อำนาจสร้างความเดือดร้อน, ตามรากศัพท์หมายถึง ราชาชั่ว แต่สามารถใช้ได้กับทั้งที่เป็นราชาและไม่เป็นราชา - ทรรราชย์ = รูปแบบ ระบบ หรือลัทธิการปกครองแบบทรรราช
ทรระนง, ทะนง	ทรนง, ทนง	
ทลาย	ทะลาย	พังทลาย
ทศกัณฐ์	ทศกัณฑ์	กัณฑ์ แปลว่า คำเทศน์ตอนหนึ่ง; กัณฐ์ แปลว่า คอ
ทะนุถนอม	ทनुถนอม	
ทะนุบำรุง, ทำนุบำรุง	ทनुบำรุง	
ทะลาย	ทลาย	ชื่อผลของมะพร้าว
ทะเลสาบ	ทะเลสาป	
ทัณฑ์	ทัณฑ์	
ที่ขมายโก	ชีขมายโก	ที่ขมาย หมายถึง อายุยืนยาว
ทุกรกิริยา	ทุกขกิริยา, ทุขกรกิริยา	หมายถึง กิจที่ทำได้ยาก
ทุพภิกขภัย	ทุภิกขภัย	ทุส + ภิกขภัย, เปลี่ยน ส เป็น พ ตามหลักการสมาส
ทูต	ชุต	
ทูนหัว	ทูลหัว	
ทูลกระหม่อม	ทูนกระหม่อม	
เท่	เทห์	
เทเวศร์	เทเวศ, เทเวศน์	เทว + อิศร์
เทอญ	เทิญ	
เทอม	เทิม, เทิร์ม	
เท้าความ	ท้าวความ	เขียนเหมือน "เท้า"
เทิด	เทอด	
แท็กซี	แท็กซี่	
แทรกแซง	แซกแซง	
โทรทรศน์	โทรทัศน์	กล้องส่องทางไกล
โทรทัศน์	โทรทรศน์	เครื่องใช้ไฟฟ้าชนิดหนึ่ง
โทรศัพท์	โทรศัพย์	
หมวด ๘		
ธนบัตร	ธนาบัตร	
ธนาณัติ	ธนาณัติ, ธนาณัต	
ธรรมเนียม	ทำเนียม	ในหนังสือเก่า ๆ เขียน "ทำเนียม" ก็มี, แต่ปัจจุบันใช้ "ธรรมเนียม" (มาจาก ธรรม + นิยม)
ธัญพืช	ธัญญพืช	

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
จ้ำมรงค์	จ้ำมรง, ทำมรงค์	แปลว่า "แหวน"
จ้ำรง	จ้ำรงค์	
จूरกิจ	จूरระกิจ	สมาสแล้ว ลบวิสรรชนีย์
หมวด น		
นพปฏุล	นพปดล	แปลว่า เก้าชั้น
นภดล	นพดล	เว้นแต่ "นพดล" ที่เป็นชื่อเฉพาะ
นวัตกรรม	นวัตกรรม	
นอต	นีอต, นี๊อต	ทับศัพท์จาก nut ในภาษาอังกฤษ
นะ	น๊ะ	ออกเสียงวรรณยุกต์ตรี โดยไม่ปรากฏรูป
นะคะ	นะคะะ, นะคะ๊ะ	คะ เป็นเสียงตรี ไม่ต้องใช้ไม้ตรี ในขณะที่ คะ เป็นเสียงโท
นัย	นัยยะ	
นัยน์ตา	นัยตา	
นาที	นาทึ	พบบ้างในหนังสือเก่า, ปัจจุบันนักเขียนบางท่านนิยมใช้
นานา	นา ๆ	คำมูลสองพยางค์
นิเทศ	นิเทศน์	
นิมิต	นิมิตร, นิมิตร	
นิเวศวิทยา	นิเวศน์วิทยา	
เนื่องนิตย์	เนื่องนิจ	
นานับประการ	นานับประการ	
น้ำแข็งใส	น้ำแข็งใส	หมายถึง การนำน้ำแข็งไปไสบนกบ จนได้เกล็ดน้ำแข็ง เป็นวิธีทำแบบดั้งเดิม
แน่นหนา	หนาแน่น	- "แน่นหนา" ว่า มั่นคง เช่น ใส่กุญแจแน่นหนา มีหลักฐาน มัดตัวแน่นหนา, แข็งแรง เช่น ประตู หน้าต่างแน่นหนา, บางทีก็ใช้เข้ากับ ปีกแผ่น เป็น เป็นปีกแผ่นแน่นหนา. - "หนาแน่น" ว่า คับคั่ง, แออัด, เช่น กรุงเทพฯ มีประชากร หนาแน่นมาก.
โน้ต	โน๊ต, โน้ท, โน้ท	อักษรต่ำ ไม่ใช่ไม้ตรี
หมวด บ		
บรรทัด	บันทัด	
บรรทุก	บันทุก	
บรรลู่	บันลู่	
บรรเลง	บันเลง	
บรรันดี	บะหรันดี	
บริสุทธิ์	บริสุทธ, บริสุทธิ	

คำที่ถูกต้อง	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
บล็อก	บล็อก, บล็อก	หลักการทับศัพท์
บ่วงบาศ	บ่วงบาศก์, บ่วงบาศ, บ่วงบาศ	
บอระเพ็ด	บรเพ็ด, บอระเพเซอร์	
บังสกุล	บังสกุล	
บัญญัติไตรยางค์	บัญญัติไตรยางค์	เหมือน ไตรยางค์
บัตรสนเท่ห์	บัตรสนเท่	
บันเทิง	บรรเทิง	
บันลือ	บรรลือ	
บางลำพู	บางลำภู	
บาทตะยัก	บาทตะยัก, บาททยัก	
บาตร	บาท	เครื่องใช้อย่างหนึ่งของพระสงฆ์
บาทบงส์	บาทบงส์	อ่านว่า บาท-ทะ-บง
บำเหน็จ	บำเน็จ	
บิณฑบาต	บิณฑบาตร, บิณฑบาท	
บิดพลิ้ว	บิดพริ้ว	
บุคฉากร	บุคฉากร	
บุคลิกภาพ	บุคคิภาพ	
บุปผชาติ	บุพผชาติ	
บูรณปฏิสังขรณ์	บูรณะปฏิสังขรณ์	คำสมาส
เบญจเพส	เบญจเพศ	เพส มาจากคำว่า วีสะ = ๒๐ เบญจ = ๕, เบญจเพส = ๒๕
เบนซิน	เบ็นซิน, เบนซิล	
เบรก	เบรค	หลักการทับศัพท์
หมวด ป		
ปฏิภริยา	ปฏิภริยา	
ปฏิสันถาร	ปฏิสันฐาน, ปฏิสันถาน	
ปฏิทิน	ปติทิน	
ปฏิพัทธ์	ประติพัทธ์	
ปฏิสังขรณ์	ปฏิสังขร	
ปฐมนิเทศ	ปฐมนิเทศก์, ปฐมนิเทศน์	
ปณิธาน, ประณิธาน	ปนิธาน, ประนิธาน	ตั้งใจไว้
ปรณิบัติ	ปรณนิบัติ	
ปรมาณู	ปรมณู	ปรม + อณู

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
ปรองดอง	ปองดอง	
ประกายพริ้ว	ประกายพฤษ์	
ประกาศิต	ประกาศิต	
ประจัญบาน	ประจันบาน, ประจัน บาล, ประจัญบาล	
ประจันหน้า	ประจัญหน้า	
ประจันห้อง	ประจัญห้อง	
ประจําการ	ประจําการณั	
ประณต	ประนต	(กริยา) น้อมไหว้
ประณม	ประนม	(อาการนาม) การน้อมไหว้
ประณาม	ประนาม	
ประณีต	ปราณีต, ประনীต	
ประดิดประดอย	ประดิษฐ์ประดอย	
ประณีประนอม	ประณีประนอม	
ประเมิน	ประเมิน	มักสับสนกับ "ประมาณ"
ประสพการณั	ประสพการณั	
ประสูติ	ประสูต, ประสูตร	
ประสูติการ	ประสูติกาล	การคลอด
ประสูติกาล	ประสูติการ	เวลาที่คลอด
ประหลาด	ปะหลาด, ปลาด	
ประหัตประหาร	ประหัตประหาร, ประหัตถ์ประหาร	
ประหาณ หรือ ปหาน	ประหาร	- "ประหาณ" หรือ "ปหาน" หมายถึง ละทิ้ง เช่น สมุจเฉทประหาณ (การตัดขาดและการละทิ้ง), ปหาน กิเลส (ละทิ้งกิเลส) - "ประหาร" หมายถึง ตี ฟัน ทำลาย หรือ ฆ่า เช่น ประหารชีวิต, ในภาษาบาลีใช้ "ปหาร"
ปรัมปรา	ปรำปรา, ปะรำปะรา	อ่านว่า ปะ-รำ-ปะ-รา
ปรัศนี	ปรัศนี	
ปรากฏ	ปรากฏ	ใช้ ฎ ปฏัก
ปราณี	ปราณี	ปราณี = ผู้มีลมปราณ คือ ผู้มีลมหายใจ ได้แก่ สัตว์ คน เป็นต้น
ปราณีปราศรัย	ปราณีปราศัย	
ปรารธนา	ปราธนา	อ่านว่า "ปราด-ธะ-หนา"
ปล้นสะดม	ปล้นสดมภ์	สดมภ์ แปลว่า เส้าหรือช่องตามแนวตั้ง
ปวารณา	ปวารณา	

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
ปะแล่ม	ปแล่ม, แปล่ม	
ปักชิน	ปักชิน	
ปาฏิหาริย์	ปาฏิหาร, ปาฏิหารย์	
ปิกนิก	ปิกนิก	คำทับศัพท์
บุโรหิต	บุโรหิต	
เปอร์เซ็นต์	เปอร์เซนต์	คำทับศัพท์
เปือไหล่อ	เปือเล่อ	อักษรต่ำ ไม่ใช่วรรณยุกต์จัตวา
หมวด ผ		
ผดุง	ผะดุง	
ผรุสวาท	ผรุสวาส	
ผลลัพท์	ผลลัพท์	
ผลัดเปลี่ยน	ผิดเปลี่ยน	
ผลัดผ้า	ผิดผ้า	
ผลัดเวร	ผิดเวร	
ผลานิสงส์	ผลานิสงษ์	
ผอบ	ผะอบ	
ผิดผ่อน	ผลัดผ่อน	
ผิดวันประกันพรั่ง	ผลัดวันประกันพรั่ง	
ผิดหนี้	ผลัดหนี้	
ผาสุก	ผาสุข	
ผีซ้ำด้าพลอย	ผีซ้ำด้ามพลอย	ด้า เป็นภาษาเหนือ แปลว่า ผีเรือน
ผุดลุกผุดนั่ง	ผลุดลุกผลุดนั่ง	
ผูกพัน	ผูกพันธ์	
ผู้เยาว์	ผู้เยา	
ผลอไผล	เผอไผ	
เผอเรอ	ผลอเรอ	
ผเอิญ	ผเอิญ, ผะเอิญ	
เผ่าพันธุ์	เผ่าพัน	
แผ่ซ่าน	แผ่ส้าน, แผ่ซ่าน	
แผนการ	แผนการณ์	
แมลงฤทธิ์	แมงฤทธิ์	
ไผท	ผไท, ผะไท	
หมวด ผ		
ฝรั่งเศษ	ฝรั่งเศษ	
ฝึกฝาย	ฝึกไฝ, ฝึกไผ	พวก, ข้าง
ฝึกไผ	ฝึกฝาย, ฝึกไผ	เอาใจใส่, ผูกพัน

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
ฝากครรรภ์	ฝากครร	
ฝีดาศ	ฝีดาด	ใช้ทรพิษ
ฝีกปรือ	ฝีกปือ, ฝีกปลือ	
ไฝ	ไฝ	คำนอกกฎการใช้ไม้้วน
หมวด พ		
พงค์พันธุ์	พงพันธุ์, พงษ์พันธุ์	
ฯพณฯ	พณฯ, ฯพณ, พณ	อ่านว่า "พะ-นะ-ท่าน"
พยัก	พะยัก	
พยักพะเอียด	พะยักพะเอียด, พยัก เอียด	
พยัคฆ์	พยัค, พยัฒ	เสือ
พยาน	พะยาน	
พยาบาท	พญาบาท, พยาบาตร	
พรรณนา	พรรณา	อ่านว่า พัน-นะ-นา
พรหมจรรย์	พรมจรรย์	
พราหมณ์	พราหฺมณฺ์, พรามณฺ์	อ่านว่า พุราม
พรำพลอด	พรำพรอด	
พลศึกษา	พละศึกษา	คำสมาส
พละกำลัง	พลกำลัง	
พลาสติก	พลาสติก	
พหูสูต	พหูสูตร	
พะแนง	พแนง, แพนง	
พะยอม	พยอม	ชื่อต้นไม้ มีดอกสีขาว
พะวักพะวน	พวักพวน	
พังทลาย	พังทะลาย	
พันทาง	พันธุ์ทาง	ลูกผสมต่างสายพันธุ์
พัศดี	พัสดิ	
พัสดุ	พัสดุ	
พากย์	พากษ์	พากย์หนัง
พานิชย์	พานิชย์	
พาหุรัต	พาหุรัต, พาหุรัตน์	
พิณพาทย์	พิณภาทย์	
พิธีรีตอง	พิธีร็ตรง	
พิบูล	พิบูลย์	
พิพิธภัณฑ	พิพิทธภัณฑ	
พิราบ	พิราป	นกชนิดหนึ่ง

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
พิลาป	พิราป	คร่ำครวญ, ร้องไห้ เช่น รำพันพิลาป
พิศวง	พิสวง	
พิศวาส	พิสวาส	
พิศดาร	พิศดาร์	
พิศมัย	พิศมัย	
พื้มพำ	พื้มพัม	
พุดตาน	พุดตาล	ดอกไม้ชนิดหนึ่ง
พุทธชาติ	พุทธชาติ	ดอกไม้ชนิดหนึ่ง
พู้กัน	พู้กัน	
พู่ระหง	พู่ระหง	
เพชรฆาต	เพชรฆาต, เพ็ชรฆาต	
เพชร	เพ็ชร	
เพเนียด	พเนียด, พะเนียด	
เพริศพริ้ง	เพริดพริ้ง	
เพิ่มพูน	เพิ่มพูล	
เพียบพร้อม	เพียบพร้อม	
แพทยศาสตร์	แพทย์ศาสตร์	
โพฆมงค์	โพฆงค์	
โพทะเล	โพธิ์ทะเล	
โพนทะนา	โพนทนา	
ไพฑูรย์	ไพฑูรย์	
หมวด ฟ		
ฟังก์ชัน	ฟังก์ชัน	ไม่มีไม้เอก
ฟั่น	ฝั้น	เช่น ฟั่นเชือก ฟั่นเทียน
ฟาทอม	ฟาธอม, แฟทอม, แฟธอม	หน่วยวัดระยะทาง
ฟิล์ม	ฟิล์ม, ฟลิ์ม	
ฟิวส์	ฟิว	
ฟุตบอล	ฟุทบอล	
ฟูลสแก๊ป	ฟูลสแกป	หน้ากระดาษที่มีเส้นบรรทัด
เฟิน	เฟิร์น	ถ้านำไปเขียนคำทับศัพท์อาจอนุโลมใช้ เฟิร์น ได้
แฟชัน	แฟชั่น	มีไม้เอก
ไฟแช็ก	ไฟแชค, ไฟแช็ค	
หมวด ภ		
ภคินี	ภคินี	
ภวังค์	พวังค์	

คำที่ถูกต้อง	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
ภัณฑารักษ์	พันธารักษ์	
ภาคทัณฑ์	ภาคทัณฑ์	
ภาคภูมิ	พากภูมิ	
ภาพยนตร์	ภาพยนตร์	
ภาวะการณ์	ภาวะการณ์, ภาวะการ	
ภุชงค์	พุชงค์	
ภูตผี	ภูติผี	
ภูมิใจ	พุมใจ, ภูมใจ	
ภูมิลำเนา	ภูมิลำเนา	
เภทรา	เพตรา	

หมวด ม		
มกุฎราชกุมาร	มกุฎราชกุมาร	ใช้ ฎ ชฎา
มงกุฎ	มงกุฎ	ใช้ ฎ ชฎา
มณฑป	มณฑป, มณฑป	อ่านว่า มน-ดบ
มนเทียร	มนเทียร, มณฑเทียร	
มรณภาพ	มรณะภาพ	
มฤตยู	มรุตยู	
มลินทิน	มณฑทิน	
มหรณพ	มหรณพ, มหันทพ	
มหรสพ	มหรศพ	อ่านว่า มะ-หอ-ระ-สบ
มหัศจรรย์	มหรศจรรย์	
มหาหิงคุ์	มหาหิงค์	
มโหศวรรย์	มโหศวรรค์	
ม่อห้อม, ม่อฮ่อม, หม้อ ห้อม	หม้อฮ่อม	
มะหะหมัด	มะหะหมัด, มะหะมัด	
มัคคุเทศก์	มัคคุเทศ, มัคคุเทศน์	
มัคนายก, มรรคนายก	มัคทายก, มรรคทายก	(บาลี) มคค + นายก (สันสกฤต) มารค + นายก หมายถึง ผู้นำทาง ได้แก่ ผู้จัดการทางกุศล หรือผู้ ชี้แจงทางบุญทางกุศลและป่าวประกาศให้ประชาชนมา ทำบุญทำกุศลในวัด
มณฑนศิลป์	มณฑนศิลป์, มณฑน ศิลป์	
มัธยัสต์	มัธยัสต์	
มัศยา, มัตสยา	มัศยา	ปลา

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
มีสมัน	มีสหมัน	อ่านว่า มีด-สะ-หมัน
มาตรฐาน	มาตราฐาน	
มานุษยวิทยา	มนุษย์วิทยา	มานุษย = ที่เกี่ยวกับมนุษย์
มีดมน	มีดมนต์, มีดมกล	
มุกตลก	มุขตลก	ราชบัณฑิตยสถานสะกดว่า มุก ในขณะที่พจนานุกรมฉบับมติชนสะกดว่า มุข
แมงมุม	แมลงมุม	
แมลงงู	แมลงพู่, แมงงู	ทั้งชื่อแมลงและหอย
แมลงวัน	แมงวัน	
แมลงสาบ	แมลงสาป, แมงสาบ, แมงสาป	
ไมยราพ	ไมยราพ	ในที่นี้หมายถึงชื่อพืช
ไมล์	ไมร์, ไมค์	หน่วยวัดระยะทาง
มหัศจรรย์	มหรรศจรรย์	
หมวด ย		
ย่อมเยา	ย่อมเยาว์	ราคาย่อมเยา
ยาเกร็ด	ยาเกล็ด	หมายถึง ตำรา
ยานัตถ์	ยานัตถ์, ยานัต	
ยีราฟ	จีราฟ	
เยาว์วัย	เยาว์วัย	
เยื่อใย	เยื่อใย	คำซ้อน เยื่อ + ใย
ใยแมงมุม	ใยแมงมุม	
ใย	ใย	หมายถึง โฉน, อะไร, ทำไม
ไยดี	ไยดี	
ไยไพ	ไยไพ	หมายถึง เยาะเย้ย, พุดให้อาย
หมวด ร		
รกข์	รกข์	ใช้ ฎ ปฎัก
รณรงค์	รนรงค์	
รถยนต์	รถยนต์	
รมณีย์	รมณีย์, รมณี	
รสชาติ	รสชาด	
ร้องไห้	ร้องไห้	
ระบบนิเวศ	ระบบนิเวศน์	
ระเบงเซ็งแซ่	ระเบ็งเซ็งแซ่	
ระเห็จ	รเห็จ, เรเห็จ	
รักษาการ	รักษาการณ์	ปฏิบัติหน้าที่แทน เช่น รักษาการในตำแหน่ง...

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
รักษาการณ์	รักษาการ	เฝ้าดูแลเหตุการณ์ เช่น ยามรักษาการณ์
รังควาน	รังควาญ	
รังสี	รังซี, รังคี	ยกเว้นชื่อเฉพาะ
รัญจวน	รัญจวญ, รัญจวน	
รัศมี	รัสมี่, รัชมี่	
รากเหง้า	รากง่า	ง่า หมายถึง โง่งง่า
ราชภัฏ	ราชภัก	ใช้ ภ ฏ ป ภั ก
ราชัน	ราชันย์	"ราชัน" หมายถึง พระเจ้าแผ่นดิน, "ราชันย์" หมายถึง เชื้อสายของพระเจ้าแผ่นดิน
ลาดหน้า	ลาดหน้า	
ราพนาสูร	ราพนาสูร	
รำคาญ	รำคราญ, รำคาน	
รีบปิ่น	รีบปิ่น	ออกเสียง รีบ โดยไม่มีรูปวรรณยุกต์
รื่นรมย์	รื่นรมณ์	
เรียไร	เรียราย	เรียราย = เกื่อนกลาด
แเร็กเกต	แเร็กเก็ต	
โรงธารค้ำนัล	โรงธารกำนัล	หมายถึง ท้องพระโรง
โรมันคาทอลิก	โรมันคาธอลิก	
หมวด ก		
ฤกษ์พานาที	ฤกษ์ฆานาที	สองคำที่สับสน คือ "ฤกษ์พานาที" กับ "เลขฆานาที"
ฤทธิ	ฤทธ, ฤทธิ	
ฤ	ฤ	ใช้ลากข้างยาว
ฤชี, ฤชี	ฤชี	ใช้ลากข้างยาว
หมวด ค		
ลดาวัลย์	ลัดดาวัลย์, ลดาวัลย์	ชื่อไม้เถาชนิดหนึ่ง ยกเว้นชื่อเฉพาะ
ลมปราณ	ลมปราน	
ลมหวน	ลมหวล	
ลือกเกต	ลือกเก็ต	
ละเมียดละไม	ละเมียดละไม	
ละเอียดลออ	ละเอียดลออ, ละเอียดลออ	
ลักเพศ	ลักเพท, ลักเพส	
ลั้งถึง	รังถึง	
ลาดตระเวน	ลาดตระเวณ	มักสับสนกับ "บริเวณ"
ลาดยาง	ราดยาง	เรียกถนนที่ปูผิวจราจรด้วยยางมะตอยผสมกับหินหรือทราย เป็นต้นว่า "ถนนลาดยาง"

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
ลายเซ็น	ลายเซ็นต์	
ลำไย	ลำไย	คำนอกกฎการใช้ไม้ยมบ
ลิตรอนสิทธิ์	ริตรอนสิทธิ์	
ลิปสติก	ลิปสติก	
ลิฟต์	ลิปต์, ลิฟ, ลิฟท์	มาจากคำภาษาอังกฤษ lift
ลือชา	ภษา	ภ ภ ไม่มีที่ใช้ในปัจจุบัน
ลูกลี้ลูกลอน	ลูกลี้ลูกรอน	
ลูกนิมิต	ลูกนิมิต	
ลูกบาศก์	ลูกบาศ	
เล่นพิเรนทร์	เล่นพิเรนท์	
เล่นที่กระเท่ท์	เล่นที่กระเท่	
โล่	โล่ท์	มีได้แผลงมาจาก "โลหะ"
โลกาภิวัตน์	โลกาภิวัตน์	
โลหิต	โรหิต	
หมวด ว		
วงศ์วาน	วงศ์วาน	เช่น ชื่อถนน งามวงศ์วาน
วัคซีน	วัคซีน	
วันโรค	วันโรค	
วันทยหัตถ์	วันทยาหัตถ์	คำสมาส
วันทยาอุช	วันทยาอุช	คำสนธิ
วางก้าม	วางกล้าม	วางโต
วายนนธ์	วายน	
วารดิถี	วาระดิถี	
วังเปี้ยว	วังเปี้ยว	
วังพลัด	วังผิด	
วิตถาร	วิตถาน, วิตถาล	
วิตามิน	วิตตามิน, วิตะมิน	
วินาที	วินาที	
วินาศกรรม	วินาศะกรรม	
วิสาขบูชา	วิสาขบูชา	
วิหารคด	วิหารคด	
เวทมนตร์	เวทย์มนตร์, เวทมนต์	
เวรคืน	เวรคืน	
เวียดนาม	เวียดนาม	
ไวยกรณ์	ไวยกรณ์	
หมวด ศ		

คำที่ถูกต้อง	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
ศรัทธา, สัทธา	ศัทธา	นิยมใช้ "ศรัทธา" มากกว่า
ศศิธร	สสิธร, ศศิทร	ศศิธร หมายถึง ดวงจันทร์
ศักดิ์	ศักดิ์	ศักดิ์ ที่หมายถึง ศักดิ์ไฟฟ้า ศักดิ์ภาพ ใช้ ย แต่ ศักดิ์ที่กล่าวถึง ศักดินา ใช้ ด
ศัตรุ	สัตรู, ศตรู	
ศัพย์	ศัพย์	
-ศาสตรดุษฎีบัณฑิต	-ศาสตรดุษฎีบัณฑิต	ปริญญาเอก เช่น รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
-ศาสตรบัณฑิต	-ศาสตรบัณฑิต	ปริญญาตรี เช่น เศรษฐศาสตรบัณฑิต
-ศาสตรมหาบัณฑิต	-ศาสตรมหาบัณฑิต	ปริญญาโท เช่น นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ศิลป์, ศิลปะ	ศิลป์	ใช้เป็นศัพท์โดด
ศิลปกรรม	ศิลปะกรรม	คำสมาส
ศิลปวัฒนธรรม	ศิลปะวัฒนธรรม	หากต้องการแยกคำควรใช้ "ศิลปะและวัฒนธรรม"
ศิลปวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	คำสมาส
ศรีษะ	ศรีษะ	
ศึกษานิเทศก์	ศึกษานิเทศ, ศึกษา นิเทศน์	
โศกนาฏกรรม	โศกนาฏกรรม, โศก นาฏกรรม	ใช้ ฎ ปลูก
โศกศัลย์	โศกศัลย์, โศกสันต์	
โศกเศร้า	โศกเศร้า	
ไซล	ไซล, ศไล	หมายถึง เขาหิน
หมวด ส		
สกัต์	สะกัต์	
สกา	สะกา	
สแกน	แสกน	
สดับ	สะดับ	
สถานการณ	สถานการณ์, สถานะการณ	
สถิต	สถิตย	
สบง	สะบง	
สไบ	สะไบ, ไสบ	
สมดุล	สมดุลย	
สรรเพชญ	สรรเพชร	
สรรสร้าง	สรรคสรสร้าง	
สรรหา	สรรคหา	สรรค หมายถึง สร้าง, ทำให้เกิดขึ้น
สรสร้างสรรค	สรสร้างสรร	

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
สวรรณคต	สวรรณคต	
สอบเขาวน	สอบเขาว	
สะกด	สกด	
สะกิด	สกิด	
สะคราญ	สคราญ	
สะดวก	สดวก	
สะพริงกั่ว	สะพังกั่ว	
สะพาน	สพาน	
สะเหล่อ	สะหระ่อ, เสระ่อ, เสล่อ	
สะอาด	สอาด	
สักการบูชา	สักการะบูชา	คำสมาส
สังเกต	สังเกตุ	
สังเขป	สังเขบ	
สังวร	สังวรณ	
สังวาล	สังวาลย์	ยกเว้นชื่อเฉพาะ "สังวาลย์"
สังสรรค	สังสรร	
สัญลักษณ์	สัญลักษณ์, สัญลักษณ์	
สัณฐาน	สันฐาน, สันฐาน, สันฐาน	รูปพรรณสัณฐาน
สันโดษ	สัญโดษ	
สันนิษฐาน	สันนิฐาน, -ฐาน	
สับปลับ	สับปลับ	
สับประรด	สัปรด, สัปะระรด, สับประรส	มิได้แผลงมาจาก สรรพรส
สัปะหระ่อ	สัพหระ่อ, สัปะหระ่อ	
สัพยอก	สรรพยอก	
สัมภาษณ	สัมภาษ, สัมพาส	
สัมมนา	สัมมนา, สัมมะนา	
สาทร	สาธร	ชื่อถนนสายหนึ่ง และเขตการปกครองใน กรุงเทพมหานคร
สาธารณชน	สาธารณะชน	คำสมาส
สาธารณประโยชน์	สาธารณะประโยชน์	คำสมาส
สาธารณสถาน	สาธารณะสถาน	คำสมาส
สาธารณสุข	สาธารณะสุข	คำสมาส
สาบสูญ	สาปสูญ	
สาบาน	สาบาย	

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
سابแข่ง	سابแข่ง	
سابสรร	سابสรร	
สายสัญญาณ	สายสัญญาณ	
สารประโยชน์	สารประโยชน์	คำสมาส
สารภี	สารระพี, สารพี	ชื่อไม้ต้นชนิดหนึ่ง ดอกสีขาวกลิ่นหอม, มิได้หมายถึง เครื่องครัว
สาระสำคัญ	สารสำคัญ	มิใช่คำสมาส
สารัตถประโยชน์	สารัตถะประโยชน์	คำสมาส
สารัตถสำคัญ	สารัตถสำคัญ	มิใช่คำสมาส
ลำอาน	ลำอานค์	เครื่องลำอาน
สิงโต	สิงห์โต	หรือใช้เพียงคำว่า สิงห์
สิทธิ์, สิทธิ์	สิทธิ์, สิทธิ์	
สีสัน	สีสรร, สีสรรค์	
สุญญาภาศ	สุญญาภาศ	ใช้สระ "อู"
สูติบัตร	สูติบัตร	ใบแจ้งกำหนดการ
สูติบัตร	สูติบัตร	เอกสารหลักฐานการเกิด
เสเปียง	สะเปียง, สเปียง	
เสื่อเข็ด	เสื่อเข็ด	
หมวด ห		
หกคะเมน	หกคะเมน, หกคะเมร	
หงส์	หงษ์	
หน้อยแน่	หนอยแน่	
หน้าปัดนาฬิกา	หน้าปัทมนาฬิกา	
หม้อห้อม, ม่อห้อม, ม่อฮ่อม	หม้อฮ่อม	
หมาไน	หมาไน	
หมามู๋, หมามู๊	หมาหมู๋	
หมูหย็อง	หมูหยอง	ของกินทำด้วยหมูเนื้อแดงปรุงรส ต้มเคี้ยวให้เปื่อยจน งวด นำไปผัดจนแห้ง ขยี้ให้เป็นฝอย, รวมถึงที่ทำจาก วัตถุดิบ อื่นด้วย เช่น ไก่หย็อง ฯลฯ
หยากไย่, หยักไย่	หยากไย่, หยักไย่	
หย่าร้าง	อย่าร้าง	
หยิบหย่อง	หยิบย่อง, หยิบโย่ง	
ห้วงไย	ห้วงไย	คำที่ใช้ไม้ม้วน
ห้วงมังกุท้ายมังกร	ห้วงมกุกุท้ายมังกร	(สำนวน) ไม่เข้ากัน ไม่กลมกลืนกัน (มังกุ คือ เรือที่มีกระดุกงใหญ่)

คำที่ถูก	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
เหม็นสาบ	เหม็นสาป	
เหล็กไน	เหล็กไโน	ให้จำว่า เหล็กอยู่ข้างใน
แหลกลาญ	แหลกราญ	
โหยหวน	โหยหวล	
โหราพา	โหราพา, โหราภา	
ไหลตาย	ไหลตาย	ไหล หมายถึงหลับไหล
ไหม	มัย, ไม้	แผลงมาจาก "หรือไม" (อาจอนุโลมใช้ มัย ตามเสียงพูด)
ไหหลำ	ไหหลำ	ทับศัพท์จากภาษาจีน
หมวด อ		
องคชาติ	องคชาติ	
อธิษฐาน	อธิฐาน, -ฐาน	
อนาถ	อนาจ	
อนาทร	อนาธร	
อนุภชาติ	อนุภชาติ	
อนุญาติ	อนุญาติ	ญาติ เขียนมีสระ อี
อนุสาวรีย์	อนุสาวรีย์, อนุสาวรีย์	
อเนก	เอนก	เช่น อเนกประสงค์
อเนจอนาถ	อเนจอนาถ	
อภิมรณ	อภิมรณ	
อภิเชก	อภิเสก	
อมรินทร์	อัมรินทร์	ยกเว้นชื่อเฉพาะ "อมรินทร์"
อ๊กเอลื้อ	อะหลั๊กอะเหลื้อ	
อลังการ	อลังการ	อ่านว่า อะ-ลัง-กาน
อวสาน	อวสาน, อวสานต์	
อหังการ	อหังการ	อ่านว่า อะ-หัง-กา
อหิวาตกโรค	อะหิวาตกโรค	
ออฟฟิศ	ออฟฟิศ, ออฟฟิส, อ้อฟฟิศ	
อะลุ่มอล่วย, อะลุ่มอล่วย	อะลุ่มอะล่วย, อลุ่มอล่วย	
อะไหล่	อะหลั้ย	
อัญชัน	อัญชัน	
อัมจันทร์	อัมจันทร์	
อัครคัต	อัครคัต	
อธยาศัย	อธยาศัย, อธยาศัย	
อัมพาส	อัมพาส	

คำที่ถูกต้อง	มักเขียนผิดเป็น	หมายเหตุ
อาฆาตมาดร้าย	อาฆาตมาดร้าย	
อานิสงส์	อานิสงษ์	
อาเพศ	อาเพส, อาเษ	
อาสน์สงฆ์	อาสสงฆ์	
อำนาจบาตรใหญ่	อำนาจบาทใหญ่	
อำมหิต	อัมหิต	
อินทรียวัตถุ	อินทรีวัตถุ, อินทรียวัตถุ	
อิริยาบถ	อิริยาบท	
อิสรภาพ	อิสระภาพ	คำสมาส
อิสรเสรี	อิสระเสรี	คำสมาส
อุดมการณ์	อุดมการ	
อุทธรณ์	อุธรณ์	
อุทาหรณ์	อุธาหรณ์, อุทาหร	
อุบาทว์	อุบาท	
อุปการคุณ	อุปการะคุณ	คำสมาส
อุปโลกน์	อุปโลก	
อุปัชฌาย์	อุปัชฌา, อุปัชชา	
อุโมงค์	อุโมง	
เอกเขนก	เอกขเนก	
เอกฉันท์	เอกฉัน, เอกะฉันท์	
โอกาส	โอกาศ	
ไอศกรีม	ไอศครีม, ไอติม	
หมวด ฮ		
ฮ้อยจ้อ	ห้อยจ้อ, ห้อยจ้อ,	
เฮโลสาระพา, เฮละโล สาระพา	เฮโลโหระพา, เฮละโล โหระพา	

ที่มา : สารานุกรมเสรี

คำยืมภาษาต่างประเทศ

๑. คำยืมภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต

ภาษาบาลี	ภาษาสันสกฤต
1. บาลีมีสระ 8 ตัว คือ อะ อา อิ อี อุ อู เอ โอ เช่น ลักกะ อัคคี อุตฺ มัจฉา	1. สันสกฤตมีสระ 14 ตัว คือเหมือนบาลีแต่ เพิ่ม ฤ ฤ ฤ ฤ โอ เออา เช่น ฤษี ฤตุ โอศวรรษ เมาลี ตฤณ
2. บาลีใช้ ส เช่น สาสนา สัตตะ สิริ สูญ	2. สันสกฤตใช้ ศ ษ เช่น ศาสนา ศีระษะ วันศุกร์
3. บาลีใช้ พ เช่น จุฬา กีฬา ครุฑ	3. สันสกฤตใช้ ท เช่น จุฬา กรีธา ครุฑ
4. บาลีใช้พยัญชนะตัวสะกดตัวตามตั้ง ตาราง เช่น ปัจจัย อิทธิ นิพพาน บัลลังก์	4. สันสกฤตใช้ตัว รร แทน ृ (ร เหนือ) เช่น ธรรม กรรม มรรค สรรพ วรรณ
5. บาลีใช้พยัญชนะเรียงพยางค์ เช่น กิริยา สามี ปฐม ถาวร	5. สันสกฤตใช้อักษรควบกล้ำ เช่น กิริยา สวามี ประถม สถาวร
6. บาลีมีหลักตัวสะกดตัวตาม	6. สันสกฤตใช้ ส นำ ต ต ถ ท ธ น

สิ่งที่น้องควรระวังไว้

๑. การใช้ ศ และ ษ มักเป็นคำสันสกฤต นอกจากนี้ยังสามารถใช้ได้ภาษาอื่น คือ คำไทยแท้ที่ใช้ ศ ษ เช่น คี๊ก เค็ก คอก เคร๊า พิศ พัดดี ดาษดา ดาษ คำยืมภาษาตะวันตกที่ใช้ ศ ษ เช่น ออฟฟิศ อังกฤษ ฝรั่งเศส คำยืมภาษาเขมรที่ใช้ ศ เช่น เลิศ มาศ ศก ศรี

๒. ถ้าเป็นคำพยางค์เดียว มักอ่านออกเสียงแยกพยางค์ได้ หรือสามารถเปลี่ยนแปลงรูปคำได้ เช่น วัน ถ้าเป็นคำไทยแท้จะอยู่ในบริบทใดก็คงรูปเช่นนี้เสมอ

วัน ถ้าเป็นคำบาลีสันสกฤต สามารถอ่านแยกพยางค์ได้หรือเปลี่ยนแปลงรูปคำ เช่น วนา ซึ่ง วัน มีความหมายว่า ป่า

๓. มักสะกดไม่ตรงมาตรา

๔. ถ้าตัวสะกดมี ๒ ตัว ตัวที่ ๒ เป็น ร จะเป็นคำสันสกฤต เช่น จักร มิตร
 ๕. ถ้าคำนั้นมี ี ย (ตย นย ทย ทย รย ศย ฌย สย) จะเป็นคำสันสกฤต เช่น อาทิตย อัจจรรย

ตารางตัวสะกดตัวตาม สำหรับคำบาลี ดังนี้

วรรค	แฉกที่ 1	แฉกที่ 2	แฉกที่ 3	แฉกที่ 4	แฉกที่ 5
วรรค กะ	ก	ข	ค	ฌ	ง
วรรค จะ	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
วรรค ฎะ	ฎ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
วรรค ตะ	ต	ถ	ท	ธ	น
วรรค ปะ	ป	ฝ	พ	ภ	ม
เศษวรรค	ย ร ล ว ศ ษ ส ห พ ๐				

จำง่าย ๆ สำหรับเศษวรรค ท่องว่า “ ยักษ์วังลงเรือเห็นเสื่อจุฬา ๐ ”

- พยัญชนะแฉกที่ ๑ เป็นตัวสะกด พยัญชนะแฉกที่ ๑ หรือ ๒ เป็นตัวตาม เช่น ภิกขุ ทุกข์ จักกะ มัจจุ ปุจฉา ยุตติ สัตถา
- พยัญชนะแฉกที่ ๓ เป็นตัวสะกด พยัญชนะแฉกที่ ๓ หรือ ๔ เป็นตัวตาม เช่น อัคคะ วิชชา ลัทธินิ อธิ ทัพพี นิพพาน ทัพภ
- พยัญชนะแฉกที่ ๕ เป็นตัวสะกด พยัญชนะแฉกที่ ๑-๕ ในวรรคเดียวกันเป็นตัวตาม เช่น สังขาร อังคาร สัญญา บุญญ สันฐาน สัมผัส สมภาร
- พยัญชนะเศษวรรคเป็นตัวสะกด พยัญชนะเศษวรรคเป็นตัวตาม เช่น บัลลังก์ อัสนะ มัสสุ รัสสะ อัยยิกา วัลลภ หัสสะ

๒. คำยืมภาษาเขมร

คำยืมภาษาเขมรเข้ามาปะปนในภาษาไทย ส่วนมากมักใช้เป็นคำราชาศัพท์ ใช้ในคำสามัญทั่วไป และคำที่เป็นคำโดด คล้ายกับภาษาไทย โดยมีข้อสังเกตดังนี้

- มักสะกดด้วยพยัญชนะ จ ญ ร ล ส โดยไม่มีตัวตาม จำง่าย ๆ ท่องว่า “เจ้าหญิงรักเสียเล็ง” เช่น เสด็จ ตรวจ ผจญ เจริญ เฉเชิญ บำเพ็ญ สราญ เมล กำนัล ตำบล กังวล ความญ ทูล กำนล กำสรวล ตรัส
- เป็นคำพยางค์เดียวที่ไม่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง ต้องแปลความหมาย เช่น แข เพ็ญ ทรวง ศก ทูล เลิศ มาศ ทอ โปรต กาจ เลอ สรวง สรร เถอ แสะ กัน
- คำเขมรมีควบกล้ำมาก เมื่อไทยยืมเข้ามาใช้ อ่านออกเสียงควบกล้ำบ้าง อักษรนำบ้าง และอ่านเรียงพยางค์บ้าง เช่น สนาม พเหยย ขนง เขนย ฉนวน เสนียด สดับ โขมต ขจี ขลาด ขลัง เขลา เพราะ เพลง ไพเราะ ปรีก

๔. การแผลงคำตามวิธีของคำเขมร

● แผลง ข เป็น กระจ เช่น

ขยาย - กระจาย

ขจอก - กระจอก

ขทง - กระจทง

ขदान - กระจदान

● แผลง ผ เป็น ประ บรร เช่น

ผทม - ประทม, บรรทม

ผจง - ประจง, บรรจง

ลาญ - ประลาญ

ผสม - ประสม, บรรสม

ยกเว้น บรรหาร เป็นคำบาลี สันสกฤต เพราะแผลงมาจาก บริหาร **แทรก** **อำ** **อำน** **อ้าร** **อ่าง**
เช่น เสรีจ - สำเร็จ อวย - อำนวย ชะ - ชำระ ชื่อ - ชำเริ่อ

- **เติม บั ง บั น บำ** เช่น ควร - บังควร คม - บังคม เพ็ญ - บำเพ็ญ
- **เติม ประ** เช่น ชุม - ประชุม
- **เติม ป ผ** เช่น ราบ - ปราบ ลาญ - ผลาญ

ชนิดของคำ

คำในภาษาไทย แบ่งออกเป็น ๗ ชนิด คือ

๑. คำนาม

คำนาม คือ คำที่ใช้เรียกชื่อ คน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ อากาศ สภาพ และลักษณะ ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็น รูปธรรมและนามธรรม คำนามแบ่งออกเป็น ๕ ชนิด

๑. **सामानยนาม** คือ คำนามสามัญที่ใช้เป็นชื่อทั่วไป หรือเป็นคำเรียกสิ่งต่าง ๆ โดยทั่วไป ไม่ชี้เฉพาะเจาะจง เช่น คน รถ ปลา ส้ม เป็นต้น

๒. **วิสามานยนาม** คือ คำนามที่เป็นชื่อเฉพาะของคน สัตว์ สถานที่ หรือเป็นคำเรียกบุคคล สถานที่ เพื่อเจาะจงว่า เป็นคนไหน สิ่งใด เช่น โรงเรียนสตรีวิทยา วัดพระแก้ว โรงพยาบาลศิริราช

๓. **ลักษณะนาม** คือ คำนามที่ทำหน้าที่ประกอบนามอื่น เพื่อบอกรูปร่าง ลักษณะ ขนาดหรือปริมาณ ของนามนั้นให้ ชัดเจนขึ้น เช่น แท่ง เรือ น หลัง อัน ตน

๔. **สมุหนาม** คือ คำนามบอกหมวดหมู่ของ सामานยนาม และวิสามานยนามที่รวมกันมาก ๆ เช่น ฝูงนก คณะนักเรียน เหล่าลูกเสือ

๕. **อาการนาม** คือ คำเรียกสิ่งที่ไม่รูปร่าง ไม่มีขนาด จะมีคำว่า "การ" และ "ความ" นำหน้า เช่น การ กิน การนอน การเรียน ความสวย ความคิด ความดี

ข้อสังเกต

คำว่า "การ" และ "ความ" ถ้านำหน้าคำชนิดอื่นที่ไม่ใช่คำกริยา หรือวิเศษณ์จะไม่นับว่าเป็นอาการนาม เช่น การรถไฟ การประปา ความแพง เป็นต้น คำเหล่านี้จัดเป็นคำประสม

๒. คำสรรพนาม

คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนนามในประโยคสื่อสาร เราใช้คำสรรพนามเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามซ้ำ ๆ (**หัวใจของคำสรรพนาม คือ “ใช้แทน”**) ชนิดของคำสรรพนาม แบ่งเป็น ๖ ชนิด

๑. **บุรุษสรรพนาม** (สรรพนามที่ใช้แทนคน) เป็นสรรพนามที่ใช้ในการพูดจา สื่อสารกันระหว่างผู้ส่งสาร (ผู้พูด) ผู้รับ สาร (ผู้ฟัง) และผู้ที่เรากล่าวถึง มี ๓ ชนิด ดังนี้

- สรรพนามบุรุษที่ ๑ ใช้แทนผู้ส่งสาร (ผู้พูด) เช่น ฉัน ดิฉัน ผม ข้าพเจ้า เรา หมู่ เป็นต้น
- สรรพนามบุรุษที่ ๒ ใช้แทนผู้รับสาร (ผู้ที่พูดด้วย) เช่น ท่าน คุณ เธอ แก ไต่เท้า เป็นต้น

- สรรพนามบุรุษที่ ๓ ใช้แทนผู้ที่กล่าวถึง เช่น ท่าน เขา มัน เป็นต้น

๒. ประพันธสรรพนาม (สรรพนามที่ใช้เชื่อมประโยค) สรรพนามนี้ใช้แทนนามหรือสรรพนามที่อยู่ข้างหน้าและต้องการจะกล่าวซ้ำอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ยังใช้เชื่อมประโยคสองประโยคเข้าด้วยกัน จะมีคำว่า “ผู้ ที่ ซึ่ง อัน” เช่น ร้านอาหารที่อยู่ตรงข้ามบ้านของฉันเปิดตอนเที่ยง

๓. วิภาคสรรพนาม (สรรพนามบอกความชี้ชัด) เป็นสรรพนามที่ใช้แทนนามที่อยู่ข้างหน้า เมื่อต้องการเอ่ยซ้ำ โดยที่ไม่ต้องเอ่ยนามนั้นซ้ำอีก และเพื่อแสดงความหมายแยกออกเป็นส่วน ๆ ได้แก่คำว่า “บ้าง ต่าง กัน” เช่น นักเรียนต่างแสดงความคิดเห็น

๔. นิยมสรรพนาม (สรรพนามชี้เฉพาะ) เป็นสรรพนามที่ใช้แทนคำนามที่กล่าวถึงที่อยู่ เพื่อระบุให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ได้แก่ คำว่า นี้ นี นั้น นั้น โน่น โน้น อย่างนี้ อย่างนั้น เช่นนั้น เช่น นี้คือบ้านของฉัน นั้นรถยนต์ของเธอ

๕. อนิยมสรรพนาม (สรรพนามบอกความไม่เจาะจง) คือ สรรพนามที่ใช้แทนนามที่กล่าวถึงโดยไม่ต้องการคำตอบ ไม่ชี้เฉพาะเจาะจง ได้แก่คำว่า ใคร อะไร ที่ไหน ผู้ใด สิ่งใด ใคร ๆ อะไร ๆ เช่น ใคร ๆ ก็พูดเช่นนั้นได้

๖. ปฤจฉาสรรพนาม (สรรพนามที่เป็นคำถาม) คือ สรรพนามที่ใช้แทนนามเป็นการถามที่ต้องการคำตอบ ได้แก่ คำว่า ใคร อะไร ไหน ผู้ใด เช่น ใครหยิบปากกาบนโต๊ะไป

๓. คำกริยา

คำกริยา คือ คำที่แสดงอาการ สภาพ หรือการกระทำของคำนาม และคำสรรพนามในประโยค คำกริยาบางคำอาจมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง บางคำต้องมีคำอื่นมาประกอบและบางคำต้องไปประกอบคำอื่นเพื่อขยายความชนิดของคำกริยา คำกริยาแบ่งออกเป็น ๕ ชนิด ดังนี้

๑. อกรรมกริยา (กริยาที่ไม่ต้องมีกรรมมารับ) คือ กริยาที่มีความหมายสมบูรณ์ ชัดเจนในตัวเอง เช่น แม่ยืน รดตติ

๒. สกรรมกริยา (กริยาที่ต้องมีกรรมมารับ) คือ กริยาที่ต้องมีกรรมมารับจึงจะได้ใจความสมบูรณ์ เช่น น้องกินเค้ก สมใจล้างจาน

๓. วิกตรกริยา (คำที่มารับไม่ใช่กรรมแต่เป็นส่วนเติมเต็ม) คือ คำกริยานั้นต้องมีคำนามหรือสรรพนามมาช่วยขยายความหมายให้สมบูรณ์ เช่นคำว่า เป็น เหมือน คล้าย เท่า คือ เสมือน ดุจ

เช่น สมศักดิ์เป็นตำรวจ เธอคือหัวหน้าห้อง ม. ๖

๔. กริยานุเคราะห์ (กริยาช่วย) คือ คำที่เติมหน้าคำกริยาหลักในประโยคเพื่อช่วยขยายความหมายของคำกริยาสำคัญให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทำหน้าที่บอกกาลหรือการกระทำ เช่นคำว่า กำลัง จะ ได้ แล้ว ต้อง อย่า จง โปรด ช่วย ควร คงจะ อาจจะ เป็นต้น

เช่น เธอกำลังกินข้าว หนอยต้องทำความสะอาดบ้าน

๕. กริยาสภาพสมالا คือ กริยาที่ทำหน้าที่เป็นคำนามอาจเป็นประธาน หรือกรรมหรือขยายของประธาน เช่น เขาชอบร้องเพลงทุกวัน

๔. คำวิเศษณ์

คำวิเศษณ์ คือ คำที่ใช้ขยายคำอื่น ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา หรือคำวิเศษณ์ ให้มีความหมายชัดเจนขึ้น (หัวใจของคำวิเศษณ์ คือ “ใช้ขยาย”)

คำวิเศษณ์ แบ่งออกเป็น ๑๐ ชนิด คือ

๑. ลักษณะวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่บอกลักษณะ ชนิด ขนาด สี เสียง กลิ่น รส อาการ เป็นต้น

เช่น คนสวย่อมได้รับผลกระทบ

๒. กาลวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่บอกเวลา อดีต ปัจจุบัน อนาคต เข้า สาย บ่าย ค่ำ เป็นต้น
เช่น เจ้านายออกไปข้างนอกตอนเที่ยง
๓. สถานวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่บอกสถานที่หรือระยะทาง ได้แก่คำว่า ใกล้ ไกล เหนือ ใต้ ขวา ซ้าย หน้า บน หลัง เป็นต้น
เช่น โรงพยาบาลอยู่ไกล
๔. ปริมาณวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่บอกจำนวนหรือปริมาณ ได้แก่คำว่า มาก น้อย หมด หนึ่ง สอง หลาย ทั้งหมด จุ เป็นต้น เช่น นักเรียนขาดเรียนสองคน
๕. นิยมวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่บอกความชี้เฉพาะแน่นอน ได้แก่คำว่า นี้ โนน นั่น นี้นั้น โนนแน่เอง ทั้งนี้ทั้งนั้น อย่างนี้ เป็นต้น
เช่น หล่อนนี่ทำตัวแย่มาก
๖. อนิยมวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่บอกความไม่ชี้เฉพาะ ไม่แน่นอน ได้แก่คำว่า อันใด อื่น ไใด ไไหน อะไร เช่นไร เป็นต้น
เช่น หนังสือเล่มไหนเราก็อ่าน
๗. ปฤจฉาวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่บอกเนื้อความเป็นคำถามหรือความสงสัย ได้แก่คำว่า ไใด อะไร ไไหน ทำไม เป็นต้น
เช่น ปากกาด้ามไหนเป็นของเธอ
๘. ประติษฐานวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่แสดงถึงการขานรับในการเจรจาโต้ตอบกัน ได้แก่คำว่า จำ ค่ะ ครับ ขอรับ ขา จ๊ะ เป็นต้น
เช่น พ่อครับ ผมอยากไปทะเล
๙. ประติษฐานวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่บอกความปฏิเสธไม่ยอมรับ ได้แก่คำว่า ไม่ ไม่ได้ ห้ามมิได้ บ
เช่น เราไม่ไปเชียงใหม่กับเขา
๑๐. ประพันธ์วิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ประกอบคำกริยาและคำวิเศษณ์เพื่อเชื่อมประโยค จะมีคำว่า ที่ ซึ่ง อัน อย่าง ที่ ให้ ว่า เพื่อ เพราะว่า เพราะ เมื่อ จน ตาม เป็นต้น
เช่น หนอยชอบทำอะไรอย่างทีหล่อนต้องการ

๕. คำบุพบท

คำบุพบท คือ คำที่มีหน้าที่เชื่อมคำ หรือกลุ่มคำเพื่อแสดงความสัมพันธ์กับคำอื่น ๆ ในประโยค คำบุพบท แบ่งออกเป็น ๒ ชนิด

๑. คำบุพบทที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำต่อคำ
โดย	บอกความเป็นเจ้าของ	- สมุดเล่มนี้เป็นของเธอ
	บอกความเกี่ยวข้อง	- จิตรกรไปกรุงเทพฯกับสมพร
	บอกจุดหมาย	- เขาเรียนหนักเพื่ออนาคตที่ดี
	บอกเวลา	- แม่ไปวัดตั้งแต่เช้าแล้ว
	บอกสถานที่	- เรานัดเจอกันที่หน้าโรงเรียน
	บอกความเปรียบเทียบ	- อ้อมสวยกว่าอ๊ับ
๒. คำบุพบทที่ไม่แสดงความสัมพันธ์กับบพอื่น โดยจะอยู่ต้นประโยค ใช้เป็นคำเรียกหรือทักทาย มีคำว่า ดูกร ดูรา ดูแน่ะ ข้าแต่ (ปัจจุบันยกเลิกใช้แล้ว)
เช่น ดูก่อน คุณควรคิดให้ดี ๆ อีกรอบ

ดูกร สงฆ์ผู้ทรงศีลวิสุทธโอบาซชาติกิเลสแดนสงสาร

๖. คำสันธาน

คำสันธาน คือ คำที่ทำหน้าที่เชื่อมประโยคกับประโยค เชื่อมข้อความกับข้อความให้สละสลวย คำสันธานมี ๔ ชนิด คือ

๑. เชื่อมใจความที่คล้ายตามกัน ได้แก่คำว่า กับ และ ทั้ง...และ ทั้ง...ก็ ครั้น...ก็ พอ...ก็
เช่น พอเธอกินข้าวเสร็จก็ไปอาบน้ำ
๒. เชื่อมใจความที่ขัดแย้งกัน ได้แก่คำว่า แต่ แต่ว่า ถึง...ก็ กว่า...ก็
เช่น กว่าถั่วจะสุกกาก็ไหม้
๓. เชื่อมใจความเป็นเหตุเป็นผลกัน ได้แก่คำว่า จึง เพราะ...จึง เพราะฉะนั้น...จึง
เช่น เพราะฝนตกจึงติด
๔. เชื่อมใจความให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่คำว่า หรือ หรือไม่ก็ ไม่เช่นนั้น มิฉะนั้น
เช่น นักเรียนจะทำการบ้านหรือไม่ก็อ่านหนังสือ

๗. คำอุทาน

คำอุทาน คือ คำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกของผู้พูด มักจะเป็นคำที่ไม่มี ความหมาย แต่เน้นความรู้สึก และอารมณ์ของผู้พูด

คำอุทานแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ

๑. อุทานบอกอาการ ใช้เปล่งเสียงเพื่อบอกอาการและความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้พูด
เช่น แน่น เฮ้ ไว้ย ชีชะ คู้ดู ตายจริง ว้าย อนิจจา โถ เป็นต้น
๒. อุทานเสริมบท คือ คำพูดเสริมขึ้นมาโดยไม่มี ความหมาย อาจอยู่หน้าคำ หลังคำหรือแทรกกลางคำ เพื่อเน้นความหมายของคำที่จะพูดให้ชัดเจนขึ้น
เช่น อาบน้ำอาบน้ำ
ลืมหูลืมตา
กินน้ำกินท่า

คำสมาส

คำสมาส คือ วิธีการสร้างคำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต ซึ่งเกิดเป็นคำใหม่ มีความหมายใหม่แล้วอ่านออกเสียงต่อเนื่องกันไป

คำสมาส มี ๒ ประเภท

๑. คำสมาสที่ไม่มีการสนธิ (สมาสแบบสมาส) คือ คำสมาสที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเสียงหรือกลมกลืนเสียง เรียกว่า “คำสมาส”
๒. คำสมาสที่มีการสนธิ (สมาสแบบสนธิ) คือ คำสมาสที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือกลมกลืนเสียง เรียกว่า “คำสนธิ”

ท่องง่าย ๆ ว่า “สมาสชน สนธิเชื่อม”

คำสมาส มีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. คำที่นำมาสมาสกันต้องเป็นคำที่มาจากภาษาบาลี สันสกฤตเท่านั้น ห้ามเป็นภาษาอื่นเด็ดขาด
๒. การเรียงลำดับ คำสมาสต้องแปลจากหลังมาหน้า เพราะคำประกอบอยู่หน้าคำหลักอยู่หลัง เช่น ผลิตผล (ผลที่เกิดขึ้น) ยุทธวิธี (วิธีการทำสงคราม) วาทศิลป์ (ศิลปะการพูด)
๓. คำสมาสจะไม่ใช้เครื่องหมายทัณฑฆาต และรูปสระอะที่ท้ายพยางค์แรก เช่น กิจการ ราชการ
๔. เวลาอ่าน จะออกเสียงสระที่เชื่อมติดกันระหว่างคำหน้ากับคำหลัง ถ้าไม่มีให้ออกเสียง อะ ระหว่างรอยต่อของคำ เช่น ภูมิศาสตร์ (ภูมิ+สาด) กรรมกร (กำ+มะ+กรอน) ราชการ (ราช+ชะ+กาน)
๕. คำว่า “พระ” ซึ่งมาจากภาษาบาลีสันสกฤตว่า “วร” เมื่อไปประกอบเป็นคำหน้าโดยมีคำหลักที่เป็นคำภาษาบาลีสันสกฤต จะถือว่าเป็นคำสมาส เช่น พระบาท พระกร พระชีวหา พระสงฆ์

ระวัง!

* มีคำสมาสบางคำที่นิยมอ่านแบบไทย คือไม่ออกเสียงสระที่ท้ายพยางค์แรก น้องจำไว้เลยว่าเป็นข้อยกเว้นให้อ่านตาม ความนิยม เช่น ชาตินิยม อ่านว่า ชาต-นิ-ยม

* คำสมาสที่ขึ้นต้นด้วย พระ ถ้าประสมกับคำอื่นที่ไม่ใช่ภาษาบาลีสันสกฤต ไม่ถือว่าเป็นคำสมาส ถือเป็นคำประสม เช่น พระอู่ พระแก้ว พระชนง พระสนม

สังเกต!

คำต่อไปนี้ ดูเหมือนจะเป็นคำสมาส แต่น้อง ๆ ต้องสังเกตดี ๆ จะพบว่าไม่ใช่คำสมาส เช่น

- ผลไม้ ไม้ เป็นคำไทย
- คริสตจักร คริสต์ เป็นอังกฤษ
- พลความ ความ เป็นคำไทย “

คำสมาสต้องเกิดจากคำภาษาบาลีสันสกฤตเท่านั้น”

- ราชดำเนิน ดำเนิน เป็นคำเขมร อย่าลืมเด็ดขาด !!

ตัวอย่างคำสมาส

- ประวัติศาสตร์ (ประวัติ+ศาสตร์) ธรรมศาสตร์ (ธรรม+ศาสตร์)
- วีรกรรม (วีร+กรรม) เกษตรกรรม (เกษตร+กรรม)
- วัฒนธรรม (วัฒน+ธรรม) ชัยภูมิ (ชัย+ภูมิ)

คำสนธิ

คือ การสมาสโดยการเชื่อมคำเข้าระหว่างพยางค์หลังของคำหน้ากับพยางค์หน้าของคำหลัง เรียกว่า การสมาสที่มีสนธิ หรือคำสมาสแบบกลมกลืนเสียง เป็นการย่ออักขระให้น้อยลง แบ่งเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. **สระสนธิ** คือ การนำคำบาลีสันสกฤตที่ลงท้ายด้วยสระไปสนธิกับคำที่ขึ้นต้นด้วยสระ ซึ่งเมื่อสนธิแล้วจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปสระตามเกณฑ์ ดังนี้

๑.๑ ตัดสระท้ายคำหน้า แล้วใช้สระหน้าคำหลัง (กฎของคำหน้า)

มาทำความเข้าใจกันอีกครั้ง = _____ (คำหน้า) + อ _____ (คำหลัง)

วิธีการสระสนธิ น้อง ๆ จำเป็นขั้นตอน คือ ๑. ตัดสระคำหน้า ๒. ตัด อ คำหลัง ๓. นำคำมารวมกัน

เช่น ชล + อาลัย = ๑. ตัดสระอะที่คำหน้า (ชละ) ๒. ตัด อ ที่ ๓. นำมารวมได้ ชลาลัย

มหา + อรรณพ = ๑. ตัดสระอะ ๒. ตัด อ ที่ ๓. นำมารวมได้ มหรรณพ

วชิร + อาวุธ = วชิราวุธ วร + โอกาส = วโรกาส

พุทธ + โอวาท = พุทโธวาท วิทย์ + อาลัย = วิทยาาลัย

๑.๒ ตัดสระท้ายคำหน้า ใช้สระหน้าคำหลัง แต่เปลี่ยนสระคำหลังด้วย (กฎของคำหลัง)

อะ เป็น อา

เช่น ธรรม + อธิปไตย = ๑. ตัดสระอะ ๒. เปลี่ยน อะ เป็น สระอา ๓. ตัด อ ที่ง ได้ ธรรมาธิปไตย

อิ เป็น เอ

เช่น นร + อิศวร = ๑. ตัดสระอะ ๒. เปลี่ยน อิ เป็น เอ ๓. ตัด อ ที่ง ได้ นเรศวร

อุ เป็น อู

เช่น คุณ + อุปการ = ๑. ตัดสระอะ ๒. เปลี่ยน อุ เป็น อู ๓. ตัด อ ที่ง ได้ คุณูปการ

อุ อุ เป็น โอ

เช่น นย + อุบาย = ๑. ตัดสระอะ ๒. เปลี่ยน อุ เป็น โอ ๓. ตัด อ ที่ง ได้ นโยบาย

๑.๓ เปลี่ยนสระที่ท้ายคำหน้า อิ อี เป็น ย อุ ู เป็น ว เสียก่อน แล้วสนธิ (กฎของคำหน้า)

อิ อี เป็น ย (ทำคล้าย ๆ ข้อ ๑.๑ หลังจากเปลี่ยนเป็น ย แล้ว)

เช่น อัคคี + โสภาส = ๑. เปลี่ยน อิ เป็น ย ได้ อัคคย ๒. ตัดสระอะ ๓. ตัด อ ที่ง ได้ อัคโยภาส

อุ ู เป็น ว (ทำคล้าย ๆ ข้อ ๑.๑ หลังจากเปลี่ยนเป็น ว แล้ว)

เช่น จักขุ + อาพาธ = ๑. เปลี่ยน อุ เป็น ว ได้ จักขว ๒. ตัดสระอะ ๓. ตัด อ ที่ง ได้ จักขวาพาธ

๒. พยัญชนะสนธิ คือ การเชื่อมคำด้วยพยัญชนะ โดยเชื่อมเสียงพยัญชนะในพยางค์ท้ายของคำหน้ากับเสียงพยัญชนะหรือสระในพยางค์แรกของคำหลัง ดังนี้

๒.๑ คำที่ลงท้ายด้วย ส สนธิกับพยัญชนะ ให้ตัด ส ของคำหน้าทิ้ง

เช่น นิส + ภัย = ๑. ตัด ส ที่ง ๒. นำมารวมกันได้ นิสภัย

นิส + ทุกข์ = นิสทุกข์ ทุส + พล = ทุสพล

๒.๒ คำที่ลงท้ายด้วย ส สนธิกับพยัญชนะ เปลี่ยน ส เป็น โ

เช่น รหส + ฐาน = ๑. เปลี่ยน ส เป็น โ ๒. นำมารวมกันได้ รโหฐาน

มนส + ภาพ = มโนภาพ ศิรส + เพลฐน์ = ศิโรเพลฐน์

๓. นฤหิตสนธิ คือ การเชื่อมคำด้วยนฤหิต โดยเชื่อมพยางค์หลังของคำหน้าเป็นนฤหิตกับเสียงสระในพยางค์แรกของคำหลัง ดังนี้

๓.๑ นฤหิตสนธิกับสระ เปลี่ยน ๐ เป็น ม แล้วสนธิกัน

เช่น สี่ + อาคม = ๑. เปลี่ยน ๐ เป็น ม ๒. ตัดสระอะ ๓. ตัด อ ที่ง ได้ สมากม

สี่ + อิติ = สมิติ สี่ + อาทาน = สมากทาน

สี่ + อาบัติ = สมากบัติ สี่ + อาโยค = สมากโยค

๓.๒ นฤหิตสนธิกับพยัญชนะวรรค เปลี่ยน ๐ เป็นพยัญชนะท้ายวรรคนั้นก่อนสนธิ

วรรค กะ เป็น ง เช่น สี่ + กร = สังกกร สี่ + เกต = สังกเกต สี่ + คม = สังกคม

วรรค จะ เป็น ญ เช่น สี่ + จร = สัจจจร สี่ + ชาติ = สัจจชาติ สี่ + ญา = สัจจญา

วรรค ตะ เป็น น เช่น สี่ + เทศ = สันเทศ สี่ + ดาป = สันดาป สี่ + ดาน = สันดาน

วรรค ฐะ เป็น ฒ เช่น สี่ + ฐาน = สันฐาน สี่ + ฐิติ = สันฐิติ

วรรค ปะ เป็น ม เช่น สี่ + บัติ = สมากบัติ สี่ + บุรณ = สมากบุรณ สี่ + พล = สักพล

๓.๓ นฤหิตสนธิกับเศษวรรค เปลี่ยน ๐ เป็น ง

เช่น สี่ + โยค = สักโยค สี่ + วร = สักวร

สี่ + ทรณ = สักทรณ สี่ + ทาร = สักทาร

การอธิบาย บรรยาย พรรณนา และโวหารการเขียน

“ทำไมหนังสือแต่ละประเภท จึงให้ความรู้สึกในการอ่านที่ต่างกัน” คำถามนี้คงเกิดขึ้นในใจของน้อง ๆ อยู่เสมอ เพราะงานเขียนแต่ละประเภทจะมีกลวิธีการเขียน เพื่อตอบจุดประสงค์หรือความต้องการที่แตกต่าง กัน เช่น หนังสือเรียน จะใช้การอธิบายข้อความ ตามลำดับความสำคัญของหัวข้อที่จะนำเสนอ เพื่อสร้างความ กระจ่างชัดของเนื้อหา แต่นวนิยาย จะมีการดำเนินเรื่องไปเรื่อย ๆ โดยตัวละครหลักนำไปสู่เหตุการณ์หรือ เรื่องราวต่าง ๆ ใช้ถ้อยคำที่ทำให้เกิดจินตนาการ ผู้อ่านสามารถคิดภาพในมโนทัศน์และเกิดอารมณ์ได้อย่าง ชัดเจน ความแตกต่างเหล่านี้ คือ “กลวิธีการเขียน”

๑. การอธิบาย

คือ การทำให้บุคคลอื่นมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ทั้งเรื่องที่เป็นความจริง ความสัมพันธ์ หรือ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นธรรมชาติหรือเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ซึ่งการอธิบายมีกลวิธี ดังนี้

๑.๑ การอธิบายตามลำดับขั้น

ตัวอย่าง

การอ่านหนังสือที่ดี จะต้องเริ่มจากการอ่านข้อความอย่างคร่าว ๆ ก่อน เพื่อเป็นการสังเกตข้อความ และเนื้อหาภาพรวม จากนั้นรอบที่สองจึงค่อย ๆ อ่านอย่างช้า ๆ และมีสติจดจ่อ หากเจอถ้อยคำที่ไม่เข้าใจ ให้ขีดเส้นใต้หรือทำเครื่องหมายกำกับ แล้วจึงหาความหมายของคำนั้น ๆ เมื่อเข้าใจคำศัพท์และความหมายแล้ว การอ่านรอบสุดท้ายต้องอ่านอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ใจความสำคัญของเนื้อหานั้น ๆ หากอ่านตามขั้นตอนเหล่านี้ จะทำให้เราอ่านหนังสือได้ดียิ่งขึ้น

๑.๒ การอธิบายโดยการใช้ตัวอย่าง

ตัวอย่าง

การเตรียมตัวสำหรับการสอบที่ดี ไม่ใช่เพียงแค่การเตรียมความรู้เข้าไปสอบเท่านั้น หากแต่จะต้อง เตรียมความพร้อมในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น การพักผ่อนที่เพียงพอ การทำจิตใจให้แจ่มใส การเตรียมอุปกรณ์ เครื่องเขียนครบครันและการสำรวจสถานที่สอบอย่างรอบคอบ

๑.๓ การชี้สาเหตุและผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กัน

ตัวอย่าง

การกินวิตามินซีเสริมชนิดเม็ดโดยไม่จำเป็นทุกวัน เพิ่มโอกาสเสี่ยงเป็นสองเท่าที่จะก่อให้เกิดก้อนนิ่วในไต ที่เป็นเช่นนั้นเพราะวิตามินซีส่วนเกินที่ร่างกายไม่ต้องการจะถูกขับออกมาทางปัสสาวะในรูปของสาร ที่ชื่อ อ็อกซาเลต สารนี้ถ้ามีมาก ๆ แล้วไปจับตัวกับแคลเซียมจะก่อให้เกิดผลึกหรือก้อนนิ่วที่ไต ใครเป็นมักต้องทรมานกับอาการ ปวดหลัง ปวดท้อง

๑.๔ การนิยาม

ตัวอย่าง

“ความดี” คือ การทำให้เกิดผลดีอย่างมีคุณค่าต่อผู้อื่น ต่อส่วนรวม

๒. การบรรยาย

คือ การเล่าเรื่อง หรือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน ที่ทำให้เราเห็นฉากหรือสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ สาเหตุที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์ สภาพแวดล้อม บุคคลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่เกิดจากเหตุการณ์นั้น โดยการบรรยายนี้จะทำให้เห็นว่าใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เพื่ออะไรและผลที่ตามมาเป็นอย่างไร กลวิธีนี้จะคุ้นเคยกัน เพราะอยู่ในการเขียนประเภท นิทาน เรื่องสมมติ เรื่องสั้น หรือเรื่องที่มีการเล่าประวัติศาสตร์หรือความเป็นมาของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งกลวิธีการบรรยาย ดังนี้

๒.๑ บรรยายให้ครบว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เพื่ออะไร

๒.๒ บรรยายเหตุการณ์ตามลำดับของเวลาที่เป็นจริง เช่น การบรรยายถึงชีวิตการเรียน ผู้บรรยายอาจเริ่มต้นโดยการเข้าเรียนครั้งแรกของตน การเปลี่ยนระดับการเรียนในแต่ละช่วงชั้น ช่วงชีวิตการเตรียมสอบของนักเรียน ม.๓ และการได้เป็นนักเรียนชั้น ม.๔

๒.๓ บรรยายโดยการสลับเหตุการณ์ กล่าวคือเริ่มต้นจากเหตุการณ์ตอนสุดท้ายของเรื่องแล้วย้อนกลับไปถึงเหตุการณ์เริ่มต้น หรืออาจจะสลับสับเปลี่ยนกันอย่างไรก็ได้ ทั้งนี้ก็เพราะสร้างความน่าสนใจให้แก่ผู้อ่าน แต่ต้องไม่สร้างความสับสนให้ผู้อ่าน

๒.๔ เลือกเฉพาะเหตุการณ์ที่สำคัญที่ส่งผลเกี่ยวเนื่องถึงเหตุการณ์อื่น ๆ เท่านั้นมาบรรยาย ผู้เขียนเลือกเล่าเฉพาะส่วนที่สำคัญจริง ๆ เพื่อไม่ให้ผู้อ่านเกิดความน่าเบื่อ

- เลือกใช้วิธีอื่น ๆ แทรกในการบรรยายหรือการเล่า

ตัวอย่างการบรรยาย

“วันก่อนฝ่ายกลับบ้าน เธอหยิบหนังสือมาให้ผมเก็บไว้อ่านก่อนนอน เธอพยายามบอบบอกว่าการผจญภัยวันนี้ไม่เหมือนหนังสือเรื่อง มาโอ ทว่าเหมือนเรื่อง อลิซ ผจญภัยในแดนมหัศจรรย์ ของลูอิส แครอลล์ เสียมากกว่า แต่จะเหมือนอย่างไรผมคงต้องอ่านเอาเองเพราะเธอบอกใ้เนื้อเรื่องให้ผมไม่ไหวกว่าจะสื่อสารกัน เข้าใจผมคงต้องหายจากท่าทางของเธอไปอีกนานแสนนาน โชคดีที่หนังสือเล่มนี้ไม่หนามาก”

๓. การพรรณนา

คือ การให้รายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ โดยจะมีการใช้สำนวนภาษาและกลวิธีเมื่อเราอ่านแล้ว จะเกิดภาพในจินตนาการและทำให้เกิดความรู้สึกหรืออารมณ์ร่วมต่าง ๆ

กลวิธีการพรรณนา

๓.๑ แยกส่วนประกอบ การพรรณนาถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยแยกส่วนประกอบให้แจ่มแจ้งและให้เห็นว่าแต่ละส่วนจะเสริมซึ่งกันและกันอย่างไร เช่น การพรรณนาถึงดอกกุหลาบ เราก็จะแยกส่วนประกอบต่าง ๆ เป็นสี และลักษณะกลีบดอก ก้าน ใบ และความงามต่าง ๆ

๓.๒ ชี้ลักษณะเด่น สิ่งที่เราจะพรรณนานั้นปกติเราจะต้องกล่าวถึงลักษณะเด่นก่อนเสมอ เช่น เราจะพูดถึงสิ่งแรกจะพูดเรื่องตลาดก็พูดแม่ค้าและพ่อค้าก่อนเสมอ

๓.๓ การใช้ถ้อยคำ ผู้พรรณนาจะต้องรู้จักคำมากพอและต้องรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมทั้งเสียงและความหมายเพื่อทำให้เกิดมโนภาพและความรู้สึกสะท้อนอารมณ์ เช่น ภายใต้ความมืดของผืนฟ้า ยังคงมีดวงดาราดวงน้อยใหญ่ประกายแสงจรัสแจ่ม มนตราแห่งดวงดาวที่พรารวะยิบระยับจึงก่อตัวรวมกลุ่มกัน ประดุจทะเลแห่งความงามที่เต็มแต่มีสีสนับนาค่าคืนที่มีดมน

ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของการอธิบาย บรรยาย และพรรณนา

อธิบาย	บรรยาย	พรรณนา
- มุ่งให้เกิดความเข้าใจ	- มุ่งเห็นภาพอย่างต่อเนื่อง	- มุ่งเห็นภาพเฉพาะจุด
- ใช้ภาษานัยตรง	- ใช้ภาษานัยตรงและ นัยประหวัด	- ใช้โวหารพจน์
- ผู้รับสารตีความได้ตรงกัน	- ผู้รับสารตีความได้ตรงกัน	

โวหารการเขียน

งานเขียนที่ดีผู้เขียนต้องขึ้นเชิงการเขียนที่จะแสดงให้เห็นถึงคุณค่า ความหมาย ความเหมาะสมของข้อความนั้น ๆ โดยผู้เขียนจะใช้โวหารต่าง ๆ มาสร้างอารมณ์ ความรู้สึก หรือ สถานการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ร่วมในการเขียนซึ่งที่ใช้โวหารการเขียนแบ่งออกเป็น ๕ โวหาร ดังนี้

๑. บรรยายโวหาร

คือ โวหารที่ใช้เล่าเรื่อง หรืออธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ตามลำดับเหตุการณ์ การเขียนบรรยายโวหารจะเขียนอย่างความชัดเจน เขียนตรงไปตรงมา รวบรัด เน้นแต่สาระสำคัญไม่จำเป็นต้องมีผลความ หรือความปลุกใจส่งเสริม เช่น บันทึก จดหมายเหตุ การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นประเภทบทความเชิงวิจารณ์ ข่าว เป็นต้น

ตัวอย่าง

“ฉันยืนต้นอยู่ในป่าลึก ฉันมีลำต้นสูงใหญ่ กิ่งก้านใบแน่นหนาและแผ่กว้าง แสงอาทิตย์ไม่อาจส่องลอดได้ เบื้องล่างจึงร่มรื่นลำธารน้อย ๆ ไหลผ่านใกล้ลำต้นฉันไป น้ำในลำธารใส จนเห็นกรวดทราย ท้องธารและปลา วายเวียน ทุกวันจะมีสัตว์ป่านานาชนิดมากินน้ำ ที่ลำธารสายนี้ บางตัวจะอาศัยได้ร่มใบของฉันนอนหลับอย่าง เป็นสุข” (ฉันคือต้นไม้ ของไมตรี ลิ้มพิชาติ)

๒. พรรณนาโวหาร

มีลักษณะคล้ายบรรยายโวหาร แต่จะมีการสอดแทรกหรือใส่อารมณ์ความรู้สึกที่ทำให้เรารู้สึกตามด้วยการพรรณนาโวหารจึงมุ่งเน้นให้ภาพและเกิดอารมณ์ จึงมักใช้การเล่นคำ เล่นเสียง ใช้ภาพพจน์ แม้เนื้อความที่เขียนจะน้อยแต่เต็มด้วยสำนวนโวหารที่ไพเราะ อ่านแล้วได้ความรู้สึก

ตัวอย่าง

เขาใช้แขนยันพื้นดิน อากาศเหนียวอ่อน กลิ่นน้ำฝนบนใบหญ้าและกลิ่นไอดินโชยเข้าจมูกกวาบหวี อยากให้มีใครซักคนผ่านมาพบ เพื่อพาเขากลับไปหาหมอนในหมู่บ้าน มดหลายตัวเดินสวนขบวนผ่านไปมา มันไม่มีที่ท่าจะสนใจเขาเลยแม้แต่น้อย เขามองดูมันอย่างเลื่อนลอย ทำไมมันจึงเฉยเมยกับฉัน มันคงรู้แน่ ฉันอยากให้มันเป็นคนจริง ๆ ฉันจะต้องกลับบ้านให้ได้ เขาคิดพลางเหม่อมองดูยอดสนของหมู่บ้าน หาดเสี้ยวเห็นอยู่ไม่ไกล ดวงอาทิตย์สีแดงเข้มกำลังคล้อยลงเหนือยอดไม้ทางทิศตะวันตก (คนบนต้นไม้ ของนิคม รวยวา)

๓. เทศนาโวหาร

เป็นการใช้โวหารที่จะชี้ให้เห็นถึงบาปบุญคุณโทษ และเป็นการแนะนำสั่งสอนอย่างมีเหตุผล เพื่อชักจูงให้เราได้คล้อยตามสิ่งที่คุณเขียนต้องการ

ตัวอย่าง

จิตใจที่จะแผ่เมตตาที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันนี้ก็ไม่ต้องเสียสตางค์ใด ๆ ก็ช่วยกันได้ อันนี้จะเป็นสิ่งที่ดีงามที่สุดสำหรับบุคคลและดีงามที่สุดสำหรับส่วนรวมเหมือนกันที่จะเพาะความเอ็นดูสงสารซึ่งกันละกัน เมตตาซึ่งกันและกัน และช่วยซึ่งกันและกันอย่างนี้ทำให้บ้านเมืองมีความเจริญ บ้านเมืองมีความสุขอย่างดีที่สุด (พระบรมราชาโฆวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๒๔)

๔. สารกโฆวาท

คือ โฆวาทที่เน้นการยกตัวอย่าง เพื่อบธิบายความให้ผู้่อ่านได้เข้าใจ หรือสนับสนุนความคิดเห็นที่เสนอให้หนักแน่น น่าเชื่อถือ สารกโฆวาทเป็นโฆวาทเสริม บรรยายโฆวาท พรรณนาโฆวาท และเทศนาโฆวาท

ตัวอย่าง

โครงการในพระราชดำริที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นการดัดแปลงด้วยฝนหลวง ดัดแปลงทั้งปวงด้วยความชุ่มชื้นจากผืนป่า พืชพู่และพัฒนาดินเสียให้เพาะปลูกได้ด้วยการแก่งัดดิน เหล่านี้ล้วนแต่เป็นพลังจิตอาสาที่พระองค์พระราชทานแก่พสกนิกร เพื่อสร้างความสุขแก่แผ่นดิน

๕. อุปมาโฆวาท

เป็นโฆวาทเปรียบเทียบ โดยยกตัวอย่าง สิ่งทีคล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบให้เกิดความชัดเจนด้านความหมายด้านภาพ และเกิดอารมณ์ ความรู้สึกมากยิ่งขึ้น ซึ่งอุปมาโฆวาท คือ โฆวาทภาพพจน์ประเภทอุปมาที่น้องคุ้นเคยนั่นเอง

ตัวอย่าง

ธารน้ำที่ถาโถมโหมกระหน่ำนำความทุกข์มาสู่พสกนิกรไทยเมื่อครั้งมหาอุทกภัยในปี ๒๕๕๔ เป็นเหตุการณ์ที่ปลุกจิตสำนึกแห่งพลังอาสาให้ชาวไทยทุกคน ร่วมแรงร่วมใจฝ่าวิกฤติทางธรรมชาติและวิกฤติทางจิตใจ ไม่แบ่งฝ่าย ไม่แบ่งสี หากแต่แบ่งหน้าที่ช่วยกันสร้างความดีด้วยพลังจิตอาสา อันเปรียบดังดอกไม้ที่ผลิบานสร้างความสุขสร่างแก่ชาวไทยทุกคน

กลวิธีการจำ

บรรยาย - เล่าเรื่อง	พรรณนา - ให้รายละเอียด
เทศนา - สั่งสอน	สารกโฆวาท - ยกตัวอย่าง
อุปมา - เปรียบเทียบ	

แนวการทำข้อสอบเรื่อง การบรรยาย การอธิบาย พรรณนาและโฆวาทการเขียน

เมื่ออ่านเรื่อง การบรรยาย อธิบาย พรรณนาและโฆวาทการเขียนจบ น้องหลายคนคงสับสนว่าทำไมการเขียนและโฆวาทการเขียนคล้ายกัน หรือแทบจะเหมือนกันเลย เวลาทำข้อสอบจะสามารถแยกโจทย์และวิเคราะห์คำตอบได้อย่างไร ซึ่งเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องยากเลยแม้แต่น้อย เพียงแค่เราจะต้องสังเกตคำสำคัญ (Key word) ที่โจทย์ต้องบอกให้เจอเสียก่อน เช่น

- ข้อความข้างต้นใช้วิธีการเขียนแบบใด
- กลวิธีการเขียนที่ผู้เขียนใช้นั้นจัดเป็นกลวิธีการเขียนประเภทใด

- ข้อใดใช้วิธีการเขียนต่างจากข้ออื่น
- ข้อความนี้ใช้โวหารตามข้อใด
- ข้อความต่อไปนี้ใช้โวหารในลักษณะใด
- วิเคราะห์แบบง่ายคือ หากคำว่า “วิธีการ” และ “โวหาร” เป็นหลักก็จะสามารถทำข้อสอบในชั้นเบื้องต้น

การอ่านจับใจความ

หัวใจ มีความจำเป็นการทำหน้าที่หล่อเลี้ยงร่างกายฉันใด ใจความสำคัญของข้อความย่อมนจะสร้างคุณแก่การอ่านฉันนั้น เพราะใจความสำคัญ เป็นตั้งกฎเกณฑ์นั้นเอง ๆ จะไขประตูสู่ความสำเร็จในการอ่าน จะทำให้มีความเข้าใจและลึกซึ้งในเนื้อหานั้น ๆ เพราะเป็นข้อความที่สำคัญ และเด่นที่สุดในย่อหน้า เป็นแก่นของย่อหน้าที่สามารถครอบคลุมเนื้อความในประโยคอื่น ๆ โดยมีใจความรอง(ผลความ) มาทำ หน้าที่ขยายใจความหรือประโยค เพื่อสนับสนุนใจความสำคัญให้ชัดเจนขึ้น ซึ่งเราจะสังเกตได้ว่าผู้เขียนจะมีกลวิธีการเขียนหลายกลวิธี ทั้งการอธิบายให้รายละเอียด ให้คำจำกัดความ ยกตัวอย่าง เปรียบเทียบ หรือแสดงผลอย่างถี่ยวน ทั้งหมดนั้นก็เพื่อสนับสนุนความคิดหลักนั่นเอง

แนวทางการอ่านจับใจความ

๑. ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านได้ชัดเจน เช่น อ่านเพื่อหาความรู้ เพื่อความเพลิดเพลิน หรือเพื่อบอกเจตนาของผู้เขียน เพราะจะเป็นแนวทางกำหนดการอ่านได้อย่างเหมาะสม และจับใจความหรือคำตอบได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

๒. สืบสวนประกอบของหนังสืออย่างคร่าว ๆ เช่น ชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญ คำชี้แจงการใช้หนังสือ ภาคผนวก ฯลฯ เพราะส่วนประกอบของหนังสือจะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหรือหนังสือที่อ่านได้กว้างขวางและรวดเร็ว

๓. ทำความเข้าใจลักษณะของหนังสือว่าประเภทใด เช่น สารคดี ตำรา บทความ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้มีแนวทางอ่านจับใจความสำคัญ ได้ง่าย

๔. ใช้ความสามารถทางภาษาในด้านการแปลความหมายของคำ ประโยค และข้อความต่าง ๆ อย่างถูกต้องรวดเร็ว

๕. ใช้ประสบการณ์หรือภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านมาประกอบ จะทำความเข้าใจและจับใจความที่อ่านได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

ขั้นตอนการอ่านจับใจความ

๑. อ่านผ่าน ๆ โดยตลอด เพื่อให้รู้ว่าเรื่องที่อ่านว่าด้วยเรื่องอะไร จุดใดเป็นจุดสำคัญของเรื่อง

๒. อ่านให้ละเอียด เพื่อทำความเข้าใจอย่างชัดเจน ไม่ควรหยุดอ่านระหว่างเรื่องเพราะจะทำให้ความเข้าใจไม่ต่อกัน

๓. อ่านซ้ำตอนที่ไม่เข้าใจ และตรวจสอบความเข้าใจบางตอนให้แน่นอนถูกต้อง

๔. เรียบเรียงใจความสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง

กลวิธีการอ่านจับใจความสำคัญ

การที่น้องจะอ่านจับใจความเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ควรจะเริ่มต้นด้วยการหาใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าให้ได้ก่อน เพราะข้อความย่อหน้าหนึ่งจะมีใจความสำคัญที่ต้องการนำเสนอเพียงใจความเดียว โดยใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้า ส่วนมากมักจะอยู่ที่ประโยคใดประโยคหนึ่ง โดยมีข้อสังเกต ดังนี้

๑. ประโยคตอนต้นย่อหน้า เป็นจุดที่เราสามารถพบใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าได้มากที่สุด เพราะผู้เขียนมักจะบอกประเด็นสำคัญไว้ก่อน แล้วจึงขยายรายละเอียดเพื่อให้เกิดความชัดเจนภายหลัง

ตัวอย่าง

การพัฒนาชนบทมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย เพราะสภาพชนบทของเรายังต้องการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ดินทำการประกอบอาชีพ ความเป็นอยู่ ปัญหาการศึกษา และสาธารณสุขที่เหมาะสม ซึ่งเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับความยากจน และมักเป็นวงจรที่มีปัจจัยหนึ่งเป็นสาเหตุของอีกปัจจัยหนึ่งเสมอ

ใจความสำคัญ คือ การพัฒนาชนบทมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย

๒. ประโยคตอนท้ายย่อหน้า เป็นจุดที่เราจะสามารถพบใจความสำคัญรองลงมาจากประโยคตอนต้นย่อหน้า โดยผู้เขียนจะบอกรายละเอียด หรือประเด็นย่อยมาก่อน แล้วสรุปด้วยประโยคที่เก็บประเด็นสำคัญไว้ภายหลัง

ตัวอย่าง

มีการเข้าใจกันว่ารอยหยักและจุดเชื่อมต่อของสมองลูกนั้นธรรมชาติเป็นผู้สร้าง ส่วนพ่อแม่จะส่งเสริมได้อีกครั้งก็หลังคลอด แต่จริง ๆ แล้ว สมองของทารกนั้นถูกสร้างขึ้นและมีการทำงานของระบบการเชื่อมต่อแล้วตั้งแต่อยู่ในครรภ์

ใจความสำคัญ คือ สมองของทารกนั้นถูกสร้างขึ้นและมีการทำงานของระบบการเชื่อมต่อแล้วตั้งแต่อยู่ในครรภ์

๓. ประโยคตอนกลางย่อหน้า เมื่อหากจาก ๒ ส่วน ที่ผ่านมาแล้วไม่ได้ น้อง ๆ ต้องมาหาที่ตรงกลางย่อหน้า ซึ่งเป็นจุดที่ค้นหาใจความยากยิ่งขึ้น เพราะจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบให้ได้ว่า สารสำคัญที่สุดอยู่ที่ประโยคใด

ตัวอย่าง

คนเลือดกรุ๊ปเอมีระบบภูมิคุ้มกันไม่ค่อยดี จึงมีความเสี่ยงต่อโรคมะเร็ง และโรคหัวใจได้มากกว่าคนกรุ๊ปอื่น ๆ ดังนั้น ควรรับประทานอาหารที่มีวิตามินซีมาก ๆ นอกจากจะช่วยแก้ปัญหาเรื่องกรดในกระเพาะอาหารต่ำได้ ยังช่วยเสริมภูมิคุ้มกันอีกด้วย

ใจความสำคัญ คือ คนเลือดกรุ๊ปเอควรรับประทานอาหารที่มีวิตามินซีมาก ๆ

๔. ไม่ปรากฏในประโยคใดอย่างชัดเจน เป็นการหาที่ยากที่สุด เพราะใจความอาจอยู่ในหลายประโยคหรืออยู่รวม ๆ ในย่อหน้าซึ่งเราจะต้องสรุปออกมาเองว่า นับได้ว่าเป็นการจับใจความสำคัญที่ยากกว่าอย่างอื่น โดยจะต้องหัดตั้งคำถามว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหนอย่างไร ทำไม (๕ W ๑ H) ซึ่งจะทำให้มองเห็นประเด็นที่สำคัญและพบส่วนขยายต่าง ๆ ได้มากขึ้นด้วย

ตัวอย่าง

เรื่อลำนั่นแล่นผ่านบ้านเรือนที่คับคั่งในบริเวณอำเภอ แสงไฟฟ้าฉายออกมาจากโรงสีข้าวลำน้ากระทบเม็ล็ดฝนที่สาดลงมา มีรูสี้นสุด แลดูเหมือนม่านที่ทำด้วยน้ำมาถักไว้ พอเรือเริ่มผ่านบ้านเรือนที่มีอยู่ประปรายอยู่นอกอำเภอ สายลมและสายฝนก็กระหน่ำลงมาแรงขึ้นกว่าเก่า คนโดยสารจำนวนมากที่นั่งหรือนอนอยู่ในเรือพากันขยับตัว เหลียวซ้ายแลขวามองหน้ากันอย่างไม่สบายใจ พอเรือแล่นต่อมาอีกจะเข้าหัวเลี้ยวที่เรียกว่า คู้งสำเภา กำลังแรงของพายุกัมาปะทะเข้ากลางลำ เสียงคนหวีดร้อง เสียงคนตะโกน เสียงเด็กร้องจ้าขึ้นด้วยความตกใจที่กำลังหลับก็ทะลึ่งตัวขึ้นสุดแรง ทุกคนถลันตัวเข้าใส่กราบที่มีไต้เอียง ทันใดนั้นเรือก็โคลงกลับมาอีกข้างหนึ่งด้วยกำลังถ่วงสุดเหวี่ยง ท่ามกลางเสียงร้องที่ฟังไม่ได้ศัพท์ และเสียงรัวกระดิ่งของนายท้าย ซึ่งตั้งสายกระดิ่ง

ด้วยความตกใจปราศจากสัญญาณใด ๆ และเรื่อนั้นก็คว่ำลงทันที เครื่องยนต์ในเรือคงเดินต่อไปอีกครู่หนึ่ง สะท้านอย่างแรงแล้วก็หยุดเงียบเหมือนหัวใจสัตว์ที่เต้นต่อสู้อย่างแรงเป็นครั้งสุดท้ายและต้องหยุดลงเมื่อความตายมาถึงตัว (หลายชีวิต ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช)

ใจความสำคัญ คือ เรือโดยสารถูกพายุแล้วคว่ำลง

ระดับภาษา

“ระดับภาษา” หมายถึง การใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ ภาษาในแต่ละระดับจะมีลักษณะถ้อยคำสำนวนที่แตกต่างกันออกไป เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

๑. โอกาสและสถานที่ เช่น ที่ประชุม ตลาด ร้านค้า ที่สาธารณะ ที่เฉพาะ เหล่านี้จะมีภาษาที่ต่างกันออกไป

๒. สัมพันธภาพระหว่างบุคคล คือ ความเกี่ยวข้องระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เช่น เด็กกับผู้ใหญ่ เพื่อนสนิทกับคนรู้จัก ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ภาษาที่ใช้ก็จะเปลี่ยนไปตามความสัมพันธ์ดังกล่าว

๓. ลักษณะของเนื้อหา เนื้อหาของสารที่จะส่งออกไป ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะสารบางสารอาจไม่เหมาะสมกับกาลเทศะหรือสถานการณ์นั้น ทำให้ต้องเลือกระดับภาษาของสารให้เหมาะสม เพื่อการสื่อสารที่สัมฤทธิ์ผล

๔. สื่อที่ใช้สื่อสาร ผู้ส่งสารจะต้องรู้จักเลือกภาษาให้เหมาะสมกับสื่อที่ใช้ เช่น การเขียนจดหมายส่วนตัวกับจดหมายกิจธุระหรือการพูดคุยในวงสนทนากับการพูดในงานพิธีการ

การแบ่งระดับภาษาในลักษณะต่าง ๆ

๑. แบ่งเป็น ๒ ระดับ คือ ระดับทางการ (แบบแผน) และระดับที่ไม่เป็นทางการ (ไม่เป็นแบบแผน)

๒. แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับพิธีการ (แบบแผน) ระดับกึ่งพิธีการ (กึ่งแบบแผน) และระดับไม่เป็นพิธีการ (ภาษาปาก)

๓. แบ่งเป็น ๕ ระดับ คือ ระดับพิธีการ ระดับทางการ ระดับกึ่งทางการ ระดับไม่เป็นทางการ และระดับกันเอง

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาษา

ภาษาระดับที่เป็นทางการ (ภาษาแบบแผน)		ภาษาระดับที่ไม่เป็นทางการ (ภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน)		
ภาษาแบบแผน / ภาษาระดับพิธีการ	ภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน / ภาษาระดับที่ไม่เป็นพิธีการ		ภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน / ภาษาระดับที่ไม่เป็นพิธีการ	
ภาษาระดับพิธีการ	ภาษา ระดับทางการ	ภาษาระดับกึ่ง พิธีการ	ภาษา ระดับไม่เป็น ทางการ	ภาษา ระดับกันเอง

ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เราจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับแบ่งระดับทางภาษาในชั้นที่ ๒ คือ ภาษาแบบแผน ภาษากึ่งแบบแผนและ ภาษาไม่เป็นแบบแผน ซึ่งภาษาแต่ละระดับนั้นมีลักษณะสำคัญของภาษา ดังนี้

๑. ระดับภาษาแบบแผน จะเป็นระดับที่มีความเคร่งครัดด้านความสมบูรณ์ของประโยค และความถูกต้องด้านไวยากรณ์มาก ทั้งระเบียบการใช้คำ ระเบียบโครงสร้างประโยค เป็นต้น ซึ่งน้องจะพบเห็นภาษาระดับแบบแผน จะใช้ในการสื่อสารอย่างเป็นทางการทุกชนิด เช่น ใช้ในเอกสารของทางราชการ ตำรา งานเขียนวิชาการ และ คำกล่าวเพื่อใช้อ่านในพิธีการ นอกจากนี้แล้วผู้ส่งสารมักเป็นบุคคลสำคัญหรือมีตำแหน่งสูง ผู้รับสารส่วนใหญ่เป็นบุคคลในวงการเดียวกัน ส่วนใหญ่ผู้ส่งสารเป็นผู้กล่าวฝ่ายเดียว ไม่มีการโต้ตอบ หากจะมีการตอบที่กระทำอย่างเป็นทางการ

๒. ระดับภาษากึ่งแบบแผน จะมีการลดหย่อนในความเคร่งครัดด้านความสมบูรณ์ของประโยค และความถูกต้องด้านไวยากรณ์ เน้นใช้ในการสื่อสารทั้งการพูดและการเขียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ภาพอันใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร เช่น การพูดอภิปราย หรือบรรยาย การเขียนเชิงสนทนา ภาษาระดับนี้อาจแทรกวิธีการต่าง ๆ สอดแทรกสนุกสนานทางภาษาได้บ้างเพื่อสร้างรสชาติและสีสันภาษา

๓. ระดับภาษาไม่เป็นแบบแผน เป็นระดับที่ไม่เคร่งครัดด้านความสมบูรณ์ของประโยค และความถูกต้องด้านไวยากรณ์เลย ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันกับบุคคลใกล้ชิด บางทีเรียกภาษาปาก มักประกอบด้วยคำสมัยนิยม (Slang) คำตัด คำภาษาต่างประเทศ คำภาษาถิ่น หรือ คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม ฯลฯ ภาษาระดับนี้นั้นไม่ได้มีการแบ่งอย่างชัดเจนเพราะบางระดับอาจมีการเหลื่อมล้ำกันได้ คำบางคำสามารถใช้มากกว่าหนึ่งระดับ ดังนั้นการเลือกใช้ภาษาระดับต่าง ๆ ผู้ใช้ควรคำนึงถึงกาลเทศะ และความสำคัญในการสื่อสารครั้งนั้น ๆ ด้วย ความแตกต่างของลักษณะภาษาระดับต่าง ๆ

๑. การเรียบเรียง ลำดับหรือระเบียบของใจความที่มีความพิถีพิถันต่างกัน ในการเรียบเรียงแตกต่างกัน เช่น ระดับแบบแผน จะมีการขัดเกลาบทพูดไว้ประณีตบรรจง เป็นระเบียบและไม่วกวน ตรงข้ามกับภาษาระดับไม่เป็นแบบแผนที่ไม่ได้มีการเรียบเรียง เรื่องราวที่พูดหรือนำเสนอกี่สุดแล้วแต่คิด ณ ขณะนั้น

๒. กลวิธีการนำเสนอ ภาษาระดับแบบแผนจะนำเสนออย่างกลาง ๆ เพราะเป็นการส่งสารไปยังกลุ่มบุคคลในฐานะผู้แทนของกลุ่มหรือในนามตำแหน่งไม่เจาะจง ตรงกันข้ามกับภาษาระดับไม่เป็นแบบแผนวิธีการนำเสนอไม่มีพิธีรีตอง ไม่ตายตัว และสามารถนำเสนอในวิธีการที่แปลกใหม่ เพื่อดึงดูดความสนใจได้

๓. ถ้อยคำ คำในภาษาไทยส่วนใหญ่ล้วนเป็นถ้อยคำที่บ่งถึงความลดหลั่นตามระดับภาษาต่าง ๆ ดังนี้ คำในภาษาไทยส่วนใหญ่ล้วนเป็นถ้อยคำที่บ่งถึงความลดหลั่นตามระดับภาษาต่างๆ ดังนี้

แบบแผน	กึ่งแบบแผน	ไม่เป็นแบบแผน
ข้าพเจ้า	ฉัน ดิฉัน ผม กระผม	หนู ฉัน ข้า กู
รับประทาน เสวย	ทาน รับประทาน	กิน
ถึงแก่กรรม	เสียชีวิต	ตาย
มีความประสงค์	ต้องการ	อยากได้
ทัศนสถาน	เรือนจำ	คุก
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	พระเจ้าอยู่หัว	ในหลวง
ข้าว	ข้าว	ข้าว

แนวการทำข้อสอบระดับภาษา

การทำข้อสอบระดับภาษานั้น จะต้องรู้จักหัวใจของระดับภาษานั้น ๆ เสียก่อน จากนั้นลองคิดเป็นภาพของการสื่อสารประกอบด้วยก็จะส่งผลต่อการพิจารณา อันจะทำให้การเลือกคำตอบมีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีวิธีการ ดังนี้

- ระดับแบบแผน - ใช้ในงานพิธีการสำคัญ ๆ ภาษาถูกต้องตามหลักภาษาและสละสลวย
- ระดับกึ่งแบบแผน - งานสำคัญ ภาษาแบบแผนต้องสั้นกระชับเข้าใจง่ายใช้เน้นเสริมสัมพันธภาพ
- ระดับไม่เป็นแบบแผน - พูดคุยในชีวิตประจำวัน ใช้ภาษาพูด มีคำหยาบ คำแสลง

เมื่อเข้าใจหัวใจของภาษาแต่ละระดับภาษาแล้ว ต่อไปจะเป็นวิธีการสังเกตระดับของภาษาเบื้องต้น ดังนี้

๑. อ่านข้อความแล้วนึกภาพสถานการณ์การใช้ภาษาตามข้อความนั้น ๆ ถ้าเห็นภาพชัดเจนก็วิเคราะห์ลักษณะของภาษาแต่ละระดับได้ทันที

๒. หากข้อความนั้นเห็นภาพที่สื่อออกมาไม่ชัดเจน พิจารณาหาภาษาระดับไม่เป็นแบบแผน กึ่งแบบแผน และแบบแผนตามลำดับ โดยยึดหัวใจของภาษาแต่ละระดับเป็นสำคัญ ประโยชน์ของการให้วิเคราะห์ระดับภาษาตามลำดับข้างต้นนี้ เพราะภาษาระดับไม่เป็นแบบแผน (ภาษาปาก) และภาษาแบบแผน มีลักษณะที่โดดเด่นเฉพาะตัว สังเกตง่าย มีความแตกต่างจากภาษาระดับอื่นมากส่งผลต่อการทำข้อสอบได้เร็วขึ้น

๓. ตรวจสอบและพิจารณาตัวเลือกที่ใกล้เคียงกับสิ่งที่เราวิเคราะห์ได้มากที่สุด

คำราชาศัพท์

คำราชาศัพท์ หมายความว่า ศัพท์หลวง ศัพท์ราชการ และหมายรวมถึงคำสุภาพซึ่งนำมาใช้ให้ถูกต้องตามชั้นหรือฐานะของบุคคล บุคคลผู้ที่ต้องใช้ราชาศัพท์ด้วย จำแนกเป็น ๕ ประเภท คือ

๑. พระมหากษัตริย์
๒. พระบรมวงศานุวงศ์
๓. พระสงฆ์
๔. ข้าราชการชั้นสูงหรือขุนนาง
๕. สุภาพชนทั่วไป

คำราชาศัพท์แบ่งได้ ๖ หมวด คือ

๑. หมวดร่างกาย
๒. หมวดเครือญาติ
๓. หมวดเครื่องใช้
๔. หมวดกริยา
๕. หมวดสรรพนาม
๖. หมวดคำที่ใช้กับพระสงฆ์

หมวดร่างกาย

คำศัพท์	คำราชาศัพท์	คำศัพท์	คำราชาศัพท์
แขน	พระพาหา, พระพามุ	เงา	พระฉายา
เสี่ยว	พระทาจูระ	ดวงตา	พระเนตร, พระจักขุ
หน้า	พระพักตร์	คอ	พระศอก, พระกัณฐา
นิ้วมือ	พระองคุลี	หู	พระกรรณ
แข้ง	พระขงษ์	เล็บ	พระนขา, พระกรชะ
แก้ม	พระปราง	หนวด	พระมัสสุ
ศีรษะ	พระเศียร	บ่า, ไหล	พระอังสา
น้ามน	พระเกษิธรา	เต่า	พระขานู
หน้าผาก	พระนลาฏ	หลัง	พระปฤษฎางค์, พระขนอง
เหงือก	พระมูทธา	หัวใจ	พระหทัย
กระดูก	พระอัฐิ	คิ้ว	พระขนง
ลิ้น	พระชีวหา	สะดือ	พระนาภี
ปอด	พระปโปศาสะ	ขน	พระโสมมา
คาง	พระหนุ	ท้อง	พระอุทร
ตาตุ่ม	พระโคปศกะ	พิน	พระทนต์
จมูก	พระนาสิก	ปาน, ฝ่า	พระปีพกะ
ร่างกาย	พระวรกาย	มือ	พระหัตถ์

หมวดเครือญาติ

คำศัพท์	คำราชาศัพท์	คำศัพท์	คำราชาศัพท์
น้องสาว	พระขนิษฐา	พี่ชาย	พระเชษฐา
ป้า, อา	พระปิตุจฉา	ป้า, น้า	พระมาตุจฉา
พ่อ	พระชนก	ลูกสาว	พระธิดา
ลุง, อา	พระราชปิตุลา	สามี	พระสวามี
แม่	พระชนนี	ลูกชาย	พระโอรส
ภรรยา	พระมเหสี	น้องชาย	พระอนุชา
พี่สาว	พระเชษฐภคินี	หลาน	พระนัดดา
ลุง, น้า	พระมาตุลา	ปู่, ย่า	พระอัยกา

หมวดเครื่องใช้

คำศัพท์	คำราชาศัพท์	คำศัพท์	คำราชาศัพท์
แก้วน้ำ	แก้วเสวย	รองเท้า	ฉลองพระบาท
ผ้าเช็ดหน้า	ผ้าซับพระพักตร์	ไม้ตะบอง	พระคทา
ฟูก	พระยี่งู	หวี	พระสาง
ยารักษาโรค	พระโอสถ	ผ้าห่มนอน	คลุมบรรทม
ช้อน	ฉลองพระหัตถ์ช้อน	ผ้าเช็ดตัว	ผ้าซับพระองค์
ประตู	พระทวาร	โทรเลข	พระรชโทรเลข
น้ำดื่ม	พระสุธารส	หัวเข็มขัด	พระปิ่นเข็ม
เครื่องแต่งตัว	เครื่องทรง	ล้อม	ฉลองพระหัตถ์ล้อม
ข้าว	พระกระยาสวย	เตียงนอน	พระแท่นบรรทม
จดหมาย	พระรชหัตถเลข	น้ำชา	พระสุธารสชา
พรมทางเดิน	ลาดพระบาท	ไม้เท้าหลัง	ฉลองโค, นารายหัตถ์
เสื่อ	ฉลองพระองค์	อาหาร	พระกระยหาร
แหวน	พระธำมรงค์	ที่นั่ง	พระรชอาสน์
เปด	พระอุ	ผ้าเช็ดมือ	ผ้าเช็ดพระหัตถ์

หมวดคำกริยา

คำศัพท์	คำราชาศัพท์	คำศัพท์	คำราชาศัพท์
บอก	กราบบังคมทูล	ไอ	ทรงพระภาสะ
หัวเราะ	ทรงพระสรวล	ดู	ทอดพระเนตร
รูปถ่าย	พระบรมฉายาลักษณ์	ลงชื่อ	ลงพระปรมาภิไธย
จาม	ทรงพระปิ่นาสะ	ล้างมือ	ชำระพระหัตถ์
มิตรรัก	ทรงพระศรรักษ์	สบาย	ทรงพระสำราญ
นั่ง	ประทับ	คำสั่ง	พระบรมราชโองการ
อาบน้ำ	ทรงน้ำ	คิด	ทรงพระราชดำริ
พูด	ตรัส	เดิน	พระราชดำเนิน
ยื่น	ทรงยื่น	เกิด	ประสูติ

หมวดสรรพนาม

คำที่ใช้แทน	สรรพนาม	ใช้กับ
แทนชื่อผู้พูด (บุรุษที่ 1)	ข้าพระพุทธเจ้า กระหม่อม,ดิฉัน	พระมหากษัตริย์ ผู้ใหญ่,พระสงฆ์
แทนผู้ที่พูดด้วย (บุรุษที่ 2)	ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ใต้ฝ่าละอองพระบาท	พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินี พระบรมราชชนนี พระบรมโอรสาธิราช พระบรมราชกุมารี
แทนผู้ที่พูดด้วย	ฝ่าพระบาท	เจ้านายชั้นสูง
แทนผู้ที่พูดด้วย	พระคุณเจ้า	พระสงฆ์ผู้ทรงสมณศักดิ์
แทนผู้ที่พูดด้วย	พระคุณท่าน	พระภิกษุสงฆ์ทั่วไป
แทนผู้ที่พูดด้วย	พระเดชพระคุณ	เจ้านาย,หรือพระภิกษุที่นับถือ
แทนผู้ที่พูดถึง (บุรุษที่ 3)	พระองค์	พระราช,พระพุทธเจ้า,เทพผู้เป็น ใหญ่
แทนผู้ที่พูดถึง	ท่าน	เจ้านาย,ขุนนางผู้ใหญ่, พระภิกษุ,และผู้ใหญ่ที่นับถือ

หมวดคำที่ใช้กับพระสงฆ์

ศิรชาศัพท์	คำสามัญ	ศิรชาศัพท์	คำสามัญ
ครองจีวร,ห่มจีวร	แต่งตัว	มหาบพิตร	พระเจ้าแผ่นดิน
จึ่งหัน	อาหาร	สร้งน้ำ	อาบน้ำ
จำวัด	นอน	อาตมา	คำพูดแทนตัวเอง
ฉัน	รับประทาน	โยม	คำเรียนคู่สนทนา
ทำวัตร	สวดมนต์	สิกา	คำเรียนผู้หญิง
นมัสการ	ไหว้	อาพาธ	ป่วย
นิมนต์,อาราธนา	เชิญ	ปัจฉัย	เงิน
ปลงศพ	โกนผม	อาสนะ	ที่นั่ง
เพล	เวลาพระฉันกลางวัน	กฏี,กฏี	ที่อยู่
มรณภาพ	ตาย	ประเคน	ถวาย
ปลงหมวด	โกนหมวด	อังกาส	เสียดพระ
ฉันยา	กินยา	ลิจิต	จดหมาย

คำสุภาพ

คำที่เหมาะสมใช้กับบุคคลทั่วไป เป็นคำที่มีความหมายเหมือนกัน

คำสุภาพ	คำสามัญ	คำสุภาพ	คำสามัญ
กระป๋อง	ควาย	โค	วัว
ปฏิคม	คนต้อนรับ	ภรรยา,ภริยา	เมีย
ขนมทราย	ขนมจีบ	จรรยาตงสง	ตัวค้ำหวนนา
ปฏิภาณ	ไหวพริบ	มักชิกา	แมลงวัน
ขนมทองฟู	ขนมตาล	จิตรจุล	เต่า
ปฏิสังขรณ์	การซ่อมแซม	รากดิน	ไส้เดือน
ขนมบัวสาว	ขนมเทียน	ชัลลุกา	ปลิง
ปลาใบไม้	ปลาตืด	ราตรี	กลางคืน
ขนมสอกลี	ขนมใส่ไส้	คอกปาริชาติ	คอกทองกวาว
ปลาขาว	ปลาไหล	สุกร	หมู
ขนมเส้น	ขนมจีน	วางอาน	ตีอวน
อุร,เต้าปะ	งู	สุนัข	หมา
จัดกลอน	ใส่กลอน	ทิพ,ทิวา	กลางวัน
ปักษิน,พิฆากร	นก	แพทย์หญิง,ศรรักษ์	หมอตำแย
ครุ,ครุ,เฮรวิน	ช้าง	นารีเจ้าศีล	กล้วยบวชชี
ผลอุลิต	แดงไม้	ฮาก	คนขอทาน
คักรุ่นอน	คักกะเจด	มังคะ,มังจา	ปลา
คักทอคยอก	คักบั้ง	สามี,ศวามี	หัว
คักสามหว	คักตบ	มัสยา	ปลา
วานร	ลิง	คุดทะราด	ชีเรื้อน
พาริ,อัศตร,อาษา	ม้า	ไม้ตีพริก	สากกระเบื้อง
วิพาร์,มิชชาร	แมว	ครรภ์	ตั้งท้อง

ข้อสังเกต : เกี่ยวกับการใช้คำราชาศัพท์ ระดับพระมหากษัตริย์และบรมวงศานุวงศ์

คำนาม

- ใช้คำ “พระบรม” หรือ “พระบรมราช” นำหน้าคำนามที่สำคัญ ซึ่งสมควรจะเชิดชูให้เป็นเกียรติ

<u>ตัวอย่าง</u>	พระบรมราชโองการ	พระบรมราชูปถัมภ์
	พระบรมมหาราชวัง	พระบรมวงศานุวงศ์
- ใช้คำ “พระราช” นำหน้าคำนามที่ใช้เฉพาะพระมหากษัตริย์ซึ่งต้องการกล่าวไม่ให้ปนกับพระบรมวงศานุวงศ์

<u>ตัวอย่าง</u>	พระราชลัญจกร	พระราชประวัติ
	พระราชดำริ	พระราชทรัพย์
- ใช้คำ “พระ” นำหน้าคำนามทั่วไปเพื่อให้แตกต่างจากสามัญชน

<u>ตัวอย่าง</u>	พระแก้ว	พระชะตา
	พระโรค	พระตำหนัก
- ใช้คำ “พระ” นำหน้าคำนามทั่วไปเพื่อให้แตกต่างจากสามัญชน

ยกเว้น

รองเท้านี้	ฉลองพระบาท	รถ	รถพระที่นั่ง
แปรงสีฟัน	แปรงชำระพระทนต์	จาน	จานเสวย
แว่นตา	ฉลองพระเนตร	กระโถน	บ้านพระโอบอู่
เสื้อผ้า	ฉลองพระองค์	ช้อน	ฉลองพระหัตถ์
ไม้เท้า	ขารพระกร	โต๊ะเขียนหนังสือ	โต๊ะทรงพระอักษร

คำกริยา

กริยาชรรวม	กริยาราชศัพท์	กริยาชรรวม	กริยาราชศัพท์
นอน	บรรทม	พูด	ตรัส
รับประทาน	เสวย	ชอบ	โปรด
นั่ง	ประทับ	ป่วย	ประชวร
ไป	เสด็จ	ดู	ทอดพระเนตร

กริยา คำว่า “ทรง”

- คำว่าทรง ทรง ตามด้วย คำนาม มีความหมายถึง กษัตริย์เทพเจ้า
ตัวอย่าง ทรงธรรม ทรงชัย ทรงฉัตร หมายถึง พระเจ้าแผ่นดิน
 ทรงหงส์ หมายถึง พระพรหม
 ทรงโค หมายถึง พระอิศวร
 ทรงครุฑ หมายถึง พระนารายณ์
- คำว่าทรง คำนาม ตามด้วย ทรง บอกให้ทราบว่า สิ่งนั้นเป็นของพระมหากษัตริย์ หรือพระบรมวงศานุวงศ์
ตัวอย่าง เครื่องทรง รถพระที่นั่งทรง ม้าทรง
- คำว่าทรงตามด้วยนามราชาศัพท์
ตัวอย่าง ทรงยินดี ทรงฟัง ทรงนั่ง
 - คำว่าทรง หมายถึง ทำ
ตัวอย่าง ทรงบาตร หมายถึง ใส่บาตร
 ทรงม้า หมายถึง ซี่ม้า
 ทรงกรม หมายถึง มีฐานันดรเป็นเจ้าต่างกรม
 - คำว่าทรงเมื่อใช้กับกริยา “มี” และ “เป็น”
 - ถ้าคำนามข้างหน้าเป็นราชาศัพท์ ไม่ต้องใช้ทรง
ตัวอย่าง เป็นพระราชโอรส มีพระบรมราชโองการ
 - ถ้าคำนามข้างหลังเป็นคำสามัญ ต้องใช้ทรง
ตัวอย่าง ทรงเป็นประธาน ทรงมีทุกข์

การใช้คำราชาศัพท์ ในคำขึ้นต้นและคำลงท้าย

- “ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า.....” ลงท้าย “ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ” ใช้ในโอกาสกราบบังคมทูลขึ้นก่อนเป็นครั้งแรก

- “พระพุทธรเจ้าข้าขอรับใส่เกล้าใส่กระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า....” ลงท้าย “ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม...” ใช้ในโอกาสที่มีพระราชดำรัสขึ้นก่อน
- “พระมหากษัตริย์คุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม” หรือ “พระเดชพระคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม” ลงท้ายว่า “ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม” ใช้ในโอกาสแสดงความขอบคุณที่ได้รับความช่วยเหลือ
- “เดชะบารมีปกเกล้าด้วยกระหม่อม” หรือ “เดชะพระบรมเดชานุภาพเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม” ลงท้ายว่า “ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม” ใช้ในโอกาสแสดงความรอดพ้นอันตราย
- “พระราชอาญาไม่พินเกล้าพินกระหม่อม” หรือ “พระอาญาเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม” ลงท้ายว่า “ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม” ใช้ในโอกาสที่ทำผิดพลาด
- “ไม่ควรกราบบังคมทูลพระกรุณา” หรือ “ไม่ควรจะกราบบังคมทูลให้ทรงทราบ” ลงท้ายว่า “ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม”

คำราชาศัพท์ที่มักจะใช้ผิด

- ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ใช้กับของที่สามารถยกได้
- น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวาย ใช้กับของที่มีขนาดใหญ่ ยกไม่ได้
- ถวาย ใช้กับสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ถวายชีวิต ถวายพระราชสมัญญานาม
- ทรงพระราชดำเนิน (เดิน) เช่น ทรงพระดำเนินในห้องบรรทม
- เสด็จพระราชดำเนิน (ไป) อาจไปด้วยรถที่นั่ง เรือพระที่นั่งก็ได้ เช่น เสด็จพระราชดำเนินกลับจากพระตำหนักภูพาน

ราชาศัพท์สำหรับพระภิกษุ

- สมเด็จพระสังฆราช จะใช้คำระดับเดียวกับกับพระองค์เจ้า เช่น บรรทม ประชวร เสวยพระกระยาหาร
- สมเด็จพระราชาคณะ, พระราชาคณะ, พระภิกษุทั่วไป ใช้คำราชาศัพท์สำหรับพระภิกษุ เช่น จำวัด อาพาธ ฉน์ภัตตาคาร

แนวการทำข้อสอบราชาศัพท์

- หลังจากเรียนรู้เรื่อง ราชาศัพท์ ที่จะต้องจำค่อยข้างเยอะและอาจจะสับสนได้ ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อสอบที่ดีก็ต้องมีวิธีการจำให้ง่ายขึ้น โดยจำลำดับของพระบรมวงศานุวงศ์เป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ระดับที่ ๒ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ระดับที่ ๓ พระบรมวงศานุวงศ์พระองค์อื่น ๆ

จากการจัดลำดับข้างต้นจะแสดงให้เห็นพระภูมิตำแหน่งศักดิ์ของแต่พระองค์ ในทำนองเดียวกันการใช้ภาษาก็ลดหลั่นลงไป เช่นกัน เช่น พระบรม – พระราช – พระ

- อีกหนึ่งเรื่องที่น่าจะต้องพึงระวังในการทำข้อสอบราชาศัพท์ นั่นจะต้องขีดเส้นใต้คำราชาศัพท์ก่อนจะพิจารณาตัวเลือกของข้อสอบทุกครั้ง เพื่อให้เกิดความชัดเจนและแม่นยำมากยิ่งขึ้น

- อย่าลืมนึกข้อบังคับและข้อห้ามต่าง ๆ ในการใช้คำให้ถูกต้อง โดยเฉพาะ คำว่า “ทรง” ที่ข้อสอบมักจะออกมาหลอกทุกปี

การเขียนรายงาน

รายงาน คือ การเขียนเล่าถึงสิ่งที่ได้พบเห็นหรือได้กระทำมาแล้ว เช่น การค้นคว้า ทางวิชาการ เป็นต้น ลักษณะของรายงาน คล้ายย่อความ คือเก็บเฉพาะข้อความสำคัญแต่อาจเพิ่มเติมรายละเอียดบางอย่างได้ตามสมควร

ส่วนต่าง ๆ ของรายงาน มี ๓ ส่วน ดังนี้

๑. ส่วนนำ ประกอบด้วย หน้าปก ไบรองปกหน้า (กระดาษเปล่า) หน้าปกใน หน้าคำนำ หน้าสารบัญ
๒. ส่วนเนื้อเรื่อง ประกอบด้วย เนื้อเรื่อง เิงอรรถ
๓. ส่วนสรุป ประกอบด้วย บรรณานุกรม ภาคผนวก ไบรองปกหลัง (กระดาษเปล่า) ปกหลัง

ส่วนประกอบที่สำคัญของรายงาน

- คำนำ เป็นการบอกขอบข่ายของเรื่อง สาเหตุที่ทำให้เลือกทำรายงานเรื่องนี้ จุดมุ่งหมายในการเขียน
- สารบัญ หมายถึง บัญชีบทต่าง ๆ ในสารบัญมีบทและตอนต่าง ๆ เรียงตามลำดับที่ปรากฏในหนังสือ ตลอดจนการขอบคุณผู้ที่ช่วยเหลือในการทำรายงาน
- เนื้อหา ต้องมีตอนนำ ตอนตัวเรื่อง และตอนลงท้ายเช่นเดียวกับการเขียนเรียงความ
- บรรณานุกรม คือ รายชื่อสิ่งพิมพ์ตลอดจนวัสดุอ้างอิงทุกชนิด ที่เกี่ยวข้องกับการทำรายงาน
- ภาคผนวกหรืออภิธานศัพท์ คือ ส่วนที่นำมาเพิ่มเติมท้ายรายงานเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น

การใช้ภาษาไทยในการเขียนหนังสือราชการ

หลักสำคัญของการใช้ภาษาในหนังสือราชการ

- ถูกต้องตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ
- มีความชัดเจน ถูกต้องสมเหตุสมผล
- จัดลำดับเนื้อหาเป็นระเบียบ
- มีการใช้ถ้อยคำภาษาที่ถูกต้องชัดเจนเหมาะสมและสละสลวยน่าอ่าน
- การเขียนหนังสือราชการจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์
- ด้านศาสตร์คือการมีหลักการในการเขียนที่ชัดเจน การใช้ภาษาถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา ใช้ให้เหมาะสมกับบุคคลและโอกาส
- ด้านศิลป์ มีการใช้ภาษาที่นุ่มนวล สำนวนไพเราะ

การใช้คำ

๑.๑ การสะกดคำ

- ▶ ถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานกำหนดไว้
- ▶ การถอดคำจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยก็ต้องใช้ให้ถูกต้องตามที่ราชบัณฑิตยสถานกำหนด
- ▶ คำนิ่งถึงคำพ้องเสียงที่สะกดต่างกันและมีความหมายที่แตกต่างกัน เช่น การ การณ์ กาล กานต์ กานท์ กานท์ กาญจน์
- ▶ การสะกดคำผิด ก็จะทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไป เช่น ปา ป่า ป้า ป่า ป่า เป็นต้น

๑.๒ การใช้คำเชื่อม

- ◆ คำเชื่อมได้แก่ ที่ ซึ่ง อัน และ แต่ แก่ ต่อ เพราะฉะนั้นจึง ควรเลือกใช้ให้ถูกต้อง
- ◆ ไม่ควรใช้มากเกินไป เพราะจะทำให้ประโยคซับซ้อน
- ◆ คำเชื่อมคำเดียวกันไม่ควรที่จะให้ซ้ำ ๆ ในประโยคเดียวกัน หรือในย่อหน้าเดียวกัน

๑.๓ การใช้คำให้เหมาะสม

ในการเขียนหนังสือราชการการเลือกใช้คำให้เหมาะสมถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งการใช้คำให้เหมาะสม ได้แก่ สรรพนาม การใช้คำขึ้นต้น สรรพนาม คำลงท้าย

คำสรรพนาม

- ควรใช้ ผม กระผม หรือ ดิฉัน ไม่ควรใช้คำว่า ข้าพเจ้า ซึ่งเป็นคำที่พระราชวงศ์ชั้นสูงทรงใช้
- ในกรณีที่มิใช่ชื่อเฉพาะบุคคล ควรใช้ชื่อหน่วยงาน ไม่ควรใช้คำว่า ท่าน หรือหน่วยงานของท่าน เพราะบุคคลมิใช่เจ้าของหน่วยงาน ควรใช้ชื่อหน่วยงานเท่านั้น
- เช่น “ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้แจ้งว่า...” หรือ “ขอให้ภาควิชาจัดส่ง...”
- คำลงท้าย และคำที่ใช้เจ้าหน้าที่ของหนังสือราชการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ ด้วย

คำบุพบท

- กับ แก่ แต่ ต่อ มักใช้ผิดเสมอ

เช่น ใช้คำว่า “กับ” แทนคำว่า “แก่” เช่น ส่งเอกสารให้ กับ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต้องใช้คำว่า ให้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- ใช้คำว่า “แต่” แก่ผู้ที่สูงกว่า เช่น อุทิศแต่ ถวายแต่ เป็นต้น

การยกตัวอย่างโดยใช้คำ (เช่น ได้แก่ อาทิ)

- “เช่น” ใช้ยกตัวอย่างคำต่าง ๆ ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน แล้วลงท้ายด้วย ฯลฯ หรือ เป็นต้น
- “ได้แก่” ไม่ใช่การยกตัวอย่าง จะต้องยกมาทั้งหมด
- “อาทิ” ยกมาเฉพาะที่สำคัญหรือลำดับต้น ๆ ไม่ต้องใช้ ฯลฯ เพราะที่สำคัญมีเพียงเท่านั้น และไม่ควรรู้ใช้คำว่า “อาทิเช่น” เพราะ คำว่า อาทิ และ เช่น มีความหมายเดียวกันคือการยกตัวอย่าง จึงไม่ควรใช้คำทั้งสองคำนี้ซ้อนกัน

คำที่มักใช้ผิดได้แก่คำว่า “จะ จัก ใคร ไป มา”

- **จัก** บางคนนิยมใช้ “จักขอบคุณยิ่ง” ความหมายของคำค่อนข้างหนัก มีความหมายคล้าย ต้อง ซึ่งไม่สุ่มนวล สละสลวย มักใช้คำสั่ง คำกำชับ
- **ใคร** มีความหมาย “อยาก” หรือ “ต้องการ” เช่น ใครขอเชิญท่านเข้าประชุม ไม่ชัดเจนว่าต้องการเชิญ แล้วจะเชิญจริง ๆ หรือไม่ แต่หากตัดคำว่าใครออกก็สื่อความหมายได้ชัดเจนอยู่แล้ว คำนี้มักใช้กันทั่วไป โดยเข้าใจผิดว่าเป็นคำสุภาพ

ไป - มา มักใช้สลับกัน การใช้คำนี้ควรคำนึงถึงผู้รับหนังสือเป็นสำคัญ ควรใช้ “จึงขอเชิญ ไป เป็นวิทยากร” เพราะผู้รับหนังสือ ย่อมคิดว่าตนเดินทางไป หรือ “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขอส่งผู้แทน มา ร่วมประชุม” เพราะผู้รับหนังสือซึ่งเป็นผู้จัดประชุมย่อมคิดว่าจะมีผู้มาร่วมประชุม

การใช้ประโยค

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งในการเขียนหนังสือโต้ตอบคือ ประโยคยาว ซ้ำซ้อน อันเกิดจากการใช้คำเชื่อมมากเกินไป

- **ประโยคความเดียว** คือประโยคที่มีกริยาสำคัญเพียงตัวเดียว ประโยคความเดี่ยวมักจะสั้นไม่ซ้ำซ้อน
- **ประโยคความรวม** คือ ประโยคที่ประกอบด้วย ประโยคใจความเดียวอย่างน้อย ๒ ประโยค มีคำเชื่อมหรือสันธานที่เชื่อมระหว่างประโยคนั้น ๆ คำเชื่อม เช่น และ แต่ หรือ ก็
- **ประโยคความซ้อน** คือประโยคที่ประกอบด้วยประโยคหลัก และประโยคย่อยที่ซ้อนอยู่เพื่อขยายประโยคหลัก ประโยคความซ้อนจะใช้คำเชื่อม เช่น คำว่า ที่ ซึ่ง อัน ว่า โดย เพื่อ ตาม เมื่อ

เทคนิคการสร้างประโยคที่ดี

- ใช้หลัก ๕ W ๑ H ได้แก่ ใคร ทำอะไร (ให้แก่ใคร) ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร
- การกำหนดคำขึ้นต้นประโยค จะต้องมีการประธาน คำขึ้นต้นประโยคอาจเป็นคำคำเดียว หรือกลุ่มคำที่ไม่ยาวนัก
- ฝึกพิจารณาประโยคจากตัวอย่างต่าง ๆ เมื่อมีโอกาสได้อ่านหนังสือโต้ตอบ

การใช้เลขไทย

- หนังสือราชการควรใช้เลขไทยทั้งฉบับ
- ยกเว้นข้อความที่มีศัพท์เทคนิคภาษาอื่นปะปนอยู่ เช่น ชื่อสูตร ศัพท์เฉพาะที่มีตัวเลข สามารถใช้ตัวเลขอารบิกได้เฉพาะส่วนนั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และคณะ. (๒๕๕๐). ภาษาไทย ม.๕ เล่ม ๑ หลักภาษาและการใช้ภาษา. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์ประสานมิตร. (๒๕๕๓). สรุป หลักภาษาไทย การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ประสานมิตร.
- ฝ่ายหนังสือส่งเสริมเยาวชน. (๒๕๔๓), พจนานุกรมไทย ฉบับทันสมัย. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- สายใจ ทองเนียม. (๒๕๕๔). ภาษาศาสตร์ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- สุภรัตน์ ทิวผักแว่น. (๒๕๕๘). การเขียนหนังสือราชการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๕๖). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.